بسم الله الرحمن الرحيم

سرشناسه: بابالویان، شهرام، ۱۳٦۰-
عنوان و نام پدیدآور: مدیریت مجامع عمومی شرکت‌های سهامی: با تاکید بر فرآیند برگزاری و نحوه اداره مناسب جلسات مجامع عمومی / شهرام بابالویان.
مشخصات نشر: تهران: آکادمی مالی شرکت گروه مدیریت سرمایه‌گذاری امید، ۱٤۰۰.
تهیه و تنظیم: روابط عمومی شرکت گروه مدیریت سرمایه‌گذاری امید
مشخصات ظاهری: ۸۸ ص: مصور، جدول.
وضعیت فهرست نویسی: فیپا
موضوع: شرکت‌های سهامی - ایران
موضوع: سهامداران - قوانین و مقررات
شمارگان: ۲۰۰ نسخه

مدیریت مجامع عمومی شرکت‌های سهامی

(با تأکید بر فرآیند برگزاری و نحوه اداره مناسب جلسات مجامع عمومی)

نویسنده: دکتر شهرام بابالویان

فهرست

انواع مجامع عمومی شرکت‌های سهامی ۷

۱-۱- مقدمه ۸
۱-۲- چرخه حیات شرکت‌ها ۸
۱-۳- شرکت‌های سهامی ۹
۱-٤- حقوق سهامداران و جایگاه مجامع عمومی ۱۰
۱-۵- انواع مجامع عمومی شرکت‌ها ۱۲
۱-٦- اشخاصی که باید به مجمع عمومی عادی دعوت شوند ۲۲
۱-۷- اشخاصی که می‌توانند تشکیل مجمع عمومی را درخواست کنند ۲۳
۱-۸- طریقه دعوت و حضور در مجامع عمومی ۲٤

واکاوی تفاوت میان مجامع عمومی صاحبان سهام ۲۷

۲-۱- تفاوت میان مجامع عمومی شرکت‌ها ۲۸
از منظر زمان برگزاری و روش دعوت از سهامداران
۲-۲- تفاوت میان مجامع عمومی شرکت‌ها ۳۰
از منظر موضوعات قابل بررسی و تصمیم‌گیری
۲-۳- تفاوت مجامع عمومی شرکت‌ها ۳۱
از منظر حد نصاب تشکیل (رسمیت) جلسه و حد نصاب رای (تصمیمات)

فرآیند برگزاری مجامع عمومی شرکت‌ها ۳۳

۳-۱- فرآیند اثربخش برگزاری مجامع ۳٤

نحوه اداره مجامع عمومی شرکت‌های سهامی ٤۳

٤-۱- مقدمه ٤٤
٤-۲- تعیین هیئت رئیسه مجمع ٤٤
٤-۳- قرائت گزارش فعالیت هیئت مدیره ٤۵
٤-٤- قرائت گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی ٤٦
٤-۵- پاسخ به سوالات و ابهامات سهامداران ٤٦
٤-٦- تصویب ترازنامه و صورت سود و زیان ٤۷
٤-۷- اتخاذ تصمیم در خصوص تقسیم سود سهام نقدی ٤۷
٤-۸- اتخاذ تصمیم در خصوص پاداش هیئت مدیره ۵۰
٤-۹- اتخاذ تصمیم در خصوص حق حضور اعضای غیرموظف ۵۰
هیئت مدیره و کمیته‌های تخصصی هیات مدیره
٤-۱۰- انتخاب حسابرس مستقل و بازرس قانونی ۵۱
٤-۱۱- انتخاب روزنامه کثیرالانتشار ۵۳
٤-۱۲- انتخاب مدیران (اعضای هیات مدیره) ۵٤
٤-۱۳- سایر موارد قابل طرح و تصویب ۵۷
(از قبیل تنفیذ معاملات ماده ۱۲۹ و کمک‌های بلاعوض)
٤-۱٤- اعلام تنفس ۵۸
٤-۱۵- سایر تشریفات برگزاری مجامع عمومی ناشران بورسی ۵۹

پیوست ٦۱

منابع و مآخذ ۸٦

۱

انواع مجامع عمومی شرکت‌های سهامی

۱-۱- مقدمه

شرکت‌های سهامی جهت تصمیم‌گیری، مدیریت و نظارت بر امور شرکت‌ها توسط سه رکن اصلی سازماندهی می‌شوند.

- مجامع عمومی به عنوان رکن تصمیم گیرنده
- بازرس یا بازرسین به عنوان رکن نظارت کننده
- مدیران (هیات مدیره) به عنوان رکن اداره کننده

مجمع عمومی صاحبان سهام به منزله فرمانده قواست و ارکان دیگر شرکت به آن وابسته است. هیچ کدام از تصمیمات مهم راجع به حیات شرکت بدون تایید مجمع عمومی اعتبار ندارد ولیکن مجمع عمومی نمی‌تواند برای اداره شرکت، هر روز جلسه تشکیل دهد به همین علت باید به طور دموکراتیک، هیات مدیره‌ای را انتخاب کند تا به نمایندگی از طرف او عمل کند. اما از طرفی مدیران شرکت را نمی‌توان به حال خود رها کرد و مجمع عمومی صاحبان سهام باید شخص یا اشخاصی (بازرس یا بازرسان) را برای نظارت بر امور شرکت (و عملکرد هیات مدیره) تعیین کند تا او را از وضعیت شرکت و طرز عمل مدیران مطلع سازد.

یکی از مباحث مهم در اداره شرکت‌ها و برگزاری مجامع عمومی، حفظ منافع و رعایت حقوق تمام سهامداران به طور یکسان است. امروزه عملکرد شرکت‌ها نه تنها بر اساس نحوة سودآفرینی برای سهامداران، بلکه بر این اساس که چگونه با سهامداران خود ارتباط برقرار می‌کنند و در این ارتباط تا چه اندازه شفافیت دارد، سنجیده می‌شود.

مجامع عمومی شرکت‌ها از نظر موضوع مورد بررسی به مجمع عمومی موسس، مجمع عمومی عادی و مجمع عمومی فوق‌العاده طبقه‌بندی می‌شود که در این فصل به تشریح و تبیین هر کدام از این مجامع پرداخته خواهد شد.

۱-۲- چرخه حیات شرکت‌ها

سازمان هم مانند دیگر موجودات، دارای چرخه زندگی است. روزی متولد می‌شود، رشد می‌کند و سرانجام می‌میرد. فعالیت شرکت، در برگیرنده دوره پس از تاسیس (ثبت) تا هنگام انحلال و ورود به روند تصفیه است، یعنی همان مدت زمانی که دوره حیات شرکت خوانده می‌شود. چرا که تا هنگامی که شرکت به ثبت نرسیده ، به مفهوم واقعی و به عنوان شخصیت حقوقی پا به عرصه وجود نگذاشته است و از لحظه‌ای که به صورت اختیاری یا به شکل قهری (ورشکستگی) یا به حکم

دادگاه منحل می‌گردد فعالیت و حیات قانونی شرکت پایان می‌یابد. به بیان دیگر، انحلال شرکت موجب می‌شود که شرکت، صلاحیت قانونی و امکان عملی برای ادامه فعالیت را از دست بدهد.

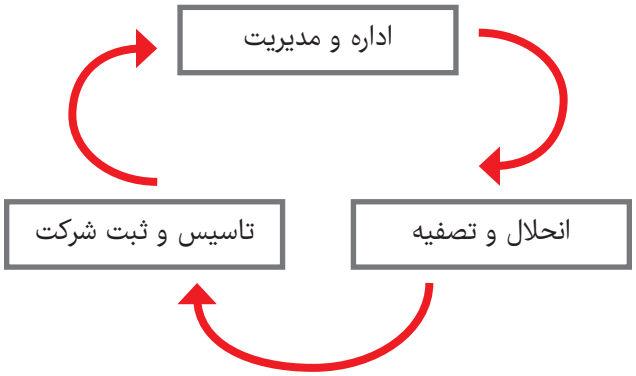

۱-۳- شرکت‌های سهامی

شرکت سهامی، شرکتی است که برای امور تجارتی تشکیل و سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت صاحبان سهام محدود به سهام آنهاست. شرکت‌های سهامی به دو نوع سهامی عام و سهامی خاص تشکیل می‌شود.

در شرکت‌های سهامی عام، موسسین آنها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تأمین می‌کنند و عبارت شرکت سهامی عام باید قبل از نام شرکت و یا بعد از نام آن بدون فاصله در کلیه اوراق قید شود. سرمایه در موقع تاسیس شرکت‌های سهامی عام نباید از پنج میلیون ریال کمتر باشد و در صورتی که سرمایه شرکت بعد از تاسیس به هر علت از حداقل مذکور کمتر باشد، باید ظرف یك سال نسبت به افزایش سرمایه تا میزان حداقل مقرر اقدام به عمل آید در غیر این صورت، هر ذینفع می‌تواند انحلال آن را از دادگاه صلاحیت‌دار درخواست کند.

در شرکت‌های سهامی خاص، تمام سرمایه آن در موقع تأسیس منحصراً توسط موسسین تأمین می‌گردد و مسئولیت صاحبان سهام، محدود به مبلغ اسمی سهام آنها می‌باشد. تعداد سهامداران در شرکت‌های سهامی خاص نباید از سه نفر کمتر باشد و در موقع تاسیس، سرمایه شرکت‌های سهامی خاص از یك میلیون ریال نباید کمتر باشد. عبارت شرکت سهامی خاص باید قبل از نام شرکت و یا بعد از نام آن بدون فاصله در کلیه اوراق قید شود.

وفق ماده ۳ لایحه اصلاح قانون تجارت، تعداد شرکاء در شرکت سهامی نباید از ۳ نفر کمتر باشد. البته آنچه از این ماده برآورد می‌شود این است که در این ماده منظور از شرکت سهامی تنها شرکت سهامی خاص است زیرا بر اساس ماده ۱۰۷ لایحه اصلاح قانون تجارت: « شرکت سهامی به وسیله هیئت مدیره‌ای که از بین صاحبان سهام، انتخاب شده کلاً یا بعضاً قابل عزل می‌باشند، اداره خواهد شد. عده اعضای هیئت مدیره در شرکت‌های سهامی عام نباید از ۵ نفر کمتر باشد». این ماده نشانگر این امر است که حداقل تعداد شرکاء در شرکت سهامی عامی ۵ نفر است زیرا اگر تعداد شرکاء کمتر از ۵ نفر باشد هیئت مدیره که باید از صاحبان سهام انتخاب شوند تشکیل نخواهد شد و در صورت تشکیل نشدن هیئت مدیره عملاً شرکت تشکیل نخواهد شد.

تصمیمات کلی که به وسیلهٔ مدیران این شرکت‌ها اتخاذ می‌شود و همچنین خط‌مشی سالیانه باید به اطلاع و تصویب صاحبان سهام شرکت برسد که این امر از طریق برگزاری مجامع عمومی انجام می‌پذیرد.

۱-٤- حقوق سهامداران و جایگاه مجامع عمومی

برگزاری مجامع عمومی مطابق با اصول حاکمیت شرکتی، عصاره و نماد رعایت حقوق سهامداران و رفتار یکسان با سهامداران می‌باشد.

با شکل‌گیری جنبشی تحت عنوان جنبش سهامداران در سه دهه اخیر، بسیاری از سهامداران رویکرد فعالانه در فرآیند پرسش‌گری از عملکرد شرکت‌ها و مدیران آن در پیش گرفتند و مدیران شرکت‌ها موظف شدند به صورتی برنامه‌ریزی شده در بازه‌ای مشخص از نظر زمانی با سهامداران خود در قالب مجمع عمومی سهامداران ارتباط برقرار کنند و در ارتباط با عملکرد شرکت به پرسش و انتظارات سهامداران پاسخی درخور دهند. طی این سال‌ها برگزاری جلسات مجامع عمومی سهامداران یکی از بهترین روش‌هایی بوده است که از طریق آن، شرکت‌ها سعی نموده‌اند تعهد خود را نسبت به حقوق مختلف سهامداران نشان داده و در قالبی شفاف و جامع، اطلاعات مورد نیاز سهامداران را در اختیار آنان قرار دهند. لذا برگزاری هر چه اثر بخش‌تر این مجامع ضرورتی دو چندان یافته است.

در خصوص حقوق متنوع و متعدد سهامداران، ولاسکو (۲۰۰٦) حقوق سهامداران را به چهار دسته کلی تقسیم بندی کرده است:

- حقوق اقتصادی: بیشتر سهامداران با این انگیزه در شرکت سرمایه‌گذاری می‌کنند که

از این سرمایه‌گذاری، سود اقتصادی کافی ببرند و ارزش پول خود را در گذر زمان ارتقاء بخشند. در ارتباط با این حق، مجمع عمومی سهامداران جای مناسبی است تا در آن نسبت به این موارد بحث و تصمیمات مناسب اتخاذ شود. در واقع تشکیل مجمع عمومی به سهامداران این امکان را می‌دهد تا با بررسی جدول زمانبندی پرداخت سود نقدی و تصویب / تغییر آن، قابلیت نقل و انتقال سهام ، طرح سوال از مدیران و اعضای هیئت مدیره نسبت به تغییرات ارزش سهام و ... به این حقوق دست یابند.

- حقوق کنترلی / تصمیم‌گیری: در این حالت سهامداران می‌توانند با اعمال حق کنترلی/ تصمیم‌گیری، اعضای هیات مدیره را به نمایندگی از جانب خود جهت پایش اقدامات شرکت، نهادینه کردن رویکرد استراتژیک در فعالیت‌ها و کنترل بر رفتارهای خودمنفعت طلبانه مدیران شرکت انتخاب کنند. در واقع مجمع عمومی تنها جایی است که سهامداران می‌توانند در آن اعضای هیات مدیره را به نمایندگی از خود تعیین کنند و در قالب ارتباطی نزدیک و چهره به چهره عملکرد آنان را به چالش بکشند و با عمال رای خود، تصمیم‌گیری‌های هیات مدیره همچون تقسیم سود، پاداش اعضای هیات مدیره و ... را دستخوش تغییر قرار دهند.

- حقوق اطلاعاتی: بی‌تردید تحقق حقوق اقتصادی و کنترلی سهامداران، مستلزم اطلاع رسانی جامع، به موقع، شفاف و بدون تبعیض بین سهامداران نسبت به عملکرد شرکت می‌باشد. در واقع بر اساس این حق، سهامداران مجاز می‌باشند در بازه‌های زمانی در قبل، حین و پس از جلسات مجامع عمومی، علاوه بر دریافت کلیه اطلاعات مورد نیاز در ارتباط با عملکرد شرکت و مدیران در طی سنوات مالی گذشته، د رمورد مسائل مختلف و مهم تصمیم‌گیری کنند.

- حق دادخواهی: صاحبان سهام می‌توانند به تناسب تخلفاتی که از جانب شرکت، اشخاص یا تیم‌های عالی شرکت اعم از تیم هیات مدیره و تیم اجرایی صورت گرفته است، جهت دفاع از حقوق یاد شده فوق، طرح دعوی نمایند.

نقش مجمع در ارتباط با این حق، فراهم کردن شرایطی است که تا پیش از دادگاهی شدن و رسانه‌ای شدن شکایات، آنها به صورت منطقی‌تر و در فضایی دور از حاشیه حل و فصل گردد، زیرا چنین مسائلی می‌تواند تاثیرات مخربی بر اعتبار شرکت در میان سایر ذینفعان داشته باشد. بنابراین مجامع عمومی سهامداران نقش بسیار مهمی در تحقق این حقوق داشته و در صورت بی‌توجهی به برگزاری هر چه اثربخش‌تر آن، اولین نتیجه آن بی‌اعتمادی و نارضایتی سهامداران به عنوان یکی از موثرترین ذینفعان هر شرکت خواهد بود. مسئله‌ای که می‌تواند شرکت را تا مرحله انحلال پیش ببرد.

با استناد به ماده ٦ دستورالعمل حاکمیت شرکتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، هیات مدیره باید با اتخاذ رویه‌های مناسب، در چارچوب قوانین و مقررات، رعایت یکسان حقوق کلیه سهامداران از جمله موارد زیر را برقرار نماید:

۱- حضور و اعمال حق رأی در مجامع عمومی صاحبان سهام،
۲- دسترسی به اطلاعات به موقع و قابل اتکای شرکت،
۳- تملك و ثبت مالکیت سهام،
٤- سهیم بودن در منافع شرکت و
٥- پرداخت به‌موقع سود سهام.

همچنین بر اساس ماده ۱۸ دستورالعمل فوق الذکر، هیات مدیره باید از طراحی و اجرای مناسب ساز وکارهای برقراری روابط مؤثر با سرمایه‌گذاران اطمینان یابد.

علاوه بر آن، بر اساس ماده ٤۲ دستورالعمل فوق‌الذکر، اطلاعات بااهمیتی از قبیل نام، مشخصات کامل، تحصیلات، تجارب و مدارک حرفه‌ای اعضای هیات مدیره و مدیرعامل، کمیته‌های تخصصی هیات مدیره و اعضای آن‌ها، موظف یا غیرموظف بودن آنان، مستقل بودن آنان، میزان مالکیت سهام آنان در شرکت، عضویت در هیات مدیره سایر شرکت‌ها به اصالت یا به نمایندگی، حقوق و مزایای مدیران اصلی و رویه‌های حاکمیت شرکتی و ساختار آن و نحوه ارتباط بین سهامداران و عضو مستقل هیات مدیره باید به نحو مناسب در پایگاه اینترنتی شرکت و در یک یادداشت جداگانه در گزارش تفسیری مدیریت افشا شود. شرکت می‌تواند با رویکرد توسعه پایدار و ایجاد سازوکاری برای سنجش و ارزیابی توان ایجاد ارزش در کوتاه‌مدت و بلندمدت، اطلاعات لازم در زمینهٔ مسائل مالی، اقتصادی، محیطی و اجتماعی را در قالب گزارشگری یکپارچه تهیه و در پایگاه اینترنتی خود ارائه نماید.

همچنین بر اساس ماده ۱۵ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، تصمیمات اتخاذ شده در مجامع عمومی ناشر باید در جهت حفظ منافع و رعایت حقوق تمام سهامداران به طور یکسان باشد.

۱-٥- انواع مجامع عمومی شرکت‌ها

مجامع عمومی عالی‌ترین رکن تصمیم‌گیری در سازمان‌ها و شرکت‌ها می‌باشند که تصمیمات راهبردی را اتخاذ می‌نمایند. بر اساس ماده ۷۲ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت « مجمع عمومی شرکت‌های سهامی از اجتماع صاحبان سهام تشکیل می‌شود و مقررات مربوط به حضور

عده لازم برای تشکیل مجمع عمومی و آراء لازم جهت اتخاذ تصمیمات در اساسنامه معین می‌شود، مگر در مواردی که به موجب قانون تکلیف خاص برای آن مقرر شده است».

مجامع عمومی شرکت‌ها از نظر موضوع مورد بررسی، زمان برگزاری و نوع برگزاری جلسه به اشکال زیر طبقه‌بندی می‌شود:

انواع مجامع از نظر موضوع مورد بررسی:

- مجمع عمومی موسس
- مجمع عمومی عادی
- مجمع عمومی فوق‌العاده

انواع مجامع از نظر زمان برگزاری:

- مجمع عمومی عادی سالیانه
- مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده

انواع مجامع از نظر نوع برگزاری جلسه:

- فیزیکی
- مجازی (الکترونیکی)

۱-۵-۱- مجمع عمومی مؤسس

ایجاد یک شرکت سهامی وقتی میسر است که آن شرکت دارای شخصیت حقوقی شود. مجمع عمومی موسس یکی از اجزای ضروری جهت تشکیل شرکت سهامی عام به شمار می‌رود. در واقع عنوان موسس برای مجمع مزبور، بدان جهت به کار می رود که نقش تاسیس کننده برای شرکت سهامی را ایفا می‌نماید. وظیفه این مجمع پس از ثبت شرکت و صدور آگهی تأسیس خاتمه می‌یابد.

براساس ماده ۱۷ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت، وظایف مجمع عمومی موسس به قرار زیر است:

۱ - رسیدگی به گزارش موسسین و تصویب آن وهمچنین احراز پذیره‌نویسی کلیه سهام شرکت و تادیه مبالغ لازم.

۲ - تصویب طرح اساسنامه شرکت و در صورت لزوم اصلاح آن.

۳ - انتخاب اولین مدیران و بازرس یا بازرسان شرکت.

٤ - تعیین روزنامه کثیرالانتشاری که هرگونه دعوت و اطلاعیه بعدی برای سهامداران تا تشکیل اولین مجمع عمومی عادی درآن منتشر خواهد شد.

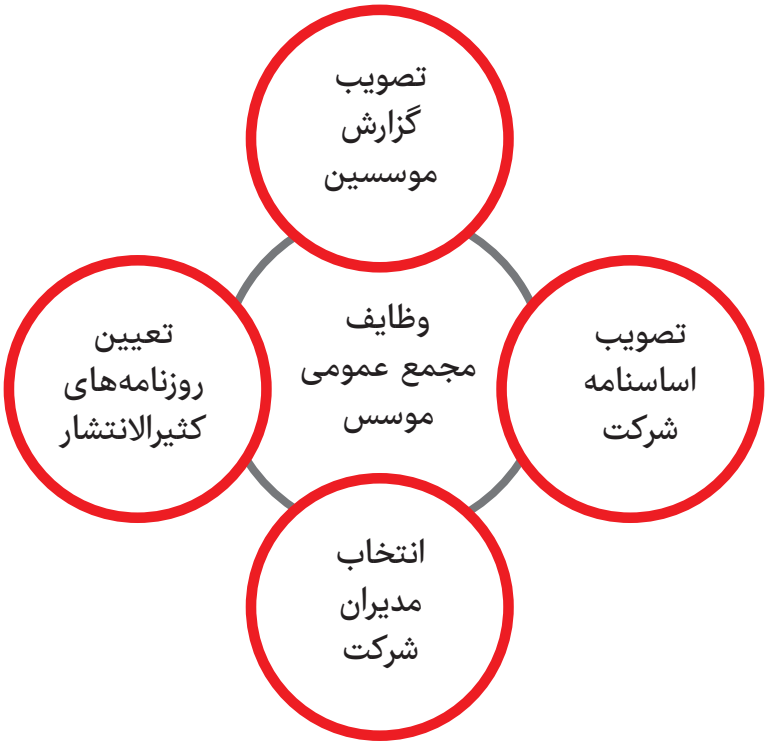

لازم به توضیح است در شرکت‌های سهامی خاص تشکیل مجمع عمومی موسسین لازم نیست. فقط برای شرکت سهامی عام، تشکیل آن ضروری است. اما در عمل شرکت های سهامی خاص نیز مجمع عمومی موسسین را تشکیل می‌دهند.

به موجب تبصره ماده ۷۵ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت، در مجمع عمومی موسسین هر

سهم دارای یک رای می‌باشد. یعنی هر سهم بیش از یک رای نخواهد داشت و هیچ صاحب سهم را هم نمی‌توان از حضور در مجمع منع کرد.

به موجب ماده ٧٦ قانون تجارت، هر گاه یک یا چند نفر از موسسین آورده غیر نقدی داشته باشند ، موسسین باید قبل از اقدام به دعوت مجمع عمومی موسسین، نظر کتبی کارشناس رسمی وزارت دادگستری را در مورد ارزیابی آورده‌های غیرنقد جلب و آن را جزو گزارش اقدامات خود در اختیارات مجمع عمومی موسسین قرار دهند. چنانچه موسسین برای خود مزایایی مطالبه کرده باشند، باید توجیه آن به ضمیمه گزارش مزبور به مجمع موسسین تقدیم گردد.

به موجب ماده ٧٧ اصلاحیه قانون تجارت، صاحبان آورده غیر نقدی و همچنین کسانی که مزایای خاصی برای خود مطالبه کرده‌اند به هنگام رسیدگی مجمع موسسین به گزارش مربوط به موارد مذکور ، از حق رای محروم می‌باشند.

به موجب ماده ٧٨ اصلاحیه قانون تجارت، مجمع عمومی موسسین نمی‌تواند آورده‌های غیرنقد را بیشتر از مبلغ ارزیابی شده از طرف کارشناس رسمی وزارت دادگستری، مورد قبول قرار دهد. زیرا اموال شرکت، وثیقه طلب طلبکاران است. بنابراین، باید برای حفظ حقوق طلبکاران، آورده غیرنقدی توسط کارشناس رسمی دادگستری تقویم شود. البته دارایی و اموال غیرنقدی به کمتر از نظر کارشناس رسمی دادگستری می‌تواند تقویم شود اما بیش از آن نه. اگر آورده غیرنقدی کمتر از نظر کارشناس رسمی دادگستری تقویم شود در آن صورت شخصی که مال او به کم تقویم شده می‌تواند مابه‌التفاوت را بدهد و سهم را بگیرد و یا می‌توان اموال را پس بگیرد. هم چنین می‌توان به اندازه‌ای که اموال کم تقویم شده، از تعداد سهام پذیره‌نویس کم کرد. در آن حالت، در صورتی شرکت تشکیل می‌شود که این مابقی سهام خریداری یا تعهد کرده باشند.

به موجب ماده ٨١ اصلاحیه قانون تجارت، قانونگذار صراحتاً اعلام می‌دارد، اگر کلیه سهام شرکت تعهد نشده باشد، شرکت تشکیل نمی‌شود. در این صورت، دیگر پذیره‌نویسان می‌توانند به شرکت مراجعه کرده و پول خود را پس بگیرند.

۱-۵-۲- مجمع عمومی عادی سالیانه

مجمع عمومی عادی که به لحاظ کاربرد و عمومیت در مقایسه با مجامع عمومی دیگر از اهمیت بیشتری برخوردار است، بر اساس ماده ٨٩ اصلاحیه قانون تجارت، باید سالی یکبار در موقعی که در اساسنامه پیش‌بینی شده است برای رسیدگی به ترازنامه و حساب سود و زیان سال مالی قبل و

صورت دارائی و مطالبات و دیون شرکت و صورتحساب دوره و عملکرد سالیانه شرکت و رسیدگی به گزارش مدیران و بازرس یا بازرسان و سایر امور مربوط به حساب‌های سال مالی تشکیل شود. لازم به ذکر است بدون قرائت گزارش بازرس یا بازرسان شرکت در مجمع عمومی، اخذ تصمیم نسبت به ترازنامه و حساب سود و زیان سال مالی معتبر نخواهد بود.

بر اساس ماده ۱۸ اساسنامه شرکت‌های پذیرفته شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، وظایف و اختیارات مجمع عمومی عادی و فوق‌العاده شرکت، همان وظایف و اختیارات مندرج در قانون تجارت است. مطابق بند ۱ این ماده، مجمع عمومی عادی باید حداقل سالی یک بار و حداکثر چهار ماه از تاریخ پایان سال مالی، برای رسیدگی به موارد زیر تشکیل شود:

- استماع گزارش مدیران در خصوص عملکرد سال مالی قبل
- استماع گزارش بازرس یا بازرسان
- بررسی وتصویب صورت‌های مالی سال مالی قبل
- تصویب میزان سود تقسیمی
- تصویب میزان پاداش و حق حضور اعضای هیئت مدیره
- تعیین بازرس یا بازرسان اصلی و علی‌البدل شرکت و حق الزحمه آنان
- تعیین روزنامه(های) کثیرالانتشار جهت درج آگهی‌های شرکت
- انتخاب مدیران (اعضای هیئت مدیره)
- انتشار اوراق بهادار غیرقابل تبدیل یا تعویض با سهام
- سایر مواردی که به موجب قانون تجارت در صلاحیت مجمع عمومی عادی است.

تبصره: تفویض تصویب میزان پاداش و حق حضور اعضای هیئت مدیره و تعیین بازرس یا بازرسان، به مدیران شرکت مجاز نمی‌باشد.

همچنین مطابق مفاد دستورالعمل‌های انضباطی ناشران ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، قبل از پرداخت هر گونه کمکهای بلاعوض به اشخاص خارج از شرکت، موضوع باید به تصویب مجمع عمومی عادی شرکت برسد و در این مجمع سهامداران ذینفع و سهامداران پیشنهاد دهنده کمک مزبور، حق رای ندارد.

سهامداران برای تشکیل نشدن مجمع عمومی سالانه سهامداران، ضمانت اجرایی نیز مقرر کرده است. بر اساس بند ۲ ماده ۲۰۱ لایحه اصلاح قسمتی از قانون تجارت، در صورتی که مجمع عمومی عادی سالانه برای رسیدگی به حساب‌های هر یک از سال‌های مالی تا ده ماه از تاریخی که اساسنامه معین کرده است، تشکیل نشده باشد، هر ذینفع می‌تواند انحلال شرکت را از دادگاه بخواهد.

۱-۵-۳- مجمع عمومی عادی بطور فوق العاده

در تمام شرکت‌ها باید تصمیم‌های کلی که به وسیله مدیران اخذ شده و همچنین خط مشی سالیانه به اطلاع و تصویب شرکاء و نیز دارندگان سهام برسد. بنابراین طبق قانون، مجمع عمومی عادی شرکت باید هر سال یک مرتبه منعقد شود تا طی تنظیم صورتجلسه‌ای تصمیم‌های اخذ شده را تصویب و به اطلاع اعضا برساند. اما گاه شرایطی پیش می‌آید که در صورت لزوم، هیئت مدیره شرکت و بازرسان می‌توانند مجمع عمومی عادی را به صورت فوق‌العاده تشکیل دهند.

براساس اساسنامه نمونه شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس، زمان برگزاری مجمع عمومی عادی سالیانه در ظرف چهار ماه اول سال مالی می‌باشد و چنانچه در آن مدت مجمع بنا به دلایلی تشکیل نشد باید مجمع عمومی عادی بطور فوق‌العاده برگزار شود. از جمله وظایف مجمع عمومی عادی به طور فوق‌العاده موارد زیر می‌باشد:

- انتخاب مدیران
- انتخاب بازرسین
- انتخاب روزنامه کثیر الانتشار
- تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان

بر اساس ماده ۹۲ اصلاحیه قانون تجارت، هیئت مدیره و همچنین بازرس یا بازرسان شرکت می‌توانند در مواقع مقتضی مجمع عمومی عادی را به طور فوق‌العاده دعوت نمایند. در این صورت دستور جلسه مجمع باید در آگهی دعوت قید شود.

بنابراین تفاوت مجمع عمومی عادی سالیانه با مجمع عمومی عادی بطور فوق العاده بدین صورت می‌باشد که مجمع عمومی عادی سالیانه، سالی یک مرتبه جهت رسیدگی به صورت های مالی شرکت و رسیدگی به گزارش مدیران و بازرسان شرکت و تقسیم سود میان سهامداران شرکت در هنگامی که در اساسنامه قید شده است تشکیل می گردد. ولیکن در صورتی که مجمع عمومی عادی سالیانه در موعد مقرر تشکیل نشود و یا بیش از یک بار در سال، نیاز به برگزاری مجمع عمومی عادی باشد در آن صورت در آگهی دعوت به مجمع، نام آن مجمع عمومی عادی به طور فوق‌العاده خواهد بود.

۱-۵-٤- مجمع عمومی فوق العاده

بر اساس ماده ۸۳ اصلاحیه قانون تجارت، هرگونه تغییر در مواد اساسنامه یا در سرمایه شرکت یا انحلال شرکت قبل از موعد، منحصراً در صلاحیت مجمع عمومی فوق‌العاده می‌باشد. در بند ۲

ماده ۱۸ اساسنامه شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار در خصوص وظایف و کارکردهای مجمع عمومی فوق‌العاده چنین آمده است:

- تغییر در مبلغ سرمایه (افزایش یا کاهش)
- تغییر در مفاد اساسنامه
- انحلال شرکت پیش از موعد با رعایت مقررات قانون تجارت
- انتشار اوراق بهادار قابل تبدیل یا تعویض با سهام

تغییر در مبلغ سرمایه شرکت:

مدیران و سهامداران به دلایل متعددی اقدام به تغییر در مبلغ سرمایه شرکت می‌نمایند. تغییرات در سرمایه شرکت شامل هر نوع افزایش یا کاهشی است که نسبت به مبلغ سرمایه اولیه یا قبلی اعمال می‌شود. این تغییرات می‌تواند اختیاری یا اجباری باشد.

تعیین مبلغ سرمایه اولیه، در موقع تاسیس شرکت سهامی می‌باشد. هنگام تاسیس، سرمایه شرکت‌های سهامی عام از پنج میلیون ریال و سرمایه شرکت‌های سهامی خاص از یک میلیون ریال نباید کمتر باشد. در صورتی که سرمایه شرکت بعد از تاسیس به هر علت از حداقل مذکور در این ماده کمتر شود باید ظرف مدت یک سال نسبت به افزایش سرمایه تا میزان حداقل مقرر اقدام به عمل آید یا شرکت به نوع دیگری از انواع شرکت‌های مذکور در قانون تجارت تغییر شکل یابد وگرنه هر ذی‌نفع می‌تواند انحلال آن را از دادگاه درخواست کند.

تغییر در مفاد اساسنامه:

هر گونه تغییر در مفاد اساسنامه شامل تغییرات در نام، موضوع، مدت، مرکز و سال مالی شرکت، تعداد اعضای هیات مدیره شرکت و هر گونه تصمیماتی که در صلاحیت مجمع عمومی عادی نباشد در جلسات مجامع عمومی عادی فوق‌العاده راجع به آن تصمیم‌گیری می‌شود.

لازم به توضیح است که بر اساس ماده ۹٤ اصلاحیه قانون تجارت، هیچ مجمع عمومی نمی‌تواند تابعیت شرکت را تغییر بدهد و با هیچ اکثریتی نمی‌تواند بر تعهدات صاحبان سهام بیفزاید.

همچنین وفق ماده ٤۲ اصلاحیه قانون تجارت، هر شرکت سهامی می‌تواند به موجب اساسنامه و همچنین تا موقعی که شرکت منحل نشده است طبق تصویب مجمع عمومی فوق العاده، سهام ممتاز ترتیب دهد. امتیازات این گونه سهام و نحوه استفاده ازآن باید به طور وضوح تعیین گردد.

هرگونه تغییر در امتیازات وابسته به سهام ممتاز باید به تصویب مجمع عمومی فوق العاده شرکت با جلب موافقت دارندگان نصف بعلاوه یك این گونه سهام انجام گیرد.

بر اساس ماده ۲۷۸ اصلاحیه قانون تجارت، شرکت سهامی خاص در صورتی می‌تواند به شرکت سهامی عام تبدیل شود که اولاً موضوع به تصویب مجمع عمومی فوق العاده شرکت سهامی خاص رسیده باشد. ثانیاً سرمایه آن حداقل به میزانی باشد که برای شرکت‌های سهامی عام مقرر شده است و یا شرکت سرمایه خود را به میزان مذکور افزایش دهد. ثالثاً دو سال تمام از تاریخ تاسیس و ثبت شرکت گذشته و دو ترازنامه آن به تصویب مجمع عمومی صاحبان سهام رسیده باشد. رابعاً اساسنامه آن با رعایت مقررات این قانون در مورد شرکت‌های سهامی عام تنظیم یا اصلاح شده باشد.

انحلال شرکت:

بر اساس ماده ۱۹۹ اصلاحیه قانون تجارت، شرکت‌های سهامی در موارد زیر منحل می‌شوند:

- وقتی که شرکت موضوعی راکه برای آن تشکیل شده است انجام داده یا انجام آن غیرممکن شده باشد.
- در صورتی که شرکت برای مدت معین تشکیل گردیده و آن مدت منقضی شده باشد مگر اینکه مدت قبل از انقضاء تمدید شده باشد.
- در صورت ورشکستگی: انحلال شرکت درصورت ورشکستگی تابع مقررات مربوط به ورشکستگی است.
- در هر موقع که مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام به هر علتی رای به انحلال شرکت بدهد.

درصورت صدور حکم قطعی دادگاه:

بر اساس ماده ۲۰۱ اصلاحیه قانون تجارت، در صورتی که تا یکسال پس از به ثبت رسیدن شرکت هیچ اقدامی جهت انجام موضوع آن صورت نگرفته باشد و نیز در صورتی که فعالیت‌های شرکت در مدت بیش از یکسال متوقف شده باشد یا در صورتی که مجمع عمومی سالانه برای رسیدگی به حساب‌های هر یك از سال‌های مالی، تا ده ماه از تاریخی که اساسنامه معین کرده است، تشکیل نشده باشد یا سمت تمام یا بعضی از اعضای هیئت مدیره و همچنین سمت مدیر عامل شرکت طی مدتی زائد بر شش ماه بلامتصدی مانده باشد یا در مورد بندهای یك و دو فوق، در صورتی که مجمع عمومی فوق العاده صاحبان سهام جهت اعلام انحلال شرکت تشکیل نشود و یا رای به انحلال شرکت ندهد هر ذینفع می‌تواند انحلال شرکت را از دادگاه بخواهد.

همچنین بر اساس ماده ۱۴۱ اصلاحیه قانون تجارت، اگر بر اثر زیان‌های وارده حداقل نصف سرمایه

شرکت از میان برود هیئت مدیره مکلف است بلافاصله مجمع عمومی فوق‌العاده صاحبان سهام را دعوت نماید تا موضوع انحلال یا بقاء شرکت مورد شور و رای واقع شود. هرگاه مجمع مزبور رای به انحلال شرکت ندهد باید در همان جلسه و با رعایت مقررات ماده ٦ اصلاحیه قانون تجارت، سرمایه شرکت را به مبلغ سرمایه موجود کاهش دهد. در صورتی که هیئت مدیره بر خلاف این ماده به دعوت مجمع عمومی فوق‌العاده مبادرت ننماید و یا مجمعی که دعوت می‌شود، نتواند مطابق مقررات قانونی منعقد گردد هر ذینفعی می‌تواند انحلال شرکت را از دادگاه صلاحیت‌دار درخواست کند.

۱-۵-۵- مجامع عمومی فیزیکی و الکترونیکی

منظور از فیزیکی بودن جلسات مجامع، تشکیل جلسه در محلی مشخص از نظر فیزیکی و حضور فیزیکی صاحبان سهام در آن جلسه است. این جلسات به طور کامل در دو حالت جداگانه و یا در یک روز دیده می‌شوند. در حالت جداگانه، جلسات مجمع عمومی عادی و فوق العاده از یکدیگر جدا می‌باشند. در حالی که در جلساتی که در یک روز برگزار می‌شود پس از تشکیل جلسه اول (که می‌تواند عادی یا فوق العاده باشد) جلسه دوم تشکیل می‌گردد و از نظر فیزیکی معمولاً همان مکان برای جلسه بعدی اختصاص داده می‌شود. در صورتی که در یک روز این دو جلسه برگزار شود، باید نکات زیر رعایت گردد:

۱- ساعت تشکیل دو جلسه مجمع، جدا از هم تعیین شود. مثلا جلسه مجمع عمومی عادی در ساعت ١٤ الی ١٦ و جلسه مجمع عمومی فوق العاده از ساعت ١٦:٣٠ تا ١٥:٣٠ برگزار شود.

۲- باید برای هر یک از دو مجمع، صورت جلسه جداگانه تهیه شده باشد.

۳- دو الزام فوق و نیز مواردی که باید در هر یک از مجامع، رعایت شود باید در روزنامه کثیرالانتشار، درج گردد.

یکی از حوزه‌هایی که در آن اینترنت می‌تواند اثر بسیار زیادی بر کیفیت ارتباط شرکت‌ها با سهامداران خود داشته باشد، برگزاری جلسات مجامع به شکل الکترونیکی است. این شکل از برگزاری جلسات علاوه بر هزینه کمتر، معمولاً این امکان را در اختیار سهامداران قرار می‌دهد که فارغ از مشکلات فاصله‌ای، سهامدار بتواند حتی بدون حضور فیزیکی، نقش موثری در تصمیمات جلسه شرکت داشته باشد. مزیت دیگر آن است که بعضاً به دلیل طرح سوالات از طریق نامه‌های الکترونیکی، صراحت این گونه افراد در بیان سوالات افزایش می‌یابد و کیفیت مشارکت آنان احتمالاً بیشتر می‌شود. در واقع به این روش، تعارفات سهامداران نسبت به شرکت و اعضای هیات مدیرة آن کمتر می‌شود و چون فرد، دیگر مجبور نیست که سوال خود را در میان تعداد زیادی از

سهامداران مطرح نماید و به نوعی اسیر پدیده گروه اندیشی شود، با اطمینان بیشتری به طرح سوالات خود از تیم مدیریت و هیات مدیره شرکت می‌پردازد.

دستورالعمل‌های سازمان بورس و اوراق بهادار در خصوص برگزاری الکترونیکی مجامع:

۱- بر اساس ماده ۳۰ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، شرکت باید با تایید سازمان امکان حضور در مجامع عمومی شرکت و اعمال حق رای را به طریق الکترونیکی فراهم آورد.

۲- دستورالعمل نحوهٔ حضور و اعمال حق رأی به صورت الکترونیکی در مجامع عمومی شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار در تاریخ ۱۳۹۹/۰۲/۰۲ به کلیه شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار ابلاغ شده است. این دستورالعمل دارای ۲۱ ماده بوده که در زیر به بعضی از مواد و بندهای این دستورالعمل اشاره شده است:

- مجمع الکترونیکی مجمعی است که حضور مشارکت کنندگان در آن، توأمان به صورت فیزیکی و الکترونیکی امکان پذیر بوده و رأی به صورت الکترونیکی ثبت و اعمال می‌گردد.

- ثبت و اعمال حق رأی برای تمامی حضار (فیزیکی و الکترونیکی) در مجمع الکترونیکی صرفاً به شیوهٔ الکترونیکی و از طریق سامانه واحد انجام خواهد شد.

- شرکت پس از اخذ مجوز و انجام ترتیبات قانونی لازم برای برگزاری مجمع الکترونیکی، ملزم به برگزاری مجامع خود به این شیوه خواهد بود، مگر آنکه به استناد دلایل قابل قبول، درخواست خود مبنی بر برگزاری مجامع به شیوهٔ صرفاً حضوری را به سازمان اعلام نماید و پس از تأیید توسط سازمان، تصمیم مزبور را به عموم سهامداران اطلاع رسانی کند.

- مجمع الکترونیکی شرکت در زمان اعلامی در آگهی دعوت به مجمع شروع می‌شود و رای‌گیری از زمان رسمیت مجمع و به ترتیب قرائت دستورجلسه در مجمع در تاریخ مجمع انجام می‌شود. شرکت مکلف است اطلاعات دارندگان سهام را پس از بسته شدن نماد از شرکت سپرده گذاری به صورت الکترونیکی دریافت نماید. مسئولیت احراز هویت حاضرین در مجمع با دعوت کننده مجمع است

- حد نصاب‌های قانونی مجمع براساس مجموع میزان مشارکت فیزیکی و الکترونیکی و با رعایت مفاد قانون تجارت محاسبه خواهد شد.

- انتخاب هیئت رئیسه مجمع از بین داوطلبانی که به طور فیزیکی در جلسه حاضر

هستند، با رای‌گیری به صورت مجزا درخصوص رئیس، ناظران و منشی به عمل می‌آید و پس از اعلام رسمیت جلسه توسط رئیس مجمع، رای‌گیری برای ترکیب هیات رئیسه نیز انجام خواهد شد.

۳- با توجه به شیوع کرونا حسب نامه شماره ۱۰۴/۳۱ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۰ ستاد مبارزه با بیماری کرونا و ابلاغیه شماره ۹۸/ب/۴۴۰/۰۵۰ مورخ ۹۸/۱۱/۲۶ سازمان بورس و اوراق بهادار «تا اطلاع ثانوی برگزاری مجامع عمومی شرکت‌ها صرفاً در شرایطی که حداکثر با حضور ۱۵ نفر سهامدار حقیقی و حقیقی تشکیل شود، امکان‌پذیر است و بهره‌گیری از امکاناتی از قبیل ویدیو کنفرانس و سایر روش‌های الکترونیک جهت پخش برخط رویدادهای مجمع جهت استحضار سهامداران و کاهش حضور سهامداران غیرعمده توسط ستاد ملی مبارزه با بیماری کرونا توصیه می‌شود».

۱-۶- اشخاصی که باید به مجمع عمومی عادی دعوت شوند

- سهامداران دارای حق رای
- اعضای هیات مدیره و مدیر عامل برای ارائه ترازنامه، حساب سود و زیان، گزارش مدیران و ...
- بازرس یا بازرسان قانونی برای قرائت گزارش حسابرسی و بازرس قانونی
- نمایندگان سازمان بورس و اوراق بهادار (جهت شرکت‌های ثبت و پذیرفته شده نزد سازمان بورس)، بانک مرکزی (جهت بانک‌ها و موسسات اعتباری دارای مجوز)، بیمه مرکزی (جهت شرکت‌های بیمه‌ای) برای نظارت بر حسن اجرای جلسات و مصوبات مجامع مطابق مقررات مربوطه. شایان ذکر است عدم حضور نمایندگان مزبور مانع از تشکیل و رسمیت جلسات مجامع نخواهد شد.

بر اساس ماده ۳۳ دستورالعمل حاکمیت شرکتی «مدیرعامل، اعضای هیات مدیره و رئیس کمیته حسابرسی باید در مجامع عمومی شرکت حضور داشته باشند. در صورتی‌که تصویب صورت‌های مالی در دستور جلسه مجمع باشد، حضور بالاترین مقام مالی شرکت در زمان طرح و رسیدگی به صورت‌های مالی نیز الزامی است. در هر صورت هیات مدیره باید ترتیبی اتخاذ نماید که اکثریت اعضای هیات مدیره در مجمع حضور داشته باشند».

تبصره: عدم حضور مدیران فوق و رئیس کمیته حسابرسی، مانع از برگزاری مجمع نخواهد شد ولیکن دلایل عدم حضور باید در همان مجمع به اطلاع سهامداران برسد.

۱-۷- اشخاصی که می‌توانند تشکیل مجمع عمومی را درخواست کنند

- بر اساس ماده ۱۲۰ قانون تجارت، رئیس هیئت مدیره موظف است که مجامع عمومی صاحبان سهام را در مواردی که هیئت مدیره مکلف به دعوت آنها می‌باشد دعوت نماید. همچنین بر اساس تبصره ۲ ماده ۱۱۹ اصلاحیه قانون تجارت، هرگاه رئیس هیات مدیره موقتاً نتواند وظایف خود را انجام دهد، وظایف او را نایب رئیس هیات مدیره انجام خواهد داد.

- بر اساس ماده ۱۱۲ قانون تجارت، درصورتی که بر اثر فوت یا استعفا یا سلب شرایط از یك یا چند نفر از مدیران تعداد اعضاء هیئت مدیره از حداقل مقرر در این قانون کمتر شود اعضاء علی البدل به ترتیب مقرر در اساسنامه والا به ترتیب مقرر توسط مجمع عمومی جای آنان را خواهند گرفت و در صورتی که عضو علی‌البدل تعیین نشده باشد و یا تعداد اعضاء علی‌البدل کافی برای تصدی محل‌های خالی درهیئت مدیره نباشد، مدیران باقیمانده باید بلافاصله مجمع عمومی عادی شرکت را جهت تکمیل اعضاء هیئت مدیره دعوت نمایند.

- در صورت عدم دعوت از مجمع در موارد بالا، بازرس قانونی شرکت سهامی برابر ماده ۹۱ اصلاحیه قانون تجارت، مکلف به دعوت از مجمع عمومی عادی برای تشکیل جلسه است.

- بر اساس ماده ۹۵ اصلاحیه قانون تجارت، در صورت عدم دعوت از مجمع عمومی عادی در موارد بالا، یک پنجم سهامداران شرکت، حق درخواست تشکیل مجمع عمومی عادی شرکت سهامی را خواهند داشت.

- بر اساس ماده ۱۱۳ اصلاحیه قانون تجارت، هر گاه هیئت مدیره حسب مورد از دعوت مجمع عمومی برای انتخاب مدیری که سمت او بلامتصدی مانده، خودداری کند هر ذینفع حق دارد از بازرس یا بازرسان شرکت بخواهد که به دعوت مجمع عمومی عادی جهت تکمیل عده مدیران با رعایت تشریفات لازم اقدام کنند و بازرس یا بازرسان مکلف به انجام چنین درخواستی می‌باشند.

- اداره ثبت شرکت‌ها نیز می‌تواند در صورت انقضای مدت ماموریت مدیران، اقدام به برگزاری مجمع عمومی عادی شرکت سهامی به درخواست فرد ذینفع بنماید.

- وفق ماده ۲۱۹ اصلاحیه قانون تجارت، در مدت تصفیه دعوت مجمع عمومی در کلیه موارد به عهده مدیران تصفیه است. هرگاه مدیران تصفیه به این تکلیف عمل نکنند ناظر مکلف به دعوت مجمع عمومی خواهد بود و در صورتی که ناظر نیز به تکلیف خود عمل نکند یا ناظر پیش‌بینی یا معین نشده باشد دادگاه به تقاضای هر ذینفع حکم به تشکیل مجمع عمومی خواهد داد.

۱-۸- طریقه دعوت و حضور در مجامع عمومی

در کلیه موارد، دعوت صاحبان سهام برای تشکیل مجمع عمومی باید از طریق نشر آگهی در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن نشر می‌گردد، به عمل آید. هر یک از مجامع عمومی سالیانه باید روزنامه کثیرالانتشاری را که هرگونه دعوت و اطلاعیه بعدی برای سهامداران تا تشکیل مجمع عمومی سالانه بعد در آن منتشر خواهد شد، تعیین نمایند. این تصمیم باید در روزنامه کثیرالانتشاری که تا تاریخ چنین تصمیمی جهت نشر دعوتنامه‌ها و اطلاعیه‌های مربوط به شرکت قبلاً تعیین شده، منتشر گردد (ماده ۹۷ اصلاحیه قانون تجارت).

- در مواقعی که کلیه صاحبان سهام در مجمع حاضر باشند، نشر آگهی و تشریفات دعوت الزامی نیست.

درآگهی دعوت صاحبان سهام برای تشکیل مجمع عمومی دستور جلسه، تاریخ و محل تشکیل جلسه مجمع با قید ساعت و نشانی کامل باید قید شود.

شایان ذکر است در راستای اجرای جزء «۲» بند «چ» ماده ٦٨ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، برخی مواد نمونه اساسنامه (از قبیل ماده ۲۰ درخصوص آگهی دعوت به مجامع عمومی) شرکت‌های سهامی عام ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار اصلاح و در تاریخ ۱۳۹۸/۰٤/۲۷ به کلیهٔ ناشران ثبت‌شده نزد سازمان ابلاغ گردید. بر اساس این ماده، درج آگهی دعوت به مجامع عمومی به یکی از دو روش ۱- انتشار در روزنامه کثیرالانتشار و یا ۲- انتشار اطلاعیه دعوت در سامانه کدال را برای شرکت‌های سهامی عام پذیرفته شده در بورس و فرابورس مجاز دانسته است. اصلاحیه ماده ۲۰ نمونه اساسنامه شرکت‌های سهامی عام پذیرفته شده در بورس و فرابورس به شرح زیر است:

«برای تشکیل مجامع عمومی، از طریق درج آگهی در روزنامهٔ کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن منتشر می‌گردد و یا انتشار اطلاعیهٔ دعوت در سامانه کدال (به عنوان روش الکترونیکی مورد تایید سازمان بورس و اوراق بهادار) از صاحبان سهام دعوت به عمل خواهد آمد»

در خصوص طریقه دعوت و حضور در مجامع، توجه به موارد زیر ضروری است:

- بر اساس ماده ۹۸ اصلاحیه قانون تجارت، فاصله بین نشر دعوت نامه مجمع عمومی و تاریخ تشکیل آن حداقل ده روز و حداکثر چهل روز خواهد بود.

ولیکن بر اساس ماده ۳۸ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، در صورتی که انتخاب اعضای هیات مدیره در دستور جلسه مجمع عمومی باشد، شرکت باید آگهی دعوت به مجمع را حداقل ۲۵ روز قبل از برگزاری مجمع در روزنامه کثیرالانتشار شرکت درج نماید. شایان ذکر

است پیرو ابلاغیه شماره ٤٤٠/٠٦٧/ ب/٩٩مورخ ١٣٩٩/١١/٠٨ سازمان بورس و اوراق بهادار، به دلیل نیاز به بررسی بیشتر راهکارهای اجرای ماده ۳۸ فوق و نحوه اصلاح اساسنامه نمونه شرکت‌های سهامی عام ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، مقرر گردید تاریخ لازم‌الاجرا شدن ماده مذکور تا اطلاع ثانوی تمدید شود.

- محل تشکیل مجمع را اساسنامه مشخص می‌کند. اگر در اساسنامه شرکت، محلی مشخص نشده باشد محل برگزاری را مرجع دعوت‌کننده (هیات مدیره یا سایر مقامات ذیصلاح برای دعوت از مجمع) تعیین می‌کنند.

- بر اساس ماده ۹۹ اصلاحیه قانون تجارت، قبل از تشکیل مجمع عمومی، هر صاحب سهمی که مایل به حضور در مجع عمومی‌باشد باید با ارائه ورقة سهم یا تصدیق موقت سهم متعلق به خود به شرکت مراجعه و ورقه ورود به جلسه را در یافت کند، فقط سهامدارانی حق ورود به مجمع را دارندکه ورقه ورودی دریافت کرده باشند.

- بر اساس ماده ۱۰۲ اصلاحیه قانون تجارت، در کلیه مجامع عمومی حضور وکیل یا قائم مقام قانونی صاحب سهم و همچنین حضور نماینده یا نمایندگان شخصیت حقوقی به شرط ارائه مدارك وکالت یا نمایندگی به منزله حضور خود صاحب سهم است.

- ناشران بورسی و فرابورسی موظفند زمان، تاریخ، محل تشکیل و دستور جلسة مجامع عمومی را در روزنامه‌های کثیرالانتشار خود و یا در سامانه کدال درج و مراتب را حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع افشا نمایند. (در صورتی که انتخاب هیئت مدیره جزو دستور جلسه مجمع عمومی‌باشد باید مطابق با ماده ۳۸ دستورالعمل حاکمیت شرکتی انجام گیرد). دستور جلسه مجمع باید صریح و واضح باشد.

- بر اساس ماده ۲۵۳ اصلاحیه قانون تجارت، هرکس عامداً مانع حضور دارنده سهم شرکت در جلسات مجامع عمومی صاحبان سهم بشود به حبس تادیبی ازسه ماه تا یکسال یا به جزای نقدی از بیست هزار تا دویست هزار ریال یا به هر دو مجازات محکوم خواهند شد.

- وفق ماده ۲۵۹ قانون تجارت، رئیس و اعضای هیئت مدیره شرکت که متعمداً مجمع عمومی صاحبان سهام را در هر موقع که انتخاب بازرسان شرکت باید انجام پذیرد به این منظور دعوت ننمایند و یا بازرسان شرکت را به مجامع عمومی صاحبان سهام دعوت نکنند

به حبس از دو تا شش ماه یا جزای نقدی از بیست هزار تا دویست هزار ریال یا به هر دو مجازات محکوم خواهند شد.

- بر اساس ماده ٢٥٤ اصلاحیه قانون تجارت، رئیس و اعضاء هیئت مدیره شرکت سهامی که حداکثر تا شش ماه پس از پایان هرسال مالی مجمع عمومی عادی صاحبان سهام را دعوت نکنند یا مدارك مقرر در ماده ۲۳۲ را به موقع تنظیم و تسلیم ننماید به حبس از دو تا شش ماه یا به جزای نقدی از بیست هزار تا دویست هزار ریال یا به هر دو مجازات محکوم خواهند شد.

- بر اساس ماده ٢٦٥ اصلاحیه قانون تجارت، رئیس و اعضاء هیئت مدیره هر شرکت سهامی که در صورت از میان رفتن بیش از نصف سرمایه شرکت براثر زیان‌های وارده حداکثر تا دو ماه مجمع عمومی فوق العاده صاحبان سهام را دعوت ننمایند تا موضوع انحلال یا بقاء شرکت مورد شور و رای واقع شود و حداکثر تا یك ماه نسبت به ثبت و آگهی تصمیم مجمع مذکور اقدام ننمایند به حبس از دو ماه تا شش ماه یا به جزای نقدی از ده هزار ریال تا یکصد هزار ریال یا به هر دو مجازات محکوم خواهند شد.

- با استناد به بند ۲ ماده ۲۰۱ اصلاحیه قانون تجارت، در صورتی که مجمع عمومی سالانه برای رسیدگی به حساب‌های هر یك از سال‌های مالی تا ده ماه از تاریخی که اساسنامه معین کرده است تشکیل نشده باشد، هر ذینفع می‌تواند انحلال شرکت را از دادگاه بخواهد.
- وفق ماده ۲۵۷ اصلاحیه قانون تجارت، رئیس و اعضاء هیئت رئیسه هر مجمع عمومی که مقررات راجع به حق رای صاحبان سهام را رعایت نکرده باشند، به جزای نقدی از بیست هزار ریال تا دویست هزار ریال محکوم خواهند شد.

- بر اساس ماده ۳۹ دستورالعمل حاکمیتی شرکتی، سهامدارانی که در نظر دارند به عنوان عضو مستقل هیات مدیره انتخاب شوند، باید حداقل ۱۵ روز قبل از برگزاری مجمع، نامزدی خود جهت عضویت در هیات مدیره را به همراه خلاصه‌ای از مشخصات و سوابق مدیریتی خود، اعلام و مدارک مورد نیاز را به کمیته انتصابات ارائه نمایند. شرکت باید نتایج بررسی خود در خصوص احراز یا عدم احراز شرایط نامزدهای عضویت مستقل در هیات مدیره را حداقل ۵ روز قبل از برگزاری مجمع به سازمان ارایه و افشا نماید.

۲

واکاوی تفاوت میان مجامع عمومی صاحبان سهام

(از منظر حد نصاب رسمیت، حد نصاب رای، زمان برگزاری، افراد دعوت‌کننده، وظایف افراد در برگزاری مجمع، موضوعات قابل بررسی و تصمیم‌گیری)

۲-۱- تفاوت میان مجامع عمومی شرکت‌ها از منظر زمان برگزاری و روش دعوت از سهامداران

از جمله مهم‌ترین مسائل مربوط به تشکیل هر مجمع عمومی بحث زمان برگزاری، اطلاع رسانی، روش دعوت از سهامداران و افراد و گروه‌های دعوت‌کننده است. در جدول زیر این موارد در مجامع مختلف سهامداران به تفکیک ارائه شده است.

حوزه‌ها	مجمع عمومی موسس	مجمع عمومی عادی	مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده	مجمع عمومی فوق‌العاده
زمان برگزاری	در ابتدای تاسیس شرکت	حداقل هر سال یکبار و حداکثر تا ٤ ماه پس از پایان سال مالی	در صورت تشکیل نشدن مجمع عادی در زمان مقرر و هر زمان که ضرورت پیدا کند	هر زمان که ضرورت پیدا کند
روش دعوت از سهامداران	دعوت نامه کتبی، روزنامه کثیرالانتشار و ارائه گزارش موسسین حداقل ۵ روز مانده به مجمع	روزنامه کثیرالانتشار (یا سایت کدال برای شرکت‌های سهامی عام پذیرفته شده در بورس و فرابورس) و درج در سایت شرکت از ۱۰ تا ٤۰ روز مانده به مجمع. برای شرکتهای پذیرفته شده بورسی و فرابورسی، در صورتی که انتخاب اعضای هیات مدیره در دستور جلسه مجمع عمومی‌باشد، شرکت باید آگهی دعوت به مجمع را حداقل ۲۵ روز قبل از برگزاری مجمع منتشر نماید.		روزنامه کثیر االانتشار (یا سایت کدال برای شرکت‌های سهامی عام پذیرفته شده در بورس و فرابورس) و درج در سایت شرکت از ۱۰ تا ٤۰ روز مانده به مجمع
افراد دعوت‌کننده	هیات موسس یا نماینده تام الاختیار موسسین	هیات مدیره (رئیس یا نایب رئیس هیئت مدیره)/ بازرس/یک پنجم سهامداران/هر ذینفع/ اداره ثبت/ مدیران تصفیه		هیات مدیره (رئیس یا نایب رئیس هیئت مدیره/بازرس/یک پنجم سهامداران/هر ذینفع/ اداره ثبت/مدیران تصفیه

براساس مفاده ۹۷ اصلاحیه قانون تجارت، از آنجا که در شرکت‌های سهامی عام احتمال غیبت یک یا چند نفر از سهامداران وجود دارد از طریق نشر اگهی و با رعایت تشریفات دعوت (موضوع مواد ۹۸ و ۱۰۰ اصلاحیه قانون تجارت) امکان تشکیل مجمع وجود دارد. در این خصوص توجه به نکات زیر ضروری به نظر می‌رسد:

- سهامداران باید روزنامه منتخب مجمع عمومی سالیانه را به طور مستمر مطالعه نمایند تا به موقع از اخبار شرکت مثل زمان برگزاری مجامع، اعلامیه‌های پذیره‌نویسی و ... مطلع گردند.
- روزنامه ناشر آگهی‌ها و اطلاعیه‌های شرکت باید کثیرالانتشار باشد.
- هنگامی که مجامع عمومی عادی سالیانهٔ شرکت، روزنامه ناشر آگهی‌های شرکت را تعیین می‌کند این مطلب که مجمع مزبور چه روزنامه‌ای را برای نشر دعوت نامه و اطلاعیه‌های مربوط به شرکت تعیین نموده، باید حتماً در روزنامه کثیرالانتشاری که قبلاً منتخب مجمع عمومی سالیانه بوده منتشر کند. در غیر اینصورت، تصمیم مجمع عمومی دایر بر تغییر روزنامه ناشر آگهی‌های شرکت در برابر سهامدارانی که در مجمع عمومی حاضر نشده‌اند قابل استناد نیست.

۲-۲- تفاوت میان مجامع عمومی شرکت‌ها از منظر موضوعات قابل بررسی و تصمیم‌گیری

آنچه در این مرحله مهم است درک مدیران برگزاری و رئیس هیئت مدیره از این مساله هست که برای بررسی هر مساله‌ای باید کدام یک از مجامع را تشکیل داد. بر حسب قانون هر یک از مجامع، اختیار تصمیم‌گیری در مورد مسائل خاصی از شرکت را دارند (به جز مجامع عمومی عادی سالیانه و مجامع عمومی عادی به طور فوق‌العاده که تنها از نظر زمانی با یکدیگر متفاوتند) که باید این تفاوت‌ها را به عنوان مدیر برگزاری مجامع درک نمود. این تفاوت‌ها در جدول زیر تشریح شده است:

حوزه‌ها	مجمع عمومی موسس	مجمع عمومی عادی	مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده	مجمع عمومی فوق‌العاده
موضوعات مطرح در مجمع	■ رسیدگی به گزارش موسسین و تصویب آن ■ احراز پذیره‌نویسی کلیه سهام شرکت و تادیه مبالغ لازم ■ تصویب طرح اساسنامه شرکت ■ انتخاب مدیران و بازرسان شرکت ■ تعیین روزنامه کثیرالانتشار ■ تصمیم گیری در مورد آورده غیرنقدی و مزایا خاص مطالبه شده توسط موسسین	■ کلیه امور شرکت به جز آنچه در صلاحیت مجمع عمومی موسس و فوق العاده است ■ استماع گزارشات عملکرد هیئت مدیره و حسابرسی مستقل و بازرس قانونی ■ بررسی و تصویب صورتهای مالی سال مالی قبل ■ تصویب میزان سود تقسیمی ■ تصویب میلغ پاداش و حق حضور اعضای هیات مدیره ■ تعیین بازرسان اصلی و علی البدل شرکت و حق الزحمه آنها ■ تعیین روزنامه کثیر الانتشار ■ انتخاب اعضای هیات مدیره		■ تغییر در مفاد اساسنامه ■ تغییر در میزان سرمایه (افزایش یا کاهش) ■ انتشار اوراق بهادار قابل تبدیل و یا تعویض با سهام ■ انحلال شرکت پیش از موعد با رعایت مقررات قانون تجارت

۲-۳- تفاوت مجامع عمومی شرکت‌ها از منظر حد نصاب تشکیل (رسمیت) جلسه و حد نصاب رای (تصمیمات)

یکی از مهمترین مسائل مربوط به تشکیل هر مجمع عمومی، بحث حد نصاب تشکیل (رسمیت) جلسه و حدنصاب آراء برای اتخاذ تصمیمات می‌باشد. نصاب رسمیت و تصمیمات در جلسات مجامع عمومی به شرح جدول زیر است:

حوزه‌ها	مجمع عمومی موسس	مجمع عمومی عادی	مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده	مجمع عمومی فوق‌العاده
حدنصاب رسمیت جلسه	اولین جلسه	حضور دارندگان اقلاً بیش از نصف سهامی که حق رای دارند	دارندگان بیش از نصف سهامی که حق رای دارند	حضور عده‌ای از پذیره‌نویسان که حداقل نصف سرمایه شرکت را تعهد نموده باشند.
	دومین جلسه	با حضور هر عده‌ای از صاحبان سهام که حق رای دارند (به شرط آنکه در دعوت دوم نتیجه دعوت اول قید شده باشد)	دارندگان بیش از یک سوم سهامی که حق رای دارند (به شرط انکه در دعوت دوم نتیجه دعوت اول قید شده باشد)	حضور صاحبان لااقل یک سوم سرمایه شرکت (در صورتی که یک سوم اکثریت لازم حاضر نشد، موسسین عدم تشکیل شرکت را اعلام می‌دارند)
حد نصاب تصمیمات	اولین جلسه	همواره با اکثریت نصف بعلاوه یک آراء حاضر	همواره با اکثریت دو سوم آراء حاضر	اکثریت دو ثلث آراء حاضرین
	دومین جلسه	همواره با اکثریت نصف بعلاوه یک آراء حاضر	همواره با اکثریت دو سوم آراء حاضر	اکثریت دو ثلث آراء حاضرین

- در کلیه مواردی که اکثریت آراء در مجامع عمومی ذکر شده باشد، مراد اکثریت حاضرین در جلسه است.
- در مورد انتخاب مدیران و بازرسان، رای اکثریت نسبی نیز کافی خواهد بود.

حد نصاب رسمیت جلسه

زمانی که در دعوت مجمع برای نوبت اول، حد نصاب لازم برای تشکیل و رسمیت جلسه حاصل نشود، در این حالت مجمع برای بار دوم و یا در مورد مجمع موسس برای بار سوم دعوت می‌شود. نکته مهم این است که مقررات مربوط به برگزاری مجامع در نوبت بعد با مقررارت مربوط به تشکیل جلسه اول متفاوت است که در جدول فوق به این موارد اشاره شده است.

همچنین بر اساس ماده ۱۰٤ اصلاحیه قانون تجارت، هرگاه در مجمع عمومی تمام موضوعات مندرج در دستور مجمع مورد اخذ تصمیم واقع نشود هیئت رئیسه مجمع با تصویب مجمع می‌تواند اعلام تنفس نموده و تاریخ جلسه بعد را که نباید دیرتر از دو هفته باشد تعیین کند، تمدید جلسه محتاج به دعوت و آگهی مجدد نیست و در جلسات بعد مجمع با همان حد نصاب جلسه اول رسمیت خواهد داشت.

حد نصاب آراء برای اخذ تصمیمات

بر اساس ماده ۲۳ اساسنامه شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، اخذ رأی به صورت شفاهی مثلاً با بلند کردن دست یا قیام به عنوان اعلام موافقت صورت می‌پذیرد. در صورتی که به تشخیص بازرس قانونی شرکت به دلیل ترکیب سهامداران حاضر در مجمع، رأی‌گیری به صورت شفاهی امکان‌پذیر نباشد، اخذ رأی به صورت کتبی به عمل خواهد آمد. البته اخذ رأی در خصوص انتخاب اعضای هیئت مدیره و بازرس، الزاماً به صورت کتبی خواهد بود.

در خصوص حد نصاب آراء برای اخذ تصمیمات، نکته مهم این است که مقررات مربوط به اخذ تصمیم در مجامع عمومی موسس، عادی و فوق‌العاده متفاوت بوده که در جدول فوق به این موارد اشاره شده است.

۳

فرآیند برگزاری مجامع عمومی شرکت‌ها

۳-۱- فرآیند اثربخش برگزاری مجامع

فرآیند اثربخش برگزاری مجامع عمومی سهامداران شامل سه گام قبل، حین و پس از برگزاری مجامع می‌باشد. مدیران برگزاری مجامع و به عبارتی بهتر کلیه کسانی که در فرآیند برگزاری، نقش خاصی ایفا می‌نمایند باید در هر یک از این گام‌ها اقدامات خاصی را انجام دهند و در قبال این اقدامات پاسخگو باشند. البته تا پیش از ورود به مراحل سه گانه باید استانداردهای مشخصی در فرآیند برگزاری مجمع مدنظر قرار گیرد تا در فرآیند برنامه‌ریزی‌های مربوط به جلسه، اختلال و ابهام خاصی پیش نیاید.

۳-۱-۱- گام‌های لازم قبل از برگزاری مجمع

- **تعیین تاریخ، زمان و مکان برگزاری مجمع:** محل تشکیل مجمع را اساسنامه مشخص می‌کند. اگر در اساسنامه شرکت، محلی مشخص نشده باشد محل برگزاری را مرجع دعوت‌کننده (هیات مدیره یا سایر مقامات ذیصلاح برای دعوت از مجمع) تعیین می‌کنند. در تعیین تاریخ، زمان و مکان مجمع بهتر آن است که نظرات سهامداران (عمده) در این زمینه مدنظر قرار گیرد. فاصله بین نشر آگهی تا تاریخ تشکیل مجمع عمومی نباید کم‌تر از ۱۰ روز و بیش‌تر از ٤٠ روز باشد.

همچنین بر اساس ماده ١٦ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، ناشر مکلف است مکان برگزاری مجمع را به نحوی تعیین نماید که امکان حضور سهامداران به ویژه سهامداران جزء فراهم گردد:

تبصره ۱: در صورت انتشار آگهی دعوت، تغییر تاریخ و مکان برگزاری مجمع منوط به انتشار آگهی جدید، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع می‌باشد.

تبصره ۲: در صورتی که ناشر در نظر داشته باشد شهر مکان برگزاری مجمع را نسبت به سال قبل تغییر دهد، باید قبل از انتشار آگهی، مراتب را به سازمان اعلام نماید.

- **تأمین تدارکات مورد نیاز جلسات مجامع:** تخصیص سرویس‌های حمل و نقل برای رسیدن به محل جلسه، آماده‌سازی سالن و تهیه امکاناتی از قبیل نور کافی، میکرفون، نوشیدنی و ...، طراحی میز و صندلی برای اعضای هیات رئیسه، تدارک تعداد صندوق کافی برای اخذ رای، پر کردن دقایق اولیه با پخش موسیقی‌های ملایم و یا پخش تصاویری از شرکت و پروژه‌ها، انتخاب مجری، قاری قرآن و ... .

- **تنظیم دستور جلسه و انتشار آگهی:** دریافت پیشنهاد سهامداران جهت طرح در دستور جلسه، تنظیم دستور جلسه نهایی و انتشار آگهی در روزنامه کثیرالانتشار و وب سایت شرکت حداقل ۱۰

روز و حداکثر ٤٠ روز پیش از برگزاری مجمع. شایان ذکر است:
- برای شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس واوراق بهادار، دعوتنامه مجمع توسط هیات مدیره، بازرس یا سهامداران به کدال ارسال می‌شود.
- دستور جلسه مجمع باید صریح و واضح باشد. موضوعات مهم از قبیل انتخاب اعضاب هیات مدیره، انتخاب حسابرس و بازرس قانونی، تقسیم سود و اندوخته و تغییر موضوع فعالیت باید مشخصاً در دستور جلسه قید شود و قابل طرح در بخش «سایر موارد» نیست.

- **دعوت از نماینده سازمان بورس و اوراق بهادار و حسابرس و بازرس قانونی شرکت:** ریاست هیئت مدیره شرکت باید به صورت جداگانه از نماینده سازمان بورس و اوراق بهادار حداقل ١٠ روز قبل از مجمع دعوت به عمل آید. همچنین بر اساس ماده ١۶ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، کلیه مجامع عمومی باید با حضور حسابرس و بازرس قانونی شرکت تشکیل شود و به این منظور ناشر مکلف است بصورت کتبی از حسابرس و بازرس قانونی دعوت به عمل آورد.

- **تهیه بسته اطلاعاتی مجمع:** تنظیم بسته اطلاعاتی مجمع از قبیل صورت‌های مالی به همراه گزارش بازرس و حسابرس قانونی و گزارش هیئت مدیره (برای مجمع عمومی عادی) یا گزارش توجیهی هیئت مدیره درباره افزایش سرمایه و گزارش بازرس درباره آن (برای مجمع عمومی فوق‌العاده) و غیره و ارسال آن به سهامداران حداقل ١٠ روز قبل از برگزاری مجمع. شایان ذکر است بر اساس دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان، ناشر بورسی مکلف است گزارش‌ها و صورت‌های مالی زیر را مطابق استانداردهای ملی و یا فرم‌هایی که توسط سازمان ارائه می‌شود، ظرف مهلت‌های مقرر تهیه و افشا نماید:
- صورت‌های مالی سالانهٔ حسابرسی شدهٔ شرکت اصلی و تلفیقی گروه، حداقل ١٠ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی و حداکثر ٤ ماه پس از پایان سال مالی
- گزارش هیئت‌مدیره به مجامع و اظهارنظر حسابرس در مورد آن، حداقل ١٠ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی.
- صورت‌های مالی سالانهٔ حسابرسی شدهٔ شرکت‌های تحت کنترل، حداقل ١٠ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی سالانهٔ شرکت اصلی.
- در صورتی که افزایش سرمایه در اختیار هیئت مدیره بوده و دستور جلسهٔ هیئت مدیره تصویب اجرای افزایش سرمایه باشد، ناشر موظف است حداقل ١٠ روز قبل از تاریخ برگزاری جلسهٔ هیئت مدیره، مراتب را افشاء نماید.

همچنین بر اساس ماده ۳۱ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، کلیه گزارش‌ها طبق قوانین و مقررات از جمله صورت‌های مالی سالانه، گزارش تفسیری مدیریت، گزارش فعالیت هیات مدیره، گزارش کنترل‌های داخلی و گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی شرکت باید در مواعد مقرر، قبل از برگزاری مجمع، پس از ارائه به سازمان، از طریق پایگاه اینترنتی شرکت در اختیار عموم قرار داده شود.

همچنین توصیه می‌شود شرکت قبل از برگزاری مجمع، دستور جلسه و گزارش عملکرد هیئت مدیره و نیز گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی را در در قالب پاورپوینت تهیه کند تا در روز مجمع توسط افراد مربوطه ارائه گردد.

- **انتشار جدول زمان‌بندی پرداخت سود:** بر اساس ماده ۱۲ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات، ناشر موظف هستند جدول زمانبندی پرداخت سود نقدی پیشنهادی توسط هیات مدیره را قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی افشا نماید. در صورتی که مجمع عمومی عادی سود نقدی بیشتری را نسبت به پیشنهاد هیات مدیره تصویب نماید. جدول زمانبندی پرداخت سود نقدی می‌بایست متناسب با آن اصلاح و حداکثر ظرف ۳۰ روز پس از تاریخ مجمع افشا گردد.

همچنین بر اساس ماده ۳۲ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، زمان‌بندی پرداخت سود سهام باید به گونه‌ای باشد که در هر صورت، سود سهامداران دارای سهام کنترلی، پیش از سایر سهامداران پرداخت نشود.

- **طراحی فرم حضور، فرم وکالت و برگه‌های رای:** بر اساس ماده ۲۹ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، هیات مدیره باید قبل از تشکیل مجامع عمومی صاحبان سهام، مالکیت و یا وکالت سهامداران (به غیر از وکالت به متولی دارایی) را تایید و برگه ورود به مجمع را صادر نماید.

تبصره: سهامداران می‌توانند شخصاً در مجمع عمومی صاحبان سهام حضور یافته یا شخص دیگری (از طریق وکالت به متولی دارایی یا سایرین) را جهت شرکت در مجمع معرفی نمایند.

- **ارائه ورقه ورودی پیش از برگزاری مجمع با ارائه اوراق سهام با توجه کارت شناسایی معتبر یا برگه نمایندگی (اشخاص حقوقی)**

اقدامات قبل از برگزاری

گام‌های لازم قبل از برگزاری مجمع عمومی سهامداران در زیر به صورت نموداری ارائه شده است:

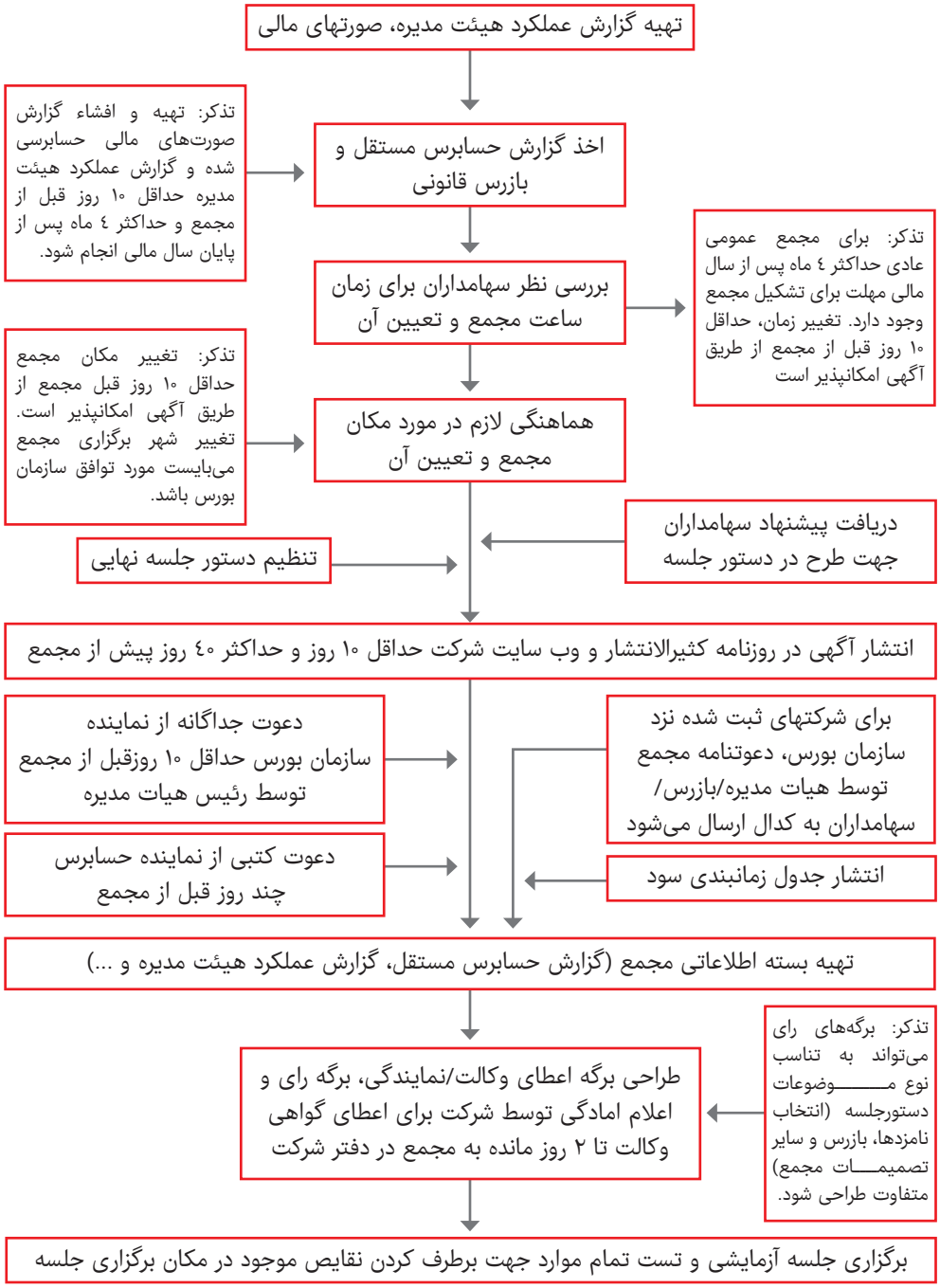

۳-۱-۲- گام‌های لازم حین برگزاری مجمع

- **تعیین هویت حضار، ترتیب نشستن، تعیین حد نصاب:** تطبیق کارت شناسایی با فرم حضور، ارائه کارت ورود و برگه رای سهامداران، تعیین حد نصاب جلسه. در صورتی که جلسه به حد نصاب رسیده نباشد، در آن صورت عدم رسمیت جلسه اعلام و سپس زمان و مکان جلسه دوم تعیین می‌گردد.

- **شروع جلسه، قرائت دستورجلسه و دعوت از گزارش دهندگان:** شروع جلسه توسط رئیس هیات مدیره (یا ابتدا انتخاب رئیس مجمع در صورتی که در دستور جلسه تصمیم به انتخاب اعضای جدید هیات مدیره باشد و سپس شروع جلسه)، اعلام زمان شروع جلسه، اعلام حد نصاب، معرفی اعضای هیات رئیسه، قرائت دستور جلسه، دعوت از افراد گزارش دهنده.

- **قرائت گزارش فعالیت هیئت مدیره و گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی و طرح سوالات:** قرائت گزارش فعالیت هیات مدیره، گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی، طرح سوال از جانب سهامداران پس از ارائه گزارشات مزبور.

- **ورود به دستور جلسه و رای گیری جهت اتخاذ تصمیم:** رای‌گیری در خصوص تصویب یا عدم تصویب صورت‌های مالی، انتخاب اعضای هیات مدیره، انتخاب حسابرس مستقل و بازرس قانونی، میزان تقسیم سود، پاداش هیئت مدیره و تعیین تکالیف هیئت مدیره از سوی مجمع.
در مورد انتخاب اعضای هیات مدیره و حسابرس مستقل و بازرس قانونی به دلیل حساسیت موضوع پیشنهاد می‌گردد اخذ رای به صورت کتبی صورت گیرد. در حالی که در سایر موضوعات این رای‌گیری می‌تواند به صورت شفاهی (قیام/بلند کردن دست) صورت گیرد.

- **ثبت مصوبات مجمع توسط منشی جلسه:** یاداشت برداری منشی جلسه شامل زمان، مکان و ساعت برگزاری مجمع، درصد حاضرین در جلسه، حد نصاب‌ها، خلاصه‌ای از گزارش‌ها، نتایج رای‌گیری و تصمیمات متخذه از قبیل تصویب یا عدم تصویب صورت‌های مالی، حسابرس مستقل و بازرس قانونی، مبلغ سود تقسیمی، پاداش هیئت مدیره، تکالیف مجمع به هیئت مدیره و ... می‌باشد.

اقدامات حین برگزاری

گام‌های لازم حین برگزاری مجمع عمومی سهامداران در زیر به صورت نموداری ارائه شده است:

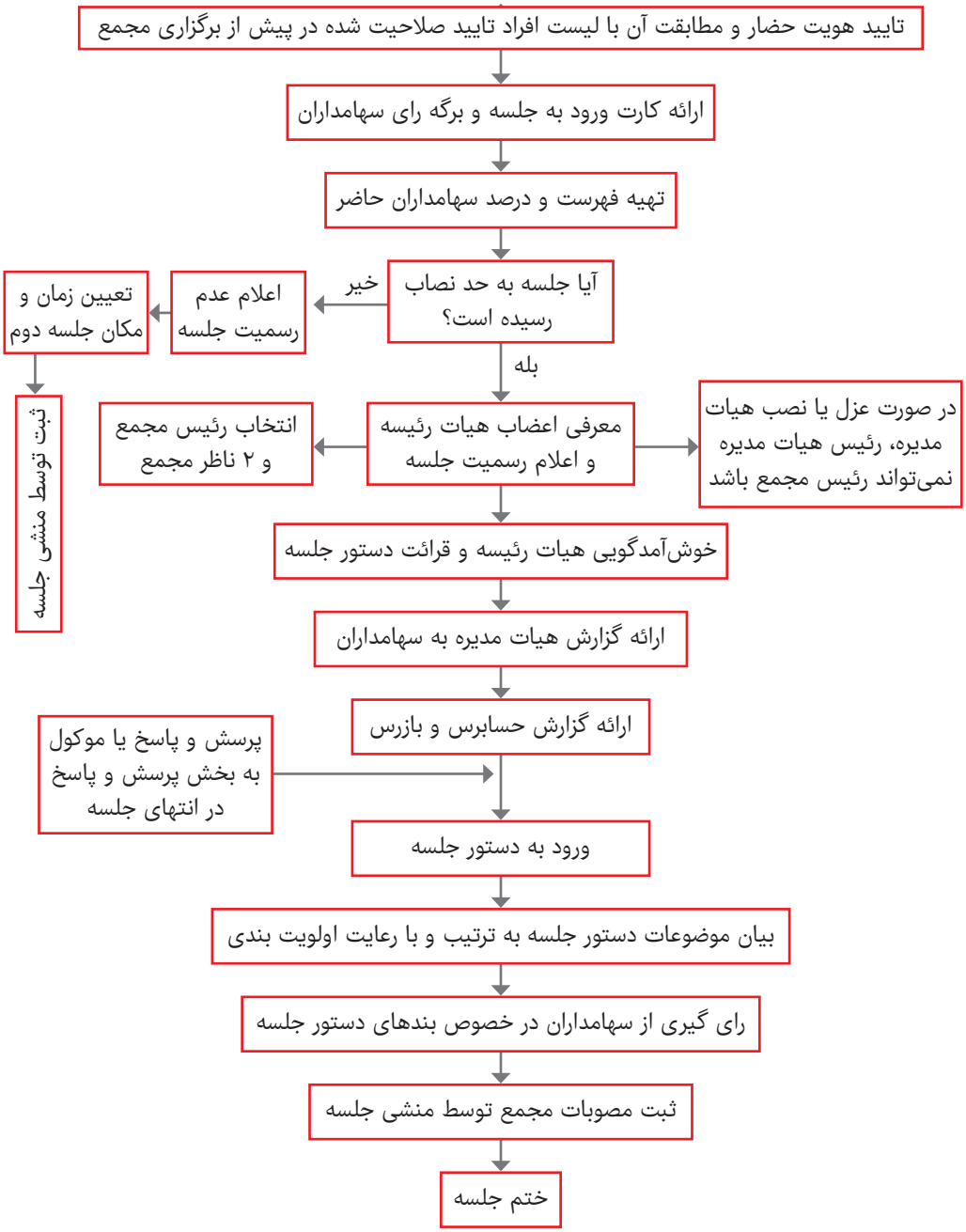

۳-۱-۲- گام‌های لازم پس از برگزاری مجمع

- **تهیه صورت جلسه مجمع و امضای آن توسط هیات رئیسه**

- **ارسال صورتجلسه:** بر اساس ماده ۱۰۶ اصلاحیه قانون تجارت، در مواردی که تصمیمات مجمع عمومی متضمن یکی از موارد ذیل باشد، یک نسخه از صورتجلسات مجمع باید جهت ثبت به مرجع ثبت شرکت‌ها برسد:
  - انتخاب مدیران (اعضای هیات مدیره) و بازرس یا بازرسان
  - تصویب ترازنامه
  - کاهش یا افزایش سرمایه و هر نوع تغییر در اساسنامه
  - انحلال شرکت و نحوه تصفیه آن

علاوه بر آن، مواد ۹ و ۱۰ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس، چنین مقرر می‌نماید:

ماده ۹ – ناشر موظف است علاوه بر افشای فوری تصمیمات مجامع عمومی خود، حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از برگزاری مجمع عمومی، متنی از صورتجلسه مورد تایید هیات رئیسه را افشا نماید.

ماده ۱۰- ناشر موظف است صورتجلسه مجمع عمومی را حداکثر ظرف ۱۰ روز پس از تاریخ تشکیل مجمع به مرجع ثبت شرکت‌ها ارائه و نسخه‌ای از آن را حداکثر ظرف یک هفته پس از ابلاغ ثبت، افشا نماید.

- **قبولی سمت مدیران و تشکیل جلسه هیئت مدیره:** مدیران شرکت بایستی پس از انتخاب به وسیله مجمع عمومی صاحبان سهام، کتباً قبول سمت نمایند و تاییدیه کتبی قبول سمت به اداره ثبت شرکت‌ها تسلیم گردد.

همچنین هیئت مدیره باید در اولین جلسه خود که حداکثر ظرف یک هفته بعد از جلسه مجمع عمومی عادی یا عادی به طور فوق‌العاده (که هیئت‌مدیره را انتخاب کرده است) تشکیل خواهد شد از بین اعضای خود، یک رییس و یک نایب رییس را تعیین نماید.

- **جلسه بازنگری در فرآیند برگزاری مجامع سهامداران:** تشکیل جلسه پس از مجمع با حضور رئیس مجمع، اعضای هیات مدیره، منشی و مدیر تدارکات جهت بررسی نقایص و کاستی‌های موجود در فرآیند برگزاری.

پس از برگزاری مجمع

گام‌های لازم پس از برگزاری مجمع عمومی سهامداران در زیر به صورت نموداری ارائه شده است:

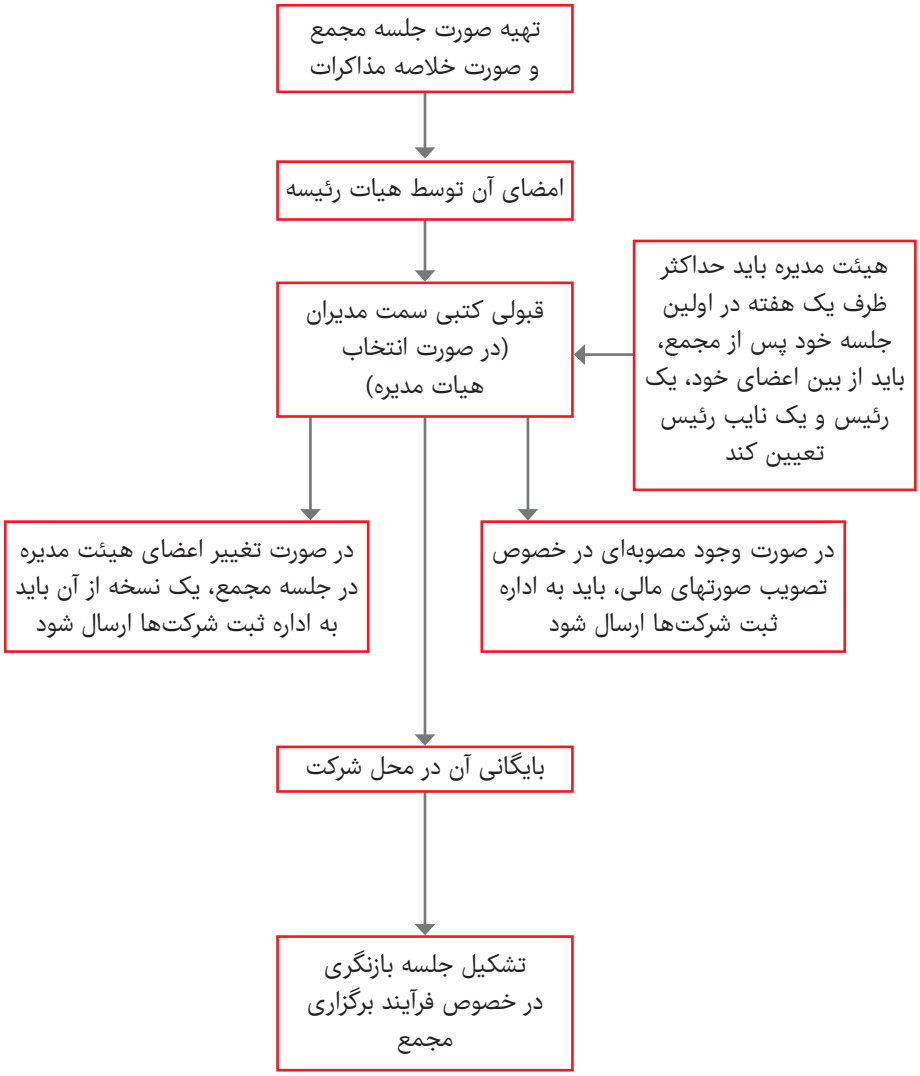

۴

نحوه اداره مجامع عمومی شرکت‌های سهامی

٤-١- مقدمه

معمولاً مدیران و اعضای هیات مدیره شرکت‌ها چند روز قبل از برگزاری مجمع، از سهامداران عمده شرکت دعوت به عمل می‌آوردند تا در جلسه‌ای تحت عنوان «پیش مجمع» به منظور ایجاد هماهنگی‌های بیشتر و توافقات اولیه بین سهامداران، دور هم جمع شوند. در این جلسه سهامداران پس از بحث و بررسی در خصوص بندهای دستور جلسه (از قبیل تصویب صورت‌های مالی، انتخاب اعضای هیات رئیسه، میزان سود تقسیمی، نامزدهای انتخاب هیئت مدیره و ...) و تکالیف بندهای حسابرسی به توافقات اولیه می‌رسند و با هماهنگی بیشتر به استقبال مجمع عمومی شرکت می‌روند.

با اطمینان از تشکیل نصاب لازم، جلسه مجمع عمومی شروع می‌گردد. حسب فصای عمومی، جلسات مجامع عمومی حدوداً دو ساعت به داراز خواهد شد.

با توجه به اینکه مجمع عمومی عادی به لحاظ کاربرد و عمومیت در مقایسه با مجامع عمومی دیگر از اهمیت بیشتری برخوردار است، لذا در این فصل صرفاً به نحوه اداره جلسات مجامع عمومی عادی پرداخته شده است.

در قانون تجارت هیچ ترتیب یا اولویتی جهت موضوعات قابل طرح در جلسات مجامع عمومی پیش بینی نشده است. با وجود این، بهتر است با توجه به ماهیت و تسلسل مباحث، اولویت و ترتیب طرح موضوعات به شرح عناوین زیر، رعایت گردد.

٤-٢- تعیین هیئت رئیسه مجمع

- در صورتی که ترتیب دیگری در اساسنامه پیش بینی نشده باشد ریاست مجمع با رئیس هیئت مدیره خواهد بود (مگر در مواقعی که انتخاب یا عزل بعضی از مدیران یا کلیة آنها جزو دستور جلسه مجمع باشد که در این صورت رئیس مجمع از بین سهامداران حاضر در جلسه با رای اکثریت نسبی انتخاب خواهد شد).

- پس از اطمینان از حضور بیش از نصف سهامداران دارای حق رای در جلسه مجع عمومی عادی، رئیس مجمع، رسمیت جلسه را اعلام و برای انتخاب دو ناظر و یک منشی از بین حاضرین در جلسه اقدام خواهد نمود. ناظران مجمع عمومی باید از بین سهامداران انتخاب شوند ولی منشی جلسه می‌تواند فردی به جز سهامداران باشد. منشی و ناظر می‌تواند از طریق رای اکثریت نسبی انتخاب گردد.

- پس از انتخاب دو ناظر و یک منشی به ترتیب یاد شده، هیئت رئیسه مجمع عمومی عادی متشکل از آنها، عهده دار جلسه مجمع عمومی عادی خواهد شد و اجرای تمامی مراحل بعدی مجمع، توسط رئیس مجمع برنامه‌ریزی و مدیریت خواهد شد.

٤-٣- قرائت گزارش فعالیت هیئت مدیره

- گزارش فعالیت هیئت مدیره به عنوان یکی از گزارش‌های سالانه هیئت مدیره به مجمع، مبتنی بر اطلاعات ارائه شده در صورت‌های مالی بوده و اطلاعاتی را در خصوص وضع عمومی شرکت و عملکرد هیئت مدیره فراهم می‌آورد. مطابق ماده ۲۳۲ اصلاحیه قانون تجارت، هیئت مدیره شرکت باید پس از انقضای سال مالی، گزارشی درباره وضع عمومی شرکت طی سال مالی تنظیم کند و اقلاً بیست روز قبل از تاریخ مجمع عمومی عادی سالیانه در اختیار بازرسان گذارد. همچنین مطابق بند ۳ ماده ٤٥ قانون بازار اوراق بهادار، « گزارش هیئت مدیره به مجامع» از جمله اطلاعاتی است که شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان، مکلف به ارائه آن طبق دستورالعمل اجرایی سازمان می‌باشند.

- در صورتی که تشکیل جلسه در محلی که دارای امکاناتی از قبیل ویدئو پرژکتور پیش بینی شده، بهتر است گزارش به صورت بصری و حاوی نمودارهای تحلیلی ارائه گردد.
باید توجه داشت که به موجب مصوبات سازمان بورس اوراق بهادار، ناشران پذیرفته شده در بورس و فرابورس مکلف به افشای گزارش تفسیری مدیریت در مقاطع سالانه و میان‌دوره‌ای مختلف شده‌اند. بر اساس ضوابط تهیه گزارش تفسیری مدیریت، گزارش مذکور متمم و مکمل صورت‌های مالی تهیه شده طبق استاندارهای حسابداری می‌باشد. هر چند محتویات گزارش تفسیری مدیریت شباهت زیادی با محتویات گزارش هیات مدیره دارد، لیکن نمی‌تواند جایگزین این گزارش شود.

- شایان ذکر است بر اساس ماده ۳۱ دستورالعمل حاکمیت شرکتی،کلیه گزارش‌ها طبق قوانین و مقررات از جمله صورت‌های مالی سالانه، گزارش تفسیری مدیریت، گزارش فعالیت هیات مدیره، گزارش کنترل‌های داخلی و گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی شرکت باید در مواعد مقرر، قبل از برگزاری مجمع، پس از ارائه به سازمان، از طریق **پایگاه اینترنتی شرکت** در اختیار عموم قرار داده شود.

- به جهت اشراف بیشتر شخص مدیر عامل به دلیل انجام عملیات اجرایی طی سال مالی، بهتر است گزارش هیئت مدیره توسط مدیر عامل قرائت گردد. مدیر عامل و اعضای هیات مدیره به هر گونه سوالات مطروحه توسط حاضرین پاسخگو می‌باشند. حضور مدیران اجرایی از جمله مدیر مالی به جهت پاسخگویی مناسب نیز می‌تواند مفید باشد.

٤-٤- قرائت گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی

• جهت اخذ تصمیم نسبت به ترازنامه و حساب سود و زیان سال مالی، گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی قرائت می‌شود. این گزارش معمولاً توسط شخص بازرس و یا نماینده آن قرائت می‌شود. شایان ذکر است بدون قرائت گزارش بازرس یا بازرسان شرکت در مجمع عمومی اخذ تصمیم نسبت به ترازنامه و حساب سود و زیان سال مالی معتبر نخواهد بود. حین قرائت گزارش و یا در پایان آن، هر گونه موارد سوال یا ابهام توسط بازرس، مدیر عامل، اعضای هیئت مدیره و یا در موارد مقتضی سایر مدیران شرکت توضیح داده خواهد شد.

• موارد بندهای گزارش را که مجمع راجع به آنها بحث و یا جهت برطرف نمودن بندها، تکلیفی برای هیات مدیره تعیین می‌گردد، توسط منشی جلسه یادداشت و صورت جلسه‌ای تحت عنوان تکلیف مصوب مجمع تنظیم و توسط هیات رئیسه امضاء می‌شود.

• بر اساس بند ٣٤ دستورالعمل حاکمیت شرکت، در مجمع عمومی صاحبان سهام باید تصمیمات لازم در خصوص بندهای گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی اتخاذ و در صورتجلسه مجمع یا صورت خلاصه مذاکرات مجمع منعکس شود.

• بهتر است هیات رئیسه دلایل و توجیهات عدم رفع تکالیف مصوب سال مالی قبل را به همراه مستندات کافی به همراه داشته باشد و در صورت لزوم برای مجمع تشریح نماید

٤-٥- پاسخ به سوالات و ابهامات سهامداران

• پس از قرائت گزارش هیئت مدیره و گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی، در راستای رعایت حقوق سهامداران، هیات رئیسه و مدیران شرکت مکلف به پاسخگوی به سوالات و ابهامات سهامداران در خصوص عملکرد سال مالی قبل شرکت و سایر مواردی که جزو بندهای دستور جلسه باشد، هستند.

• بر اساس بند ٣٦ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، طی برگزاری جلسات مجامع عمومی صاحبان سهام، باید فرصت کافی و معقول به منظور پرسش و پاسخ سهامداران و هیات مدیره فراهم شود.

• بر اساس بند ١٤ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، رئیس مجمع باید جلسه را به نحوی اداره نماید که در چارچوب دستور جلسه، امکان طرح سوالات و نظرات سهامداران و نماینده سازمان فراهم شود. در صورتی که به تشخیص نماینده سازمان مفاد

این ماده رعایت نشود، نماینده سازمان به هیأت رئیسه مجمع تذکر خواهد داد و مراتب باید در صورتجلسه مجمع ذکر گردد.

- همچنین بر اساس ماده ۲٤ دستورالعمل انضباطی ناشران، اگر اداره مجمع به گونه‌ای باشد که امکان طرح سوالات و نظرات نماینده سازمان و یا سهامداران در چارچوب دستور جلسه، فراهم نشود، تخلف محسوب شده و موجب تذکر کتبی به ناشر و مدیران ارشد آن با درج در پرونده می گردد.

- علاوه بر آن، بر اساس ماده ۱۵ دستورالعمل انضباطی ناشران، تصمیمات اتخاذ شده در مجامع عمومی ناشر باید در جهت حفظ منافع و رعایت حقوق تمام سهامداران به طور یکسان باشد.

٤-٦- تصویب ترازنامه و صورت سود و زیان

- بعد از قرائت گزارش حسابرس و بارس قانونی نسبت به تصویب ترازنامه و صورت سود و زیان رای‌گیری می‌گردد و با اکثریت نصف بعلاوه یک، آرای حاضرین به تصویب می‌رسد. براساس ماده ۱۱٦ اصلاحیه قانون تجارت، تصویب ترازنامه و حساب سود و زیان هر دوره مالی شرکت به منزله مفاصا حساب مدیران برای همان دوره مالی است.

- در صورتی که مجمع عمومی بدون دریافت گزارش حسابرس یا بر اساس گزارش اشخاصی که بر خلاف ماده ۱٤۷ این قانون به عنوان بازرس تعیین شده‌اند صورت دارایی و ترازنامه و حساب سود و زیان شرکت را مورد تصویب قرار دهد این تصویب به هیچ وجه اثر قانونی نداشته و از درجه اعتبار ساقط خواهد بود.

- بر اساس ماده ۳۳ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، در صورتی که تصویب صورت‌های مالی در دستور جلسه مجمع باشد، حضور بالاترین مقام مالی شرکت در زمان طرح و رسیدگی به صورت‌های مالی الزامی است. البته عدم حضور بالاترین مقام مالی مانع از برگزاری مجمع نخواهد شد ولیکن دلایل عدم حضور باید در همان مجمع به اطلاع سهامداران برسد.

٤-۷- اتخاذ تصمیم در خصوص تقسیم سود سهام نقدی

- تصمیم‌گیری درباره تقسیم سود نقدی یکی از مهم‌ترین تصمیمات شرکت است. تخصیص سود یک دوره مالی بین سهامداران و یا انباشته کردن آن در شرکت را سیاست تقسیم سود می‌نامند.

- دریافت سود، حق قانونی صاحبان سرمایه است و سود قابل تقسیم طبق مفاد ماده ۲۳۹ اصلاحیه قانون تجارت عبارت است از سود خالص سال مالی شرکت منهای زیان‌های سال‌های قبل و اندوخته قانونی مذکور در ماده ۲۳۸ و سایر اندوخته‌های اختیاری بعلاوه سود قابل تقسیم سالهای قبل که تقسیم نشده است، می‌باشد. بر اساس ماده ۹۰ اصلاحیه قانون تجارت، تقسیم سود و اندوخته بین صاحبان سهام فقط پس از تصویب مجمع عمومی جائز خواهد بود و درصورت وجود منافع، تقسیم ۱۰ درصد از سود ویژه سالانه بین صاحبان سهام الزامی است.
تقسیم سود بر مبنای روش‌های حسابداری تعهدی و بدون پشتوانه نقدی ممکن است شرکت را با کسری شدید نقدینگی مواجه نموده و تأمین مالی بودجه‌بندی‌های سرمایه‌ای و یا حتی فعالیت عادی شرکت را به سمت منابع مالی پرهزینه از جمله تسهیلات بانکی سوق داده که منجر به تاثیرات منفی سودآوری و کاهش ثروت سهامداران خواهد شد.

- بر اساس ماده ۲۴۰ اصلاحیه قانون تجارت، مجمع عمومی پس از تصویب حساب‌های سال مالی و احراز اینکه سود قابل تقسیم وجود دارد مبلغی از آن را که باید بین صاحبان تقسیم شود تعیین خواهد نمود. علاوه بر این، مجمع عمومی می‌تواند تصمیم بگیرد که مبالغی از اندوخته‌هایی که شرکت در اختیار دارد بین صاحبان سهام تقسیم شود. در این صورت در تصمیم مجمع عمومی باید صریحاً قید شود که مبالغ مورد نظر از کدام یك از اندوخته‌ها باید برداشت و تقسیم گردد. هر سودی که بدون رعایت مقررات این قانون تقسیم شود منافع موهوم تلقی خواهد شد. نحوه پرداخت سود قابل تقسیم توسط مجمع عمومی تعیین می‌شود و اگر مجمع عمومی درخصوص نحوه پرداخت تصمیمی نگرفته باشد هیئت مدیره نحوه پرداخت را تعیین خواهد نمود ولی در هر حال پرداخت سود به صاحبان سهام باید ظرف هشت ماه پس از تصمیم مجمع عمومی راجع به تقسیم سود انجام پذیرد.

- **مواد دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس در خصوص تقسیم سود نقدی:**
  - **ماده ۵:** ناشر مکلف است سود تقسیم شده مصوب مجمع عمومی را طبق برنامه اعلام شده و با رعایت مهلت قانونی، به سهامداران پرداخت نماید.

تبصره ۱: ناشر موظف است خط مشی تقسیم سود را مطابق مقررات، همزمان با اطلاعات پیش بینی درآمد هر سهم به سازمان اعلام نماید.

تبصره ۲: ناشر موظف است جدول زمان بندی پرداخت سودنقدی پیشنهادی توسط هیئت مدیره را

حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی افشا نماید. درصورتی که مجمع عمومی عادی سود نقدی بیشتری را نسبت به پیشنهاد هیئت مدیره تصویب نماید، جدول زمانبندی پرداخت سود نقدی می‌بایست متناسب با آن اصلاح و حداکثر ظرف ۳۰ روز پس از تاریخ مجمع افشا گردد.

تبصره۳: ناشر موظف است جهت تسهیل امور سهامداران، انجام کلیه اقدامات شرکتی خود از جمله توزیع سود را در صورت قبول شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، به آن شرکت واگذار نماید. در صورت عدم قبول شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، ناشر مکلف است سود سهامداران را از طریق واریز به حساب بانکی اعلام شده از سوی آنها و یا از طریق حساب بانکی واسطه پرداخت نماید و با درخواست سهامدار، صورت حساب نحوه محاسبه مطالبات وی را در اختیار او قرار دهد.

- ماده ۱۷: ناشر مکلف است با توجه به وضعیت نقدینگی و توان پرداخت سود و با ارائه دلایل و توضیحات کافی، «حداکثر سود قابل تقسیم» را در یادداشت‌های همراهِ صورت های مالی حسابرسی شده سالیانه، افشا نماید و حسابرس معتمد نیز موظف است در مورد آن اظهارنظر نماید. در شرکت‌هایی که ملزم به تهیه صورت های مالی تلفیقی می باشند، اعلام «حداکثر سود قابل تقسیم» و تصمیمات تقسیم سود باید مبتنی بر صورت‌های مالی تلفیقی باشد. ناشر موظف است «حداکثر سود قابل تقسیم» را بر اساس «سود قابل تقسیم طبق صورت سود و زیان تلفیقی یا صورت سود و زیان شرکت اصلی، هر کدام که کمتر باشد» و با لحاظ نمودن توان پرداخت سود، محاسبه و افشا نماید.

- ماده ۱۸: در صورتی که بندهای گزارش حسابرس/ بازرس قانونی در مورد صورت های مالی، ناشی از عدم انجام تعدیلات بااهمیت در سود یا زیان و یا سود قابل تقسیم ناشر باشد، مجمع باید با لحاظ نمودن پیشنهادات حسابرس/ بازرس قانونی و در نظر گرفتن الزامات ماده ۲۴۰ قانون تجارت و ماده ۱۷ این دستورالعمل، درخصوص تقسیم سود تصمیم‌گیری نماید.

تبصره۱: در صورتی که حداکثر سود قابل تقسیم با لحاظ نمودن مواد ۱۷ و ۱۸ این دستورالعمل، کمتر از ده درصد سود خالص شرکت اصلی باشد، به منظور رعایت ماده۹۰ قانون تجارت، تقسیم ده درصد از سود خالص شرکت اصلی بین صاحبان سهام الزامی است.

- بر اساس ماده ۳۲ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، زمان‌بندی پرداخت سود سهام باید به گونه‌ای باشد که در هر صورت، سود سهامداران دارای سهام کنترلی، پیش از سایر سهامداران پرداخت نشود.

٤-٨- اتخاذ تصمیم در خصوص پاداش هیئت مدیره

• در صورتی که در اساسنامه شرکت پیش بینی شده باشد مجمع عمومی می‌تواند تصویب کند که نسبت معینی از سود خالص سالانه شرکت به عنوان پاداش به اعضاء هیئت مدیره تخصیص داده شود. مبلغ پاداش هیئت مدیره نسبت به سودی که در همان سال به صاحبان سهام قابل پرداخت است، محاسبه می‌شود.

• به موجب مصوبه مورخ ۱۳۹۵/۰۲/۳۰ مجلس شورای اسلامی که در تاریخ ۱۳۹۵/۰۲/۲۹ به تایید شورای نگهبان رسیده است، مفاده ماده ۲٤۱ اصلاحیه قانون تجارت به شرح ذیل اصلاح و ابلاغ گردیده است:

- پاداش هیئت مدیره به هیچ وجه نباید در شرکت‌های سهامی عام از سه در صد و در شرکت‌های سهامی خاص از شش درصد سودی که در همان سال به صاحبان سهام قابل پرداخت است، تجاوز کند. در هر حال این پاداش نمی‌تواند برای هر عضو موظف از معادل یک سال حقوق پایه وی و برای هر عضو غیر موظف از حداقل پاداش اعضای موظف هیئت مدیره بیشتر باشد. مقررات اساسنامه و هرگونه تصمیمی که مخالف با مفاد این ماده باشد، باطل و بلااثر است.

- اعضای غیرموظف هیئت مدیره حق ندارند بجز آنچه در این ماده پیش بینی شده است در قبال سمت مدیریت خود به طور مستمر یا غیرمستمر بابت حقوق یا پاداش یا حق الزحمه وجهی از شرکت دریافت کنند. این موضوع در تبصره ماده ۱۷ دستورالعمل حاکمیت شرکتی بدین صورت مقرر شده است: اعضای هیات مدیره نمی‌توانند برای سمت خود به عنوان عضو هیات مدیره، وجوهی را تحت عنوان پاداش یا سایر عناوین، غیر از آنچه که در مجمع عمومی صاحبان سهام تعیین شده، مقرر نمایند.

- شرکت‌های دولتی، مشمول مقررات ماده ۲٤۱ اصلاحیه قانون تجارت در خصوص پاداش هیئت مدیره نیستند و تابع حکم مقرر در ماده ۷۸ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸٦/۰۷/۰۸ می‌باشند.

٤-۹- اتخاذ تصمیم در خصوص حق حضور اعضای غیرموظف هیئت مدیره و کمیته‌های تخصصی هیات مدیره

• مجمع عمومی عادی صاحبان سهام می تواند با توجه به ساعات حضور اعضاء غیرموظف هیئت مدیره در جلسات هیئت مزبور، پرداخت مبلغی را به آنها به طور مقطوع بابت حق حضور آنها در جلسات تصویب کند مجمع عمومی این مبلغ را با توجه به تعداد ساعات و اوقاتی که هرعضو هیئت مدیره درجلسات هیئت حضور داشته است تعیین خواهدکرد (ماده ۱۳٤ اصلاحیه قانون تجارت).

- بر اساس بند ۳ ماده ٤ منشور کمیته حسابرسی، هیئت مدیره تمهیداتی را فراهم می آورد که نحوه جبران خدمات اعضای کمیته در چارچوب قوانین و مقررات مربوط معین گردد. همچنین بر اساس ماده ۳۵ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، حق حضور اعضای غیرموظف هیات مدیره و نحوه جبران خدمات اعضای هیات مدیره عضو کمیته‌های تخصصی هیات مدیره (از قبیل کمیته حسابرسی و کمیته انتصابات) باید در مجمع عمومی صاحبان سهام تعیین شود.

- بر اساس ماده ۲۸ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، عدم تعیین مبلغ قطعی پاداش و حق حضور هیئت مدیره در مجمع عمومی و یا عدم رعایت سقف حداکثر مبلغ پاداش، موجب اخطار کتبی به سهامدار/سهامداران عمده ناشر و مدیران ارشد آنها با درج در پرونده و اعلام به عموم می گردد.

- معمولاً در مجامع عمومی شرکت‌ها، حق حضور (جبران خدمت) کمیته حسابرسی به صورت درصدی از حقوق حضور اعضای غیرموظف هیئت مدیره تعیین می‌گردد. به عنوان مثال اگر حق حضور اعضای غیرموظف هیئت مدیره، ۲۰ میلیون ریال به ازای برگزاری حداقل یک جلسه در ماه تعیین گرد حق حضور (جبران خدمت) ماهانه اعضای کمیته حسابرسی مثلاً به میزان ۸۰ درصد مبلغ فوق (یعنی مبلغ ١٦ میلیون ریال) تعیین می‌گردد.

- بر اساس ماده ٢٤ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، هیات مدیره باید تعداد جلسات برگزار شده طی سال و جلسات کمیته‌های تخصصی و دفعات حضور هر یک از اعضای هیات مدیره در جلسات را در گزارش سالانهٔ خود به مجمع عمومی صاحبان سهام درج نماید.

٤-۱۰- انتخاب حسابرس مستقل و بازرس قانونی

- بر اساس ماده ١٤٤ اصلاحیه قانون تجارت، مجمع عمومی عادی در هر سال یك یا چند بازرس انتخاب می کند تا بر طبق قانون به وظایف خود عمل کنند. انتخاب مجدد بازرس یا بازرسان بلامانع است. مجمع عمومی عادی در هر موقع می‌تواند بازرس یا بازرسان را عزل کند به شرط آن که جانشین آنها را نیز انتخاب نماید.

- به موجب قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی، شرکت‌های پذیرفته شده یا متقاضی پذیرش در بورس و شرکت‌های تابعه و وابسته آنها و نیز شرکت‌های سهامی عام و شرکت‌های تابعه و وابسته آنها مکلفند حسب مورد «حسابرس

و بازرس قانونی» خود را از میان موسسات حسابرسی که عضو جامعه حسابداران رسمی ایران می‌باشند، انتخاب نمایند.

- به استناد مواد ۱، ۲ و ۳ تصویب نامه شماره ۳۳۰۰/ت۳۹۰۳۷ک مورخ ۱۳۸۷/۰۱/۱۹ وزیران محترم کمیسیون اقتصاد هیات دولت، کلیه شرکتهای دولتی موضوع ماده (٤) قانون مدیریت خدمات کشوری و سایر شرکت‌هایی که پنجاه درصد یا بیشتر سرمایه یا سهام آنها منفرداً یا مشترکاً به وزارتخانه ها، موسسات دولتی، شرکتهای دولتی، بانک‌های دولتی تعلق داشته باشند حسابرس و بازرس قانونی آنها از بین سازمان حسابرسی و موسسات عضو جامعه حسابداران رسمی توسط «کارگروه انتخاب حسابرس وزارت امور اقتصاد و دارایی» معرفی می‌گردد.

- به استناد مصوبات شورای عالی بورس اوراق بهادار، تعیین حسابرس مستقل و بازرس قانونی باید بر اساس تناسب اندازه شرکت و طبقه موسسه حسابرسی بر اساس معیارهای سازمان بورس و اوراق بهادار تحت عنوان « دستورالعمل طبقه‌بندی موسسات حسابرسی و اشخاص موضوع ماده ۱۰ دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار» انجام گیرد.

- از آنجایی که ناشران بورسی مکلف‌اند گزارشات حسابرسی و صورت‌های مالی مربوط به شرکتهای فرعی را در نیز در سامانه جامع اطلاع رسانی (کدال) انتشار دهند، ضروری است حسابرس و بازرس شرکت‌های فرعی را از فهرست موسسات معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار تعیین کنند.

- بر اساس ماده ١٤٦ اصلاحیه قانون تجارت، مجمع عمومی عادی باید یك یا چند بازرس علی‌البدل نیز انتخاب کند تا درصورت معذوریت یا فوت یا استعفاء یا سلب شرایط یا عدم قبول سمت توسط بازرس یا بازرسان اصلی جهت انجام وظایف بازرسی دعوت شوند.

- بر اساس ماده ۱۵۵ اصلاحیه قانون تجارت، تعیین حق الزحمه بازرس با مجمع عمومی عادی است. مجمع می‌تواند آن را به هیئت مدیره تفویض نماید.

- بر اساس بخشنامه شماره ۱۲۱/۱۱۷۱۳۵ مورخ ۱۳۸۹/۰٦/۰۹ سازمان بورس و اوراق بهادار، طبق مفاد بند (و) و تبصره (۱) ماده (۲۰) اساسنامه نمونه **شرکت‌های کارگزاری**، تعیین بازرس- حسابرس اصلی و علی‌البدل شرکت و حق‌الزحمه آنها از وظایف و اختیارات مجمع عمومی عادی شمرده شده و تفویض اختیارات مجامع عمومی به هیأت مدیره به جز موارد تصریح شده در قانون تجارت مجاز نمی‌باشد. لذا تفویض تعیین حق‌الزحمه بازرس-حسابرس شرکت‌های کارگزاری به هیأت

مدیره مجاز نبوده و در صورت عدم رعایت این موضوع در تنظیم صورتجلسه مجمع عمومی عادی، نامه تأییدیه سازمان بورس و اوراق بهادار جهت ثبت تصمیمات مجمع نزد اداره ثبت شرکتها و مؤسسات غیرتجاری صادر نخواهد شد. بدیهی است؛ ثبت صورتجلسات کارگزاری بدون اخذ تأییدیه از سازمان تخلف بوده و در این خصوص طبق مقررات رفتار خواهد شد.

- بر اساس ماده ۳۷ دستورالعمل حاکمیت شرکتی، برای تغییر حسابرس مستقل و بازرس قانونی در مجمع عمومی صاحبان سهام، شرکت لازم است موضوع را در کمیته حسابرسی مورد بحث و بررسی قرار دهد و دلایل تغییر و نتایج بررسی را به همراه پیشنهادهای کمیته حسابرسی، به مجمع عمومی صاحبان سهام اعلام کند. کمیته حسابرسی به منظور پیشنهاد انتخاب حسابرس مستقل به هیات مدیره جهت طرح در مجمع عمومی صاحبان سهام باید بررسی‌های انجام شده در خصوص الزامات مرتبط با انتخاب حسابرس مستقل از قبیل استقلال، تناسب و میزان حق‌الزحمه و مفاد قرارداد حسابرس مستقل را مستند نموده و به هیات مدیره ارایه نماید. همچنین عملکرد حسابرس مستقل و بازرس قانونی شرکت و نتایج کار آن‌ها باید توسط کمیته حسابرسی مورد پایش قرار گیرد.

تبصره: در صورتی‌که شرکت یا سهامداران، قصد ارائه پیشنهاد تغییر حسابرس مستقل و بازرس قانونی را، قبل از پایان حداکثر دوره تصدی سمت حسابرس مستقل و بازرس قانونی طبق «دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار»، دارند، باید مراتب را با ذکر دلیل به همراه نظر کمیته حسابرسی، حداقل ۱۰ روز قبل از مجمع به اطلاع سازمان برسانند. سازمان پس از بررسی دلایل تغییر، تا ۵ روز قبل از مجمع، نظر خود را در خصوص تایید یا عدم تایید اعلام می‌نماید. در صورت عدم تایید سازمان، باید از تغییر حسابرس مستقل و بازرس قانونی خودداری شود.

- بازرسان شرکت بایستی پس از انتخاب به وسیله مجمع عمومی صاحبان سهام کتباً قبول سمت نمایند و تاییدیه کتبی قبول سمت آنان به اداره ثبت شرکت‌ها تسلیم شود.

۴-۱۱- انتخاب روزنامه کثیرالانتشار

- کلیه موارد دعوت صاحبان سهام برای تشکیل مجمع عمومی باید از طریق نشر آگهی در روزنامه کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن نشر می‌گردد، به عمل آید. هر یک از مجامع عمومی سالیانه باید روزنامه کثیرالانتشاری را که هرگونه دعوت و اطلاعیه بعدی برای سهامداران تا تشکیل مجمع عمومی سالانه بعد در آن منتشر خواهد شد، تعیین نمایند.

- بر اساس ماده ۲۰ نمونه اساسنامه شرکتهای سهامی عام پذیرفته شده در بورس و فرابورس، «برای تشکیل مجامع عمومی، از طریق درج آگهی در روزنامهٔ کثیرالانتشاری که آگهی‌های مربوط به شرکت در آن منتشر می‌گردد و یا انتشار اطلاعیهٔ دعوت در سامانه کدال (به عنوان روش الکترونیکی مورد تایید سازمان بورس و اوراق بهادار) از صاحبان سهام دعوت به عمل خواهد آمد»

- هنگامی که مجامع عمومی سالیانهٔ شرکت، روزنامه ناشر آگهی‌های شرکت را تعیین می‌کند این مطلب که مجمع مزبور چه روزنامه‌ای را برای نشر دعوت نامه و اطلاعیه‌های مربوط به شرکت تعیین نموده، باید حتماً در روزنامه کثیرالانتشاری که قبلاً منتخب مجمع عمومی سالیانه بوده منتشر کند. در غیر اینصورت، تصمیم مجمع عمومی دایر بر تغییر روزنامه ناشر آگهی‌های شرکت در برابر سهامدارانی که در مجمع عمومی حاضر نشده‌اند، قابل استناد نیست.

٤-۱۲- انتخاب مدیران (اعضای هیات مدیره)

هیئت مدیره شرکت‌های سهامی به عنوان دومین رکن مهم اداره کننده این نوع از شرکت‌ها می‌باشد. اعضای هیئت مدیره توسط مجمع عمومی موسس (اولین مدیران) و مجمع عمومی عادی انتخاب می‌شوند.

- در موارد زیر انتخاب اعضای هیئت مدیره باید در دستور کار مجمع عمومی عادی قرار گیرد:

الف) مدت ماموریت مدیران قبلی منقضی شده باشد.

ب) در صورتی که بر اثر فوت یا استعفا یا سلب شرایط از یك یا چند نفر از مدیران تعداد اعضاء هیئت مدیره از حداقل مقرر در این قانون کمتر شود اعضاء علی البدل به ترتیب مقرر در اساسنامه والا به ترتیب مقرر توسط مجمع عمومی جای آنان را خواهند گرفت و در صورتی که عضو علی‌البدل تعیین نشده باشد و یا تعداد اعضاء علی البدل کافی برای تصدی محل‌های خالی درهیئت مدیره نباشد مدیران باقیمانده باید بلافاصله مجمع عمومی عادی شرکت را جهت تکمیل اعضاء هیئت مدیره دعوت نمایند.

- در مورد انتخاب مدیران تعداد آراء هر رای دهنده در عدد مدیرانی که باید انتخاب شوند، ضرب می‌شود و حق رای هر رای دهنده برابر حاصل ضرب مذکور خواهد بود. رای دهنده می‌تواند آراء خود را به یك نفر بدهد یا آن را بین چند نفری که مایل باشد تقسیم کند، اساسنامه شرکت نمی‌تواند خلاف این ترتیب را مقرر دارد.

- با توجه به بروز مسائل و اختلافات در زمان شمارش آرای انتخابات هیات مدیره و بازرسان توصیه می‌شود رای‌گیری حتماً به صورت کتبی باشد و برگه‌های رای ریخته شده در صندوق با نظارت هیات رئیسه شمارش و امضا شود. صورت جلسه شمارش آرا نیز تنظیم و در آن آرای صحیح و باطله از هم تفکیک گردد. بنابراین تعداد آرای کلیه کاندیداها به ترتیب از بالاترین تا کمترین رای ذکر و اعضای اصلی و علی البدل هیات مدیره مشخص می شوند. معمولاً صورت جلسه شمارش آرا و برگه های رای برای پاسخ‌گویی به تشکیک و اعتراض سهامداران و نامزدها به مدت سه روز نزد هیات رئیسه محفوظ می ماند.

- مدت مدیریت مدیران (اعضای هیات مدیره) در اساسنامه معین می‌شود لیکن این مدت از دو سال تجاوز نخواهد کرد. انتخاب مجدد مدیران بلامانع است.

- عده اعضای هیات مدیره در شرکت‌های سهامی عام نباید از پنج نفر و در شرکتهای سهامی خاص نباید از سه نفر،کمتر باشد.

مدیران شرکت بایستی پس از انتخاب به وسیله مجمع عمومی صاحبان سهام، کتباً قبول سمت نمایند و تاییدیه کتبی قبول سمت آنان به اداره ثبت شرکتها تسلیم شود.

- درصورتی که مدیری در هنگام انتخاب، مالك تعداد سهام لازم به عنوان وثیقه نباشد و همچنین درصورت انتقال قهری سهام مورد وثیقه و یا افزایش یافتن تعداد سهام لازم بعنوان وثیقه، مدیر باید ظرف مدت یك ماه تعداد سهام لازم به عنوان وثیقه را تهیه و به صندوق شرکت بسپارد و گرنه مستعفی محسوب خواهد شد (ماده ۱۱۵ اصلاحیه قانون تجارت)

- محدود کردن اختیارات مدیران در اساسنامه یا به موجب تصمیمات مجامع عمومی فقط ا زلحاظ روابط بین مدیران و صاحبان سهام معتبر بوده و در مقابل اشخاص ثالث باطل و کان لم یکن است.

- درصورت انقضاء مدت ماموریت مدیران تا زمان انتخاب مدیران جدید، مدیران سابق کماکان مسئول امور شرکت و اداره آن خواهند بود. هر گاه مراجع موظف به دعوت مجمع عمومی به وظیفه خود عمل نکنند هر ذینفع می‌تواند از مرجع ثبت شرکت‌ها دعوت مجمع عمومی عادی را برای انتخاب مدیران تقاضا نماید (ماده ۱۳٦ اصلاحیه قانون تجارت).

مواد مرتبط با هیات مدیره و نحوه انتخاب اعضای هیات مدیره در دستورالعمل حاکمیت شرکتی:

- ماده ٤: تعداد اعضای هیات مدیره باید به میزانی باشد که امکان انجام بحث‌های سودمند و

تصمیم‌گیری منطقی و همچنین نظارت کافی در ارتباط با امور شرکت فراهم باشد. اکثریت اعضای هیات مدیره باید غیرموظف باشند و تعداد اعضای مستقل[1] هیات مدیره نباید کمتر از ۲۰ درصد تعداد کل اعضای هیات مدیره باشد.

تبصره ۱: تعداد اعضای هیات مدیره برای شرکت‌های بزرگ، به تشخیص و اعلام سازمان، حداقل هفت نفر می‌باشد.

تبصره ۲: تعداد اعضای مستقل در شرکت‌ها حسب صلاحدید سازمان، قابل افزایش است.

تبصره ۳: موظف شدن اعضای هیات مدیره، ضمن رعایت شرایط این ماده، صرفا پس از تصویب هیات مدیره امکان‌پذیر خواهد بود و مدیر ذینفع در این تصمیم‌گیری حق رأی ندارد.

تبصره ٤: هر یک از اعضای اصلی هیات مدیره باید معادل یک دهم درصد سهام شرکت یا حداقل معادل پنج میلیارد ریال از سهام شرکت (که هر۲ سال یک بار متناسب با نرخ تورم و شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی تعدیل می‌شود) را به عنوان سهام وثیقه مدیران نزد شرکت تودیع کنند.

تبصره ٥: در ترکیب هیات مدیره، باید حداقل یک عضو غیرموظف حضور داشته باشد که دارای تحصیلات مالی (حسابداری، مدیریت مالی، اقتصاد، و مدیریت با گرایش مالی) و تجربه مرتبط باشد.

تبصره ٦: اعضای موظف هیات مدیره نمی‌توانند در شرکتی دیگر، مدیر عامل یا عضو موظف هیات مدیره باشند. هیچ یک از اعضای هیات مدیره نباید اصالتاً یا به نمایندگی از شخص حقوقی همزمان در بیش از ۳ شرکت به عنوان عضو غیرموظف هیات مدیره انتخاب شوند. اعضای هیات مدیره باید در این خصوص، اقرارنامه‌ای را نیز به کمیته انتصابات ارائه نمایند.

- ماده ۳۸: در صورتی که انتخاب اعضای هیات مدیره در دستور جلسه مجمع عمومی‌باشد، شرکت باید آگهی دعوت به مجمع را حداقل ۲۵ روز قبل از برگزاری مجمع در روزنامه کثیرالانتشار شرکت درج نماید.

- ماده ۳۹: سهامدارانی که در نظر دارند به عنوان عضو مستقل هیات مدیره انتخاب شوند، باید در

---

۱. عضو مستقل هیات مدیره، شخص حقیقی عضو هیات مدیره است که شرایط استقلال را دارا باشد.
شرایط استقلال: فقدان هر گونه رابطه یا منافع مستقیم یا غیرمستقیم که بر تصمیم‌گیری مستقل و بی‌طرفانه شخص اثرگذار باشد به گونه‌ای که موجب جهت‌گیری وی به سمت منافع شخص یا گروه خاصی از سهامداران شرکت یا سایر ذینفعان شود و نیز سبب عدم رعایت یکسان منافع سهامداران یا صرفه و صلاح شرکت گردد.

صورت برخورداری از شرایط موضوع ماده ٤ این دستورالعمل و در راستای رعایت ضوابط و الزامات قانونی، حداقل ۱۵ روز قبل از برگزاری مجمع، نامزدی خود جهت عضویت در هیات مدیره را به همراه خلاصه‌ای از مشخصات و سوابق مدیریتی خود، اعلام و مدارک مورد نیاز را به کمیته انتصابات ارائه نمایند. شرکت باید نتایج بررسی خود در خصوص احراز یا عدم احراز شرایط نامزدهای عضویت مستقل در هیات مدیره را حداقل ۵ روز قبل از برگزاری مجمع به سازمان ارایه و افشا نماید.

تبصره: اشخاصی که در نظر دارند به عنوان عضو مستقل هیات مدیره انتخاب شوند، باید اقرارنامه استقلال را نیز به کمیته انتصابات ارائه نمایند.

- **ماده ٤٠:** مجمع عمومی باید یک شخص را به عنوان عضو علی‌البدل مستقل هیات مدیره انتخاب نماید.

- **ماده ٤١:** عضو مستقل هیات مدیره نباید به فعالیت‌ها یا معاملاتی اقدام نماید که استقلال وی مخدوش شود. چنانچه عضو مستقل هیات مدیره شرایط استقلال را از دست بدهد، باید موضوع را فوراً به شرکت اطلاع داده و شرکت نیز آن را فوراً افشا و نسبت به جایگزینی با عضو علی‌البدل اقدام نماید.

٤-۱۳- سایر موارد قابل قابل طرح و تصویب (از قبیل تنفیذ معاملات ماده ۱۲۹ و کمک‌های بلاعوض)

- با استناد به ماده ۱۲۹ اصلاحیه قانون تجارت، اعضاء هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت و همچنین موسسات و شرکت‌هایی که اعضای هیئت مدیره و یا مدیر عامل شرکت، شریك یا عضو هیئت مدیره یا مدیر عامل آنها باشند، نمی‌توانند بدون اجازه هیئت مدیره در معاملاتی که با شرکت یا به حساب شرکت می‌شود به طورمستقیم یا غیرمستقیم طرف معامله واقع و یا سهیم شوند و درصورت اجازه نیز هیئت مدیره مکلف است بازرس شرکت را از معامله‌ای که اجازه آن داده شده بلافاصله مطلع نماید و گزارش آن را به اولین مجمع عمومی عادی صاحبان سهام بدهد و بازرس نیز مکلف است ضمن گزارش خاصی حاوی جزئیات معامله نظر خود را درباره چنین معامله‌ای به همان مجمع تقدیم کند. عضو هیئت مدیره یا مدیر عامل ذینفع در معامله، در جلسه هیئت مدیره و نیز در مجمع عمومی عادی هنگام اخذ تصمیم نسبت به معامله مذکور حق رای نخواهد داشت.

- معاملات مذکوردر ماده ۱۲۹ در هر حال ولو آن که توسط مجمع عادی تصویب نشود در مقابل اشخاص ثالث معتبر است مگر در موارد تدلیس و تقلب که شخص ثالث در آن شرکت کرده باشد.

در صورتی که بر اثر انجام معامله به شرکت خسارتی وارد آمده باشد جبران خسارت بر عهده هیئت مدیره و مدیر عامل یا مدیران ذینفع و مدیرانی است که اجازه آن را داده‌اند که همگی آنها متضامناً مسئول جبران خسارات وارده معامله به شرکت می‌باشند (ماده ۱۳۰ اصلاحیه قانون تجارت).

- در صورتی که معاملات مذکور در ماده ۱۲۹ این قانون بدون اجازه هیئت مدیره صورت گرفته باشد هرگاه مجمع عمومی عادی شرکت آنها را تصویب نکند آن معاملات قابل ابطال خواهد بود و شرکت می‌تواند تا سه سال از تاریخ انعقاد معامله و در صورتی که معامله مخفیانه انجام گرفته باشد تا سه سال از تاریخ کشف آن بطلان معامله را از دادگاه صلاحیت‌دار درخواست کند.
لیکن در هر حال مسئولیت مدیر و مدیران و یا مدیرعامل ذینفع در مقابل شرکت باقی خواهد بود. تصمیم به درخواست بطلان معامله با مجمع عمومی عادی صاحبان سهام است که پس از استماع گزارش بازرس مشعر بر عدم رعایت تشریفات لازم جهت انجام معامله در این مورد رای خواهد داد. مدیر یا مدیرعامل ذینفع در معامله حق شرکت در رای نخواهد داشت. مجمع عمومی مذکور در این ماده به دعوت هیئت مدیره یا بازرس شرکت تشکیل خواهد شد (ماده ۱۳۱ اصلاحیه قانون تجارت).

- بر اساس ماده ۱۹ دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، قبل از پرداخت هرگونه کمک های بلاعوض به اشخاص خارج از شرکت، موضوع باید به تصویب مجمع عمومی عادی شرکت برسد و در این مجمع، سهامداران ذینفع و سهامدارانِ پیشنهاد دهنده کمک مزبور حق رای ندارند.

٤-١٤- اعلام تنفس

- هرگاه در مجمع عمومی تمام موضوعات مندرج در دستور مجمع مورد اخذ تصمیم واقع نشود هیئت رئیسه مجمع با تصویب مجمع می‌تواند اعلام تنفس نموده و تاریخ جلسه بعد را که نباید دیرتر از دو هفته باشد تعیین کند، تمدید جلسه محتاج به دعوت و آگهی مجدد نیست و در جلسات بعد مجمع با همان حد نصاب جلسه اول رسمیت خواهد داشت (ماده ١٠٤ اصلاحیه قانون تجارت).

- این که چند نفر از اعضای حاضر با موضوع اعلام تنفس موافق باشند، بستگی به نوع مجمع (عادی یا فوق‌العاده) دارد. حد نصاب تصمیمات برای مجمع عمومی عادی، اکثریت نصف بعلاوه یک آرای حاضر و برای مجامع عمومی فوق‌العاده، اکثریت دو سوم آرا حاضر می‌باشد.

- اگر تصمیماتی در همان جلسه اتخاذ شود، می‌توان آن را به ثبت رساند و نیازی نیست تا امور ثبت صورتجلسه تا تشکیل جلسه دوم معلق شود.

- تاریخ و مکان جلسه بعدی هم زمان با اعلام تنفس بیان می‌شود. فلذا دیگر نیازی به نشر اگهی مجدد و دعوت از سهامداران نیست.

- در جلسه دوم تنها راجع به مسائلی می‌توان تصمیم گیری نمود که جزو دستور جلسه اول بوده باشند. فلذا نمی‌توان موضوع جدیدی را به دستور جلسه افزود.

٤-١٥- سایر تشریفات برگزاری مجامع عمومی ناشران بورسی

- بر اساس ماده ۲۰ دستورالعمل نضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، رئیس مجمع مکلف است حسب درخواست نماینده سازمان، خلاصه تذکرات نماینده سازمان را در صورت جلسه مجمع و مشروح تذکرات وی را در صورت خلاصه مذاکرات عیناً درج نماید.

- با استناد به ماده ۱۰۵ اصلاحیه قانون تجارت، از مذاکرات و تصمیمات مجمع عمومی صورت جلسه‌ای توسط منشی ترتیب داده می‌شود که به امضاء هیئت رئیسه مجمع رسیده و یك نسخه از آن در مرکز شرکت نگهداری خواهد شد (ماده ۱۰۵ اصلاحیه قانون تجارت)

- ناشر موظف است علاوه بر افشای فوری تصمیمات مجامع عمومی خود، حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از برگزاری مجامع عمومی، متنی از صورت‌جلسه مورد تأیید هیئت‌رئیسه مجمع را افشا نماید (ماده ۹ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات).

- ناشر موظف است صورتجلسه مجامع عمومی را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز پس از تاریخ تشکیل مجمع به مرجع ثبت شرکت‌ها ارائه و نسخه‌ای از آن را حداکثر ظرف یک هفته پس از ابلاغ ثبت، افشا نماید (ماده ۱۰ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات).

- در صورتی که افزایش سرمایه در اختیار هیئت مدیره بوده و دستور جلسه هیئت مدیره تصویب اجرای افزایش سرمایه باشد، ناشر موظف است حداقل ۱۰ روز قبل از تاریخ برگزاری جلسه هیئت مدیره، مراتب را افشا و علاوه بر افشای فوری تصمیمات اتخاذ شده، حداکثر ظرف ۳ روز کاری پس از برگزاری جلسه هیئت مدیره، متن صورت‌جلسه مورد تایید اعضای هیات مدیره را افشا نماید (ماده ۱۰ دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات).

در پیوست مجموعه حاضر - جهت مطالعه خوانندگان با جزئیات بیشتر- تصویر برخی دستورالعمل‌های مرتبط با مجامع عمومی شرکت‌ها به شرح زیر ارائه شده است:

دستورالعمل حاکمیت شرکتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران (پیوست ۱ و ۲)

دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (پیوست ۳)

دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان (پیوست ٤)

دستورالعمل طبقه‌بندی موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار (پیوست ۵)

۹

پیوست

● پیوست شماره ۱

سازمان بورس و اوراق بهادار
SECURITIES & EXCHANGE ORGANIZATION

بسمه تعالی

تاریخ : ۱۳۹۹/۱۱/۰۸

شماره: ۰۶۷/۴۴۰/ب/۹۹

مدیریت نظارت بر ناشران

ابلاغیه

مخاطبین:

کلیه شرکت‌های سهامی عام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

کلیه حسابرسان معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار

موضوع: اصلاح زمانبندی اجرای برخی از مواد دستورالعمل حاکمیت شرکتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

پیرو ابلاغیه های شماره ۴۴۰/۰۳۷/ ب/۹۷ مورخ ۹۷/۰۸/۱۲ (شماره پیگیری سامانه کدال: ۴۸۵۴۴۹)، شماره ۴۴۰/۰۴۶/ ب/۹۸ مورخ ۹۸/۰۷/۰۳ (شماره پیگیری سامانه کدال: ۵۷۲۱۱۱)، شماره ۴۴۰/۰۴۸/ ب/۹۸ مورخ ۹۸/۱۰/۲۹ (شماره پیگیری سامانه کدال: ۶۰۱۵۰۹) و شماره ۴۴۰/۰۶۲/ ب/۹۹ مورخ ۹۹/۰۸/۱۱ (شماره پیگیری سامانه کدال: ۶۸۵۷۲۶) به استحضار می‌رساند، مطابق مصوبه هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار، مقرر شد با توجه به سررسید زمان لازم الاجرا شدن برخی از مفاد دستورالعمل حاکمیت شرکتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران و نیاز به بررسی بیشتر راهکارهای اجرای بندهای فوق و نحوه اصلاح اساسنامه نمونه شرکت‌های سهامی عام ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار (به استثنای بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و شرکت‌های لیزینگ)، مقرر گردید تاریخ لازم‌الاجرا شدن برخی مفاد دستورالعمل مذکور به شرح جدول زیر تا اطلاع ثانوی تمدید شود:

موضوع	عطف دستورالعمل
نحوه انتخاب عضو مستقل هیات مدیره	تبصره بند ۶ ماده ۱ و مواد ۳۹، ۴۰ و ۴۱
تعداد اعضای غیرموظف و مستقل اعضای هیات مدیره	ماده ۴
میزان سهام وثیقه مدیران	تبصره ۴ ماده ۴
انتشار آگهی دعوت به مجمع عمومی با موضوع انتخاب اعضای هیئت مدیره ۲۵ روز قبل از تاریخ مجمع	مادهٔ ۳۸

بدیهی است سایر مواد "دستورالعمل حاکمیت شرکتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران" بشرح موارد مندرج در ابلاغیه مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۱۲، لازم الاجرا می باشند.

شایان ذکر است اصلاحات مورد نیاز جهت اعمال در اساسنامه نمونه بانک‌ها، شرکت‌های بیمه و شرکت‌های لیزینگ پس از هماهنگی با مراجع نظارتی آن‌ها مشخص و متعاقبا به اطلاع عموم خواهد رسید.

مدیریت نظارت بر ناشران

● پیوست شماره ۲

دستورالعمل حاکمیت شرکتی
شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران

در راستای حمایت از حقوق سرمایه‌گذاران، پیشگیری از وقوع تخلفات و نیز ساماندهی و توسعه بازار شفاف و منصفانه اوراق بهادار طبق بندهای ۸، ۱۱ و ۱۸ ماده ۷ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران (مصوب آذرماه ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی) و در راستای اصلاح نهادی حاکمیت شرکتی طبق بند (ح) ماده ۴ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران، این دستورالعمل در تاریخ ۱۳۹۷/۰۴/۲۷ در ۶ فصل، ۴۴ ماده و ۲۴ تبصره به تصویب هیات مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.

فصل اول: تعاریف

ماده (۱): اصطلاحات و واژه‌های تعریف شده در ماده یک قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، در صورت کاربرد، با همان مفاهیم در این دستورالعمل به‌کار رفته‌اند. سایر اصطلاحات و واژه‌های به‌کار رفته به شرح زیر تعریف می‌شوند:

۱- **عضو مستقل هیات مدیره:** شخص حقیقی عضو هیات مدیره است که شرایط استقلال را دارا باشد.

۲- **سهامدار عمده:** سهامداری که بطور مستقیم یا غیرمستقیم به همراه شرکت‌های فرعی و وابسته، توانایی انتخاب حداقل یکی از اعضای هیات مدیره شرکت را دارا می‌باشد.

۳- **سهام کنترلی:** حداقل میزان سهام مورد نیاز برای آنکه دارنده آن قادر به تعیین اکثریت اعضای هیات مدیره باشد.

۴- **مدیر غیرموظف:** مدیری است که هیچگونه مسئولیت اجرایی زیر نظر مدیرعامل ندارد.

۵- **مدیران اصلی:** اشخاصی که به طور موظف یا غیرموظف اختیار و مسئولیت برنامه‌ریزی، هدایت و کنترل فعالیت‌های شرکت را به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر عهده دارند، از جمله شامل اعضای هیات مدیره، مدیرعامل و مدیران ارشد اجرایی.

۶- **شرایط استقلال:** فقدان هرگونه رابطه یا منافع مستقیم یا غیرمستقیم که بر تصمیم‌گیری مستقل و بی‌طرفانه شخص اثرگذار باشد به‌گونه‌ای که موجب جهت‌گیری وی به سمت منافع شخص یا گروه خاصی از سهامداران شرکت یا سایر ذینفعان شود و نیز سبب عدم رعایت یکسان منافع سهامداران یا صرفه و صلاح شرکت گردد. موارد ذیل برخی از مصادیقی است که هر یک به تنهایی منجر به عدم تحقق شرایط استقلال برای شخص می‌شود:

الف) مالک بیش از پنج درصد سهام شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد،

ب) طی سه سال اخیر (قبل از انتخاب)، طرف قرارداد یا دارای معاملات یا روابط تجاری بااهمیت مستقیم یا غیرمستقیم با شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد،

ج) طی مدت دو سال اخیر (قبل از انتخاب)، دارای هرگونه مسئولیت اجرایی و رابطه استخدامی در شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد،

د) دارای رابطه سببی یا نسبی (درجه اول از طبقات اول و دوم) با مدیران اصلی شرکت باشد،

ه) در کسب و کاری که ماهیتا مشابه کسب و کار شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن است، فعالیت داشته باشد،

و) طی سه سال اخیر (قبل از انتخاب)، جزء مدیران موسسه حسابرسی یا تیم حسابرسی مستقل شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد،

ز) منافع یا رابطه تجاری مشترک با اهمیتی با مدیران اصلی شرکت، در سایر شرکت‌ها داشته باشد،

ح) منتخب سهامدار عمده (شخص حقیقی منتخب وی، یا «شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص یا سهامداران عمده وی») باشد، و

● پیوست شماره ۲

ط) در ده سال اخیر (قبل از انتخاب) بیش از سه دوره بیست و چهار ماهه اعم از متوالی یا متناوب عضو هیات مدیره یا مدیرعامل شرکت اصلی، شرکت‌های فرعی، وابسته، مشارکت خاص و سهامداران عمده آن باشد.

تبصره: نحوه انتخاب عضو مستقل هیات مدیره باید در اساسنامه شرکت تعیین شود.

۷- **متولی دارایی**[۲]: شخص حقوقی است که با اخذ مجوز از سازمان، اداره دارایی‌های مالی اشخاص از قبیل اوراق بهادار، وجوه نقد، موقعیت‌های تعهدی در قراردادهای مشتقه یا صکوک را به نیابت از مشتریان خود بر عهده می‌گیرد.

۸- **کنترل**: توانایی راهبری سیاست‌های مالی و عملیاتی یک شرکت به منظور کسب منافع اقتصادی از فعالیت‌های آن، می‌باشد. موارد زیر برخی از مصادیقی است که هر یک به تنهایی منجر به کنترل می‌شود:

الف) در اختیار داشتن اکثریت حق رای به طور مستقیم یا غیرمستقیم،

ب) داشتن مالکیت به طور مستقیم یا غیرمستقیم و در اختیار داشتن حق تعیین یا برکناری اکثریت اعضای هیات مدیره،

پ) داشتن حق تصمیم‌گیری در مورد امور مهم شرکت به طور مستقیم یا غیرمستقیم از طریق مفاد مندرج در اساسنامه یا انعقاد قرارداد با شرکت، و

ت) داشتن مالکیت به طور مستقیم یا غیرمستقیم و داشتن اکثریت حق رای از طریق توافق با سایر سهامداران.

۹- **شرکت اصلی**: یک شرکت که دارای یک یا چند شرکت فرعی است.

۱۰- **شرکت فرعی**: یک شرکت که تحت کنترل یک شرکت دیگر (شرکت اصلی) است.

۱۱- **گروه**: شرکت اصلی و کلیه شرکت‌های فرعی آن.

۱۲- **شرکت وابسته**: یک شرکت سرمایه‌پذیر که شرکت سرمایه‌گذار در آن نفوذ قابل‌ملاحظه دارد، اما شرکت فرعی یا مشارکت خاص آن محسوب نمی‌شود. نفوذ قابل‌ملاحظه، توانایی مشارکت در تصمیم‌گیری‌های مربوط به سیاست‌های مالی و عملیاتی یک شرکت، ولی نه در حد کنترل یا کنترل مشترک سیاست‌های مزبور است.

۱۳- **اشخاص وابسته**: اشخاص وابسته مندرج در «دستورالعمل الزامات افشای اطلاعات و تصویب معاملات اشخاص وابسته ناشران بورسی و فرابورسی» می‌باشد.

۱۴- **مشارکت خاص**: عبارت است از توافقی قراردادی که به موجب آن دو یا چند شخص، کنترل مشترک یک فعالیت اقتصادی را به عهده می‌گیرند. کنترل مشترک، مشارکت در کنترل یک فعالیت اقتصادی به موجب یک توافق قراردادی است و تنها هنگامی وجود دارد که تصمیم‌گیری‌های مالی و عملیاتی راهبردی مربوط به آن فعالیت، مستلزم اتفاق آرای اشخاص دارای کنترل مشترک باشد.

۱۵- **افشا:** انتشار عمومی و به‌موقع اطلاعات مطابق ضوابط و دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان و سایر مقررات ذیربط، می‌باشد.

فصل دوم: اصول حاکمیت شرکتی

ماده (۲): هدف از اصول حاکمیت شرکتی، کمک به خط‌مشی‌گذاران در ارزیابی و بهبود چارچوب قانونی، مقرراتی و نهادی برای حاکمیت شرکتی با هدف حمایت از اثربخشی، کارایی، رشد پایدار و ثبات مالی شرکت است.

ماده (۳): هیات مدیره باید نسبت به ایجاد، استمرار و تقویت سازوکارهای اثربخش جهت کسب اطمینان معقول از محقق شدن اصول حاکمیت شرکتی به شرح زیر، اقدام نماید.

۱- **اثربخشی چارچوب حاکمیت شرکتی:** چارچوب حاکمیت شرکتی باید سطح شفافیت و منصفانه بودن بازارها و تخصیص کارای منابع شرکت را بهبود دهد، با سلسله مراتب قوانین و مقررات سازگار باشد و از نظارت و اجرای موثر آن‌ها پشتیبانی کند.

۲- **حفظ حقوق سهامداران و برخورد یکسان با آن‌ها:** چارچوب حاکمیت شرکتی باید از حقوق سهامداران حفاظت و اعمال حق آن‌ها را تسهیل کند و نسبت به برخورد یکسان با تمام سهامداران، شامل سهامداران اقلیت و خارجی اطمینان فراهم کند. تمام سهامداران باید به طور منصفانه فرصت احقاق موثر حقوق خود را داشته باشند.

---

[۲] Custodianship

● پیوست شماره ۲

۳- **رعایت حقوق سایر ذینفعان:** چارچوب حاکمیت شرکتی باید، حقوق سایر ذینفعان را طبق آنچه در قوانین یا بر مبنای قراردادها مشخص شده است درنظر بگیرد و همکاری فعالانه شرکت‌ها و سایر ذینفعان را در ایجاد ثروت، اشتغال و پایداری شرکت‌های دارای وضعیت مالی شفاف، تشویق کند.

۴- **انگیزه بخشی به ذینفعان:** چارچوب حاکمیت شرکتی باید، انگیزه‌های روشنی درون زنجیره سرمایه‌گذاری فراهم کند و در کنار تحقق اهداف شرکت به نحوی به کارکرد بازار سرمایه کمک کند که به حاکمیت شرکتی شایسته بینجامد.

۵- **افشا و شفافیت:** چارچوب حاکمیت شرکتی باید این اطمینان را فراهم نماید که تمام موضوعات بااهمیت مرتبط با شرکت، شامل وضعیت مالی، عملکرد، جریان‌های نقدی، مالکیت و حاکمیت شرکتی به موقع و صحیح افشا می‌شود.

۶- **مسوولیت‌پذیری هیات مدیره:** چارچوب حاکمیت شرکتی باید، نسبت به هدایت راهبردی شرکت، پایش اثربخش مدیریت به وسیله هیات مدیره و پاسخگویی اعضای هیات مدیره به سهامداران و سایر ذینفعان اطمینان فراهم نماید.

تبصره ۱: هیات مدیره باید نسبت به استقرار سازوکارهای اثربخش جهت کسب اطمینان معقول از محقق شدن اصول حاکمیت شرکتی در شرکت‌های فرعی نیز اقدام نماید و بر اجرای اثربخش آن نظارت کند.

تبصره ۲: هیات مدیره باید نسبت به مستندسازی سازوکارهای مناسب جهت دستیابی به اهداف مندرج در این ماده اقدام نماید.

فصل سوم: هیات مدیره و مدیرعامل

ماده (٤): اعضای هیات مدیره و مدیرعامل برای ایفای مسئولیت‌های خود در شرکت و در راستای رعایت ضوابط و الزامات قانونی باید دارای تحصیلات، تجربه و فاقد محکومیت قطعی کیفری موثر یا انضباطی موضوع قوانین و مقررات بازار سرمایه باشند. تعداد اعضای هیات مدیره باید به میزانی باشد که امکان انجام بحث‌های سودمند و تصمیم‌گیری منطقی و همچنین نظارت کافی در ارتباط با امور شرکت فراهم باشد. اکثریت اعضای هیات مدیره باید غیرموظف باشند و تعداد اعضای مستقل هیات مدیره نباید کمتر از ۲۰ درصد تعداد کل اعضای هیات مدیره باشد.

تبصره ۱: تعداد اعضای هیات مدیره برای شرکت‌های بزرگ، به تشخیص و اعلام سازمان، حداقل هفت نفر می‌باشد.

تبصره ۲: تعداد اعضای مستقل در شرکت‌ها حسب صلاحدید سازمان قابل افزایش است.

تبصره ۳: موظف شدن اعضای هیات مدیره، ضمن رعایت شرایط این ماده، صرفا پس از تصویب هیات مدیره امکان‌پذیر خواهد بود و مدیر ذینفع در این تصمیم‌گیری حق رأی ندارد.

تبصره ۴: هر یک از اعضای اصلی هیات مدیره باید معادل یک دهم درصد سهام شرکت یا حداقل معادل پنج میلیارد ریال از سهام شرکت (که هر۲ سال یک بار متناسب با نرخ تورم و شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی تعدیل می‌شود) را به عنوان سهام وثیقه مدیران نزد شرکت تودیع کنند.

تبصره ۵: در ترکیب هیات مدیره، باید حداقل یک عضو غیرموظف حضور داشته باشد که دارای تحصیلات مالی (حسابداری، مدیریت مالی، اقتصاد، و مدیریت با گرایش مالی) و تجربه مرتبط باشد.

تبصره ۶: اعضای موظف هیات مدیره نمی‌توانند در شرکتی دیگر، مدیرعامل یا عضو موظف هیات مدیره باشند. هیچ یک از اعضای هیات مدیره نباید اصالتاً یا به نمایندگی از شخص حقوقی همزمان در بیش از ۳ شرکت به عنوان عضو غیرموظف هیات مدیره انتخاب شوند. اعضای هیات مدیره باید در این خصوص، اقرارنامه‌ای را نیز به کمیته انتصابات ارائه نمایند.

ماده (٥): هیات مدیره مسئول تدوین و پیاده‌سازی اخلاق سازمانی در شرکت می‌باشد و باید از ساز و کارهای اجرایی و الزام اجرایی شدن اخلاق سازمانی اطمینان حاصل نماید. اخلاق سازمانی شامل التزام به صداقت، درستکاری و پایبندی به ارزش‌های اخلاقی سازمانی می‌باشد.

ماده (٦): هیات مدیره باید با اتخاذ رویه‌های مناسب، در چارچوب قوانین و مقررات، رعایت یکسان حقوق کلیه سهامداران از جمله موارد زیر را برقرار نماید:

۶- حضور و اعمال حق رأی در مجامع عمومی صاحبان سهام،

۷- دسترسی به اطلاعات به موقع و قابل اتکای شرکت،

● پیوست شماره ۲

۸- تملک و ثبت مالکیت سهام،
۹- سهیم بودن در منافع شرکت و
۱۰- پرداخت به‌موقع سود سهام.

ماده (۷): معاملات با اشخاص وابسته باید به شکلی تایید و اجرا شود که از کنترل مناسب تضاد منافع اطمینان حاصل شود و از منافع شرکت و سهامداران حفاظت کند.

تبصره ۱: تضاد منافع در معاملات با اشخاص وابسته باید توسط هیات مدیره به نحو مناسب نظارت و افشا شود.

تبصره ۲: هر یک از مدیران اصلی باید داشتن منافع بااهمیت به شکل مستقیم یا غیرمستقیم یا به نمایندگی از طرف اشخاص ثالث، در یک معامله یا موضوع تاثیرگذار بر شرکت را نزد هیات مدیره افشا کنند.

تبصره ۳: معاملات با اشخاص وابسته طبق «دستورالعمل الزامات افشای اطلاعات و تصویب معاملات اشخاص وابسته ناشران بورسی و فرابورسی» باید شناسایی و مستندسازی شده و به تصویب هیات مدیره برسد.

ماده (۸): هیات مدیره باید اقدامات لازم را جهت استقرار سازوکارهای کنترل داخلی اثربخش به منظور اطمینان‌بخشی معقول از حفاظت از دارایی‌ها و منابع شرکت در برابر اتلاف، تقلب و سوء استفاده، تحقق کارایی و اثربخشی عملیات شرکت، کیفیت گزارشگری مالی و غیرمالی و رعایت قوانین و مقررات، برقرار نماید. همچنین واحد حسابرسی داخلی را مطابق با ضوابط و مقررات سازمان، تشکیل و مورد نظارت قرار دهد.

ماده (۹): هیات مدیره باید سیستم کنترل‌های داخلی را حداقل به‌طور سالانه بررسی و نتایج آن را در گزارشی تحت عنوان "گزارش کنترل‌های داخلی" درج و افشا نماید. حسابرس مستقل شرکت باید در گزارش خود به مجمع عمومی صاحبان سهام در خصوص رعایت استقرار و به‌کارگیری سیستم کنترل‌های داخلی مناسب و اثربخش توسط شرکت مطابق با ضوابط و مقررات مرتبط، اظهارنظر کند.

ماده (۱۰): هیات مدیره باید سازوکاری را طراحی و پیاده‌سازی نماید که از رعایت کلیه قوانین و مقررات در خصوص دارندگان اطلاعات نهانی اطمینان حاصل شود.

ماده (۱۱): هیات مدیره باید سازوکار مناسبی را جهت جمع‌آوری و رسیدگی به گزارش‌های مربوط به نقض قوانین و مقررات و نارسایی در شرکت، توسط اشخاص مختلف، تدوین و اطلاع‌رسانی کرده و بر اجرای آن نظارت داشته باشد.

ماده (۱۲): هیات مدیره باید مبنای حقوق و مزایای اعضای هیات مدیره و مدیران ارشد اجرایی را به گونه‌ای متناسب با عملکرد آنان تعیین نماید که با منافع بلندمدت شرکت و سهامداران همسو باشد و همچنین منجر به انگیزه‌بخشی به اعضای هیات مدیره شود.

تبصره: اعضای هیات مدیره نمی‌توانند برای سمت خود به عنوان عضو هیات مدیره، وجوهی را تحت عنوان پاداش یا سایر عناوین، غیر از آنچه که در مجمع عمومی صاحبان سهام تعیین شده، مقرر نمایند.

ماده (۱۳): وظایف هیات مدیره در موارد زیر غیرقابل تفویض است:

۱- انتخاب هیات عامل، مدیرعامل و قائم مقام یا جانشین وی، اعضای کمیته‌های ریسک، حسابرسی، انتصابات و جبران خدمات و سایر کمیته‌های هیات مدیره، مدیر حسابرسی داخلی و نظارت بر عملکرد آنان،
۲- معرفی عضو/اعضای هیات مدیره برای شرکت‌های فرعی و وابسته و تعیین نماینده عضو حقوقی هیات مدیره در شرکت‌های فرعی و وابسته،
۳- تعیین حقوق، مزایا و پاداش مدیرعامل و قائم مقام وی، اعضای کمیته حسابرسی و سایر کمیته‌های هیات مدیره که عضو هیات مدیره نیستند و مدیر حسابرسی داخلی و مبلغ و محتوای قراردادهای حسابرسی داخلی،
۴- تصویب برنامهٔ راهبردی، خط‌مشی‌های اجرایی، منشور اخلاق سازمانی، آیین‌نامه‌های لازم جهت اداره امور و فعالیت‌ها از جمله آیین نامه استخدام، معاملات، حقوق و دستمزد، تعیین صلاحیت، تعیین سمت و سایر مقررات شرکت،
۵- کسب اطمینان از استقرار سازوکارهای مناسب برای مدیریت ریسک،
۶- تصویب و افشای معاملات بااهمیت شرکت با اشخاص وابسته مطابق با ضوابط و مقررات سازمان،
۷- تصویب معاملات بااهمیت مربوط به دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود و سرمایه‌گذاری‌ها و استقراض،

● پیوست شماره ۲

۸- تعیین شرایط ترهین و توثیق عمدهٔ اموال و هبه یا صلح اموال یا حقوق شرکت،
۹- تصویب بودجه سالانه شرکت و نظارت بر اجرای آن،
۱۰- تصویب سیاست‌های مربوط به تعیین قیمت و شرایط فروش محصولات و ارائه خدمات

ماده (۱٤): در تعیین سمت اعضای هیات مدیره، عضو ذینفع نباید در رای‌گیری شرکت کند.

ماده (۱۵): کلیه شرکت‌ها باید کمیته حسابرسی و کمیته انتصابات را تحت نظر هیات مدیره تشکیل و عملکرد آن را مورد نظارت قرار دهند. همچنین شرکت‌ها، در صورت اعلام سازمان یا به تشخیص هیات مدیره، باید سایر کمیته‌های تخصصی از قبیل کمیته "ریسک"و "جبران خدمات" را تحت نظر هیات مدیره تشکیل و عملکرد آن‌ها را مورد نظارت قرار دهند.

تبصره ۱: بانک‌ها و شرکت‌های بیمه باید علاوه بر تشکیل کمیته‌های مدنظر این دستورالعمل، کمیته‌های تعیین شده توسط بانک مرکزی و بیمه مرکزی طبق قوانین و مقررات مرتبط را نیز تشکیل دهند.

تبصره ۲: کمیته انتصابات حداقل از سه عضو که اکثریت آنها، اعضای مستقل و غیرموظف هیات مدیره هستند، تشکیل می‌گردد و رئیس این کمیته باید عضو غیرموظف هیات مدیره باشد. برخی از وظایف کمیته انتصابات به شرح زیر است:

۱- بررسی و احراز شرایط مقرر برای نامزدهای هیات مدیره، از جمله بررسی احراز شرایط ذکر شده در این دستورالعمل در خصوص استقلال نامزدها،

۲- پیشنهاد انتصاب و برکناری مدیرعامل و مدیران ارشد شرکت اصلی و اعضای هیات مدیره شرکت‌های فرعی به هیات مدیره،

۳- پیشنهاد نامزدهایی برای عضویت در کمیته‌های تخصصی به هیات مدیره،

۴- پیشنهاد برنامه آموزشی اتخاذ سیاست‌های لازم به منظور توجیه وظائف هیات مدیره برای اعضای جدید هیات مدیره، مدیرعامل و مدیران ارشد.

ماده (۱٦): هیات مدیره باید فرآیندی را مستقر کند که بر اساس آن، هر ساله اثربخشی هیات مدیره و مدیرعامل، کمیته حسابرسی، سایر کمیته‌های تخصصی هیات مدیره و مدیرعامل، و همچنین اعضای هیات مدیره ذیربط در شرکت‌های فرعی و وابسته را ارزیابی کند. تمامی این ارزیابی‌ها باید به‌نحو مناسبی مستندسازی شوند. هیات مدیره باید برنامه بهبود را تنظیم و نتایج اجرای آن را مورد پیگیری و ارزیابی قرار دهد و از کیفیت اجرای آن برنامه‌ها اطمینان حاصل نماید.

ماده (۱۷): هیات مدیره باید اطمینان یابد که اعضای هیات مدیره ضمن اطلاع از الزامات کاری و مسئولیت‌های خود، به‌طور پیوسته مهارت‌ها و آگاهی‌های خود را در زمینه کسب و کار و حاکمیت شرکتی به روز می‌کنند تا وظایف خود را در هیات مدیره و کمیته‌های آن به نحو اثربخش انجام دهند. این موضوع باید به نحو مناسب مستندسازی شود.

تبصره: اعضای هیات مدیره، باید دانش لازم در زمینه مالی و حقوقی کسب نمایند.

ماده (۱۸): هیات مدیره باید از طراحی و اجرای مناسب سازوکارهای برقراری روابط مؤثر با سرمایه‌گذاران اطمینان یابد.

ماده (۱۹): رئیس هیات مدیره نباید همزمان، مدیر عامل شرکت یا از اشخاص زیر نظر مدیرعامل باشد. وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های رئیس هیات مدیره، مدیرعامل و سایر اعضای هیات مدیره، نحوه تنظیم دستور جلسات هیات مدیره و نحوه تصمیم‌گیری و تصویب آن در قالب منشور هیات مدیره باید به‌طور صریح و روشن مشخص شود و به تصویب هیات مدیره برسد. همچنین وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های افراد فوق‌الذکر نباید هیچ‌گونه تداخلی با یکدیگر داشته باشند. رییس هیات مدیره مسئول اداره اثربخش جلسات هیات مدیره و اطمینان از این که مسائل مهم و راهبردی شرکت در دستور جلسات هیات مدیره گنجانده شده است، می‌باشد.

ماده (۲۰): مدیرعامل مسئولیت اصلی امور اجرایی شرکت را بر عهده دارد. در این راستا، وی باید طبق قوانین و مقررات، تصمیمات و مصوبات هیات مدیره را اجرا و گزارش‌های دقیق، به موقع و شفافی از عملکرد خود و شرکت در اختیار هیات مدیره قرار دهد.

ماده (۲۱): هیات مدیره باید دارای یک دبیرخانه مستقل باشد که مسئولیت هماهنگی و مستندسازی جلسات هیات مدیره، جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز و پیگیری انجام امور کارشناسی مورد درخواست اعضای هیات مدیره و اطمینان‌بخشی از انجام تکالیف قانونی هیات مدیره را به عهده داشته باشد.

● پیوست شماره ۲

تبصره ۱: مستندات و اطلاعات موضوع این ماده، شامل مستندات و اطلاعات ارسالی کمیته‌های تخصصی هیات مدیره، باید در اسرع وقت و بدون هیچ مانعی جهت ارائه به هیات مدیره در اختیار دبیر هیات مدیره قرار گیرد.

تبصره ۲: خلاصه‌ای از موضوعاتی که قرار است در هر جلسه‌ای مطرح شود، باید طی دستورجلسه‌ای همراه دعوتنامه و مستندات مربوطه، به نحو و با فاصله زمانی مناسب قبل از جلسه به اطلاع اعضای هیات مدیره برسد تا اعضا بتوانند تصمیمات مرتبط را اتخاذ نمایند.

ماده (۲۲): ریاست دبیرخانه هیات مدیره به عهده دبیر هیات مدیره است که از بین افراد دارای صلاحیت و ویژگی‌های لازم با پیشنهاد رئیس هیات مدیره و تصویب هیات مدیره منصوب و زیر نظر رئیس هیات مدیره انجام وظیفه می‌کند. انتخاب افراد خارج از هیات مدیره به عنوان دبیر هیات مدیره بلامانع است. وجود دبیر هیات مدیره، نافی تکالیف و وظایف رئیس هیات مدیره مطابق قوانین و مقررات مرتبط نمی‌باشد.

ماده (۲۳): مسئولیت تنظیم صورت مذاکرات و مصوبات هیات مدیره، پی‌گیری مصوبات، و تهیه گزارش از اجرای مصوبات هیات مدیره بر عهده دبیر هیات مدیره است. وی باید تمام مصوبات و صورت مذاکرات هیات مدیره را به‌ترتیب شماره و تاریخ جلسه نگهداری کند.

تبصره: تشکیلات و رویه‌های اجرایی دبیرخانه هیات مدیره باید در قالب منشوری به پیشنهاد رئیس هیات مدیره و تصویب هیات مدیره مدون و مستقر شود.

ماده (۲٤): جلسات هیات مدیره باید در هر ماه حداقل یک بار برگزار شود. ترتیب و تاریخ برگزاری جلسات هیات مدیره باید در اولین جلسه هیات مدیره برای دوره‌های شش‌ماهه به تصویب هیات مدیره برسد. هیات مدیره باید تعداد جلسات برگزار شده طی سال و جلسات کمیته‌های تخصصی و دفعات حضور هر یک از اعضای هیات مدیره در جلسات را در گزارش سالانهٔ خود به مجمع عمومی صاحبان سهام درج نماید.

ماده (۲۵): دستور جلسات عادی آتی هیات مدیره با پیشنهاد هرکدام از اعضای هیات مدیره یا مدیرعامل تعیین و ترتیب اولویت طرح آن‌ها در جلسات با نظر رئیس هیات مدیره خواهد بود. چنانچه اکثریت اعضای هیات مدیره به صورت مشترک نظر دیگری در خصوص تعیین اولویت‌ها داشته باشند، در این شرایط باید مطابق تصمیم اکثریت اقدام شود.

ماده (۲٦): در صورتی که هر یک از اعضای هیات مدیره با تمام یا بعضی از تصمیمات هیات مدیره مندرج در صورتجلسه مخالف باشند، در این صورت لازم است نظر مخالف خود را به همراه دلایل مخالفت در صورتجلسه قید نمایند.

ماده (۲۷): در صورتی که موضوعی از دستور جلسه هیات مدیره خارج شود، دلایل آن باید در صورتجلسه عنوان گردد.

فصل چهارم: مجامع عمومی صاحبان سهام

ماده (۲۸): شرکت نمی‌تواند تملک سهام شرکت اصلی خود را داشته باشد. شرکت‌هایی که سهام شرکت اصلی خود را در تملک دارند، باید ظرف مدت یک سال از تاریخ تصویب این دستورالعمل، سهام خود را واگذار کنند. این مدت با موافقت سازمان برای یک دوره قابل تمدید است.

ماده (۲۹): در خصوص تشکیل مجامع و اعمال حق رای، هیات مدیره باید قبل از تشکیل مجامع عمومی صاحبان سهام، مالکیت و یا وکالت سهامداران (به غیر از وکالت به متولی دارایی) را تایید و برگه ورود به مجمع را صادر نماید.

تبصره: سهامداران می‌توانند شخصا در مجمع عمومی صاحبان سهام حضور یافته یا شخص دیگری (از طریق وکالت به متولی دارایی یا سایرین) را جهت شرکت در مجمع معرفی نمایند.

ماده (۳۰): شرکت باید با تایید سازمان امکان حضور در مجامع عمومی شرکت و اعمال حق رای را به طریق الکترونیکی فراهم آورد.

ماده (۳۱): کلیه گزارش‌ها طبق قوانین و مقررات از جمله صورت‌های مالی سالانه، گزارش تفسیری مدیریت، گزارش فعالیت هیات مدیره، گزارش کنترل‌های داخلی و گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی شرکت باید در مواعد مقرر، قبل از برگزاری مجمع، پس از ارائه به سازمان، از طریق پایگاه اینترنتی شرکت در اختیار عموم قرار داده شود.

ماده (۳۲): زمان‌بندی پرداخت سود سهام باید به گونه‌ای باشد که در هر صورت، سود سهامداران دارای سهام کنترلی، پیش از سایر سهامداران پرداخت نشود.

● پیوست شماره ۲

ماده (۳۳): مدیرعامل، اعضای هیات مدیره و رئیس کمیته حسابرسی باید در مجامع عمومی شرکت حضور داشته باشند. در صورتی‌که تصویب صورت‌های مالی در دستور جلسه مجمع باشد، حضور بالاترین مقام مالی شرکت در زمان طرح و رسیدگی به صورت‌های مالی نیز الزامی است. در هر صورت هیات مدیره باید ترتیبی اتخاذ نماید که اکثریت اعضای هیات مدیره در مجمع حضور داشته باشند.

تبصره: عدم حضور مدیران فوق و رییس کمیته حسابرسی، مانع از برگزاری مجمع نخواهد شد ولیکن دلایل عدم حضور باید در همان مجمع به اطلاع سهامداران برسد.

ماده (۳٤): در مجمع عمومی صاحبان سهام باید تصمیمات لازم در خصوص بندهای گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی اتخاذ و در صورتجلسه مجمع یا صورت خلاصه مذاکرات مجمع منعکس شود.

ماده (۳۵): حق حضور اعضای غیرموظف هیات مدیره و پاداش هر یک از اعضای هیات مدیره و نحوه جبران خدمات اعضای هیات مدیره عضو کمیته‌های تخصصی هیات مدیره باید در مجمع عمومی صاحبان سهام تعیین شود.

ماده (۳٦): طی برگزاری جلسات مجامع عمومی صاحبان سهام، باید فرصت کافی و معقول به منظور پرسش و پاسخ سهامداران و هیات مدیره فراهم شود.

ماده (۳۷): برای تغییر حسابرس مستقل و بازرس قانونی در مجمع عمومی صاحبان سهام، شرکت لازم است موضوع را در کمیته حسابرسی مورد بحث و بررسی قرار دهد و دلایل تغییر و نتایج بررسی را به همراه پیشنهادهای کمیته حسابرسی، به مجمع عمومی صاحبان سهام اعلام کند. کمیته حسابرسی به منظور پیشنهاد انتخاب حسابرس مستقل به هیات مدیره جهت طرح در مجمع عمومی صاحبان سهام باید بررسی‌های انجام شده در خصوص الزامات مرتبط با انتخاب حسابرس مستقل از قبیل استقلال، تناسب و میزان حق‌الزحمه و مفاد قرارداد حسابرس مستقل را مستند نموده و به هیات مدیره ارایه نماید. همچنین عملکرد حسابرس مستقل و بازرس قانونی شرکت و نتایج کار آن‌ها باید توسط کمیته حسابرسی مورد پایش قرار گیرد.

تبصره: در صورتی‌که شرکت یا سهامداران، قصد ارائه پیشنهاد تغییر حسابرس مستقل و بازرس قانونی را، قبل از پایان حداکثر دوره تصدی سمت حسابرس مستقل و بازرس قانونی طبق «دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار»، دارند، باید مراتب را با ذکر دلیل به همراه نظر کمیته حسابرسی، حداقل ۱۰ روز قبل از مجمع به اطلاع سازمان برسانند. سازمان پس از بررسی دلایل تغییر، تا ۵ روز قبل از مجمع، نظر خود را در خصوص تایید یا عدم تایید اعلام می‌نماید. در صورت عدم تایید سازمان، باید از تغییر حسابرس مستقل و بازرس قانونی خودداری شود.

فصل پنجم: نحوه انتخاب اعضای هیات مدیره و عضو مستقل هیات مدیره

ماده (۳۸): در صورتی که انتخاب اعضای هیات مدیره در دستور جلسه مجمع عمومی باشد، شرکت باید آگهی دعوت به مجمع را حداقل ۲۵ روز قبل از برگزاری مجمع در روزنامه کثیرالانتشار شرکت درج نماید.

ماده (۳۹): سهامدارانی که در نظر دارند به عنوان عضو مستقل هیات مدیره انتخاب شوند، باید در صورت برخورداری از شرایط موضوع ماده ۴ این دستورالعمل و در راستای رعایت ضوابط و الزامات قانونی، حداقل ۱۵ روز قبل از برگزاری مجمع، نامزدی خود جهت عضویت در هیات مدیره را به همراه خلاصه‌ای از مشخصات و سوابق مدیریتی خود، اعلام و مدارک مورد نیاز را به کمیته انتصابات ارائه نمایند. شرکت باید نتایج بررسی خود در خصوص احراز یا عدم احراز شرایط نامزدهای عضویت مستقل در هیات مدیره را حداقل ۵ روز قبل از برگزاری مجمع به سازمان ارایه و افشا نماید.

تبصره: اشخاصی که در نظر دارند به عنوان عضو مستقل هیات مدیره انتخاب شوند، باید اقرارنامه استقلال را نیز به کمیته انتصابات ارائه نمایند.

ماده (٤۰): مجمع عمومی باید یک شخص را به عنوان عضو علی‌البدل مستقل هیات مدیره انتخاب نماید.

ماده (٤۱): عضو مستقل هیات مدیره نباید به فعالیت‌ها یا معاملاتی اقدام نماید که استقلال وی مخدوش شود. چنانچه عضو مستقل هیات مدیره شرایط استقلال را از دست بدهد، باید موضوع را فوراً به شرکت اطلاع داده و شرکت نیز آن را فوراً افشا و نسبت به جایگزینی با عضو علی‌البدل اقدام نماید.

● پیوست شماره ۲

تبصره: در صورتی که مشخص شود عضو مستقل هیات مدیره شرایط استقلال را از دست داده و اقدام به اعلام فوری آن به شرکت ننموده و یا این که مشخص شود وی از زمان انتخاب، شرایط استقلال را نداشته است، متخلف محسوب شده و حسب مورد طبق دستورالعمل‌های انضباطی ناشران، آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ قانون «توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در راستای تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی» و سایر قوانین و مقررات مرتبط، به تخلفات وی رسیدگی می‌شود.

فصل ششم: پاسخگویی و افشای اطلاعات

ماده (٤٢): اطلاعات بااهمیتی از قبیل نام، مشخصات کامل، تحصیلات، تجارب و مدارک حرفه‌ای اعضای هیات مدیره و مدیرعامل، کمیته‌های تخصصی هیات مدیره و اعضای آن‌ها، موظف یا غیرموظف بودن آنان، مستقل بودن آنان، میزان مالکیت سهام آنان در شرکت، عضویت در هیات مدیره سایر شرکت‌ها به اصالت یا به نمایندگی، حقوق و مزایای مدیران اصلی و رویه‌های حاکمیت شرکتی و ساختار آن و نحوه ارتباط بین سهامداران و عضو مستقل هیات مدیره باید به نحو مناسب در پایگاه اینترنتی شرکت و در یک یادداشت جداگانه در گزارش تفسیری مدیریت افشا شود. شرکت می‌تواند با رویکرد توسعه پایدار و ایجاد سازوکاری برای سنجش و ارزیابی توان ایجاد ارزش در کوتاه‌مدت و بلندمدت، اطلاعات لازم در زمینهٔ مسائل مالی، اقتصادی، محیطی و اجتماعی را در قالب گزارشگری یکپارچه تهیه و در پایگاه اینترنتی خود ارائه نماید.

ماده (٤٣): هیات مدیره باید در گزارش تفسیری مدیریت، ضمن ارزیابی میزان تحقق برنامه‌های راهبردی، گزارش اقدامات شرکت در رابطه با رعایت اصول راهبری شرکتی موضوع این دستورالعمل را ارائه کند. در این گزارش باید گزارش عضو مستقل هیات مدیره در خصوص رعایت اصول حاکمیت شرکتی نیز درج شود.

ماده (٤٤): در صورت عدم رعایت الزامات مقرر در این دستورالعمل، مطابق فصل سوم دستورالعمل‌های انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران و آیین‌نامه اجرایی ماده ۱۴ قانون «توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید در راستای تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی» و سایر قوانین و مقررات مرتبط، عمل خواهد شد.

● پیوست شماره ۳

دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران
مصوب ۱۲ /۱۱ /۸۷ هیئت‌مدیره سازمان بورس

فصل اول :تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱ -اصطلاحات و واژه هایی که در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، مصوب آذرماه ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی تعریف شده اند، به همان مفاهیم در این دستورالعمل به کار رفته اند. واژه های دیگر دارای معانی زیر می باشند :

۱ -بورس: بورس اوراق بهادار تهران (شرکت سهامی عام) .

۲ -اساسنامه: اساسنامه نمونه شرکت های سهامی عام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مصوب هیئت مدیره سازمان .

۳ -اعلام عمومی: انتشار عمومی رأی قطعی صادره توسط مرجع ذیصلاح .

۴ -تخلف: هرگونه فعل یا ترک فعل که منجر به نقض قانون و یا مقررات شود .

۵ -تعلیق پذیرش: توقف موقت معاملات اوراق بهادار پذیرفته شده ناشر در بورس .

۶ -حسابرس معتمد: موسسه حسابرسی است که بر اساس ضوابط «دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار» به عنوان موسسه حسابرسی معتمد سازمان پذیرفته شده است .

۷ -دستورالعمل افشا: دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت های ثبت شده نزدسازمان مصوب هیئت مدیره سازمان .

۸ -دستورالعمل پذیرش: دستورالعمل پذیرش اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران مصوب هیئت مدیره سازمان .

۹ -ورقه بهادار پذیرفته شده: ورقه بهاداری است که مطابق دستورالعمل پذیرش، در بورس پذیرفته شده است .

۱۰ -سهامدار/سهامداران عمده: سهامدار یا سهامدارانی که توانایی هدایت سیاست های مالی و عملیاتی ناشر به منظور کسب منافع از فعالیت های آن را دارا هستند .

۱۱ -شخص تحت کنترل: شخص حقوقی است که ناشر می تواند سیاست های مالی و عملیاتی آن را به منظور کسب منافع از فعالیت های آن شخص، هدایت نماید .

۱۲ -قانون: قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب آذرماه ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی .

۱۳ -کمیته: کمیته ای است که مطابق دستورالعمل رسیدگی به تخلفات اشخاص موضوع ماده ۳۵ قانون بازار اوراق بهادار، مصوب هیئت مدیره سازمان تشکیل می گردد .

۱۴ -لغو پذیرش: حذف قطعی اوراق بهادار پذیرفته شده ناشر از فهرست نرخ های بورس .

۱۵ -مدیران ارشد: اعضای هیئت مدیره، مدیرعامل و بالاترین مقام اجرایی بخش مالی شخص حقوقی .

۱۶ -مرجع رسیدگی: هر یک از مراجع رسیدگی به تخلفاتِ مذکور در دستورالعمل رسیدگی به تخلفات اشخاص موضوع ماده ۳۵ قانون بازار اوراق بهادار می باشد .

۱۷ -مقررات: تمامی مصوباتی است که ناشر ملزم به رعایت آنها می باشد، اعم از قانون تجارت، قانون مالیات های مستقیم، اساسنامه، استانداردهای حسابداری و حسابرسی ملی، مصوبات هیئت وزیران، شورا، سازمان و سایر مراجع در حدود اختیارات تفویض شده به آنان تحت هر عنوان، از قبیل آیین نامه، دستورالعمل و بخشنامه، در خصوص بازار اوراق بهادار و فعالان آن .

۱۸ -واحد نظارتی: واحدی در سازمان یا بورس که حسب وظایف خود، مسئولیت نظارت بر رعایت قانون و مقررات توسط ناشر را بر عهده دارد .

فصل دوم :وظایف ناشر

بخش اول -وظایف ناشر در خصوص ارسال اطلاعات و رعایت حقوق سهامداران

ماده ۲ :ناشر مکلف است قانون، مقررات و وظایف ذکر شده در این دستورالعمل را رعایت نموده و برای کسب اطمینان از این موضوع، رویه ای اثربخش را مستقر و اجرا کند .

● پیوست شماره ۳

ماده ۳ :صورت های مالی ناشر و اشخاص تحت کنترل آن باید همواره توسط حسابرس معتمد رسیدگی شود .

ماده ۴ :ناشر مکلف است صورت های مالی را به گونه ای تهیه نماید که حسابرس و بازرس قانونی نسبت به آن ها گزارش « مردود» یا «عدم اظهارنظر» ارائه ننماید .

ماده ۵ :ناشر مکلف است سود تقسیم شده مصوب مجمع عمومی را طبق برنامه اعلام شده و با رعایت مهلت قانونی، به سهامداران پرداخت نماید .

تبصره ۱:ناشر موظف است خط مشی تقسیم سود را مطابق مقررات، همزمان با اطلاعات پیش بینی درآمد هر سهم به سازمان اعلام نماید .

تبصره ۲ :ناشر موظف است جدول زمان بندی پرداخت سودنقدی پیشنهادی توسط هیئت مدیره را حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی افشا نماید. درصورتی که مجمع عمومی عادی سود نقدی بیشتری را نسبت به پیشنهاد هیئت مدیره تصویب نماید، جدول زمانبندی پرداخت سود نقدی می بایست متناسب با آن اصلاح و حداکثر ظرف ۳۰ روز پس از تاریخ مجمع افشا گردد .

تبصره ۳ :ناشر موظف است جهت تسهیل امور سهامداران، انجام کلیه اقدامات شرکتی خود از جمله توزیع سود را در صورت قبول شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، به آن شرکت واگذار نماید. درصورت عدم قبول شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، ناشر مکلف است سود سهامداران را از طریق واریز به حساب بانکی اعلام شده از سوی آنها و یا از طریق حساب بانکی واسطه پرداخت نماید و با درخواست سهامدار، صورت حساب نحوه محاسبه مطالبات وی را در اختیار او قرار دهد .

ماده ۶ :ناشر نمی تواند مبالغی تحت عنوان حق مدیریت، حق الزحمه نظارت و نظایر آن به سهامدار و یا سهامداران عمده تخصیص و پرداخت نماید .

ماده ۷ :ناشر موظف است بودجه و پیش بینی عملکرد سالانه خود را بر اساس مفروضات معقول تهیه نماید و در صورتی که تفاوت بااهمیتی بین پیش بینی ارائه شده و پیش بینی قبلی و یا نتایج عملکرد واقعی وجود داشته باشد، دلایل توجیهی لازم را در مورد علل این تفاوت ارائه نماید .

ماده ۸ :در صورت تصویب و اجرای طرح های توسعه و یا در صورت انتشار اوراق بدهی یا سرمایه، ناشر موظف است سازمان را از چگونگی و مراحل اجرایی طرح های مربوط مطلع نموده و با ذکر جزییات طرح از قبیل میزان هزینه های انجام شده، در صد کار انجام شده و پیش بینی میزان هزینه آتی، منابع مالی لازم جهت اجرای طرح، زمان احتمالی بهره برداری از طرح، تأثیر در سودآوری و سایر اطلاعات بااهمیت درخصوص طرح مزبور را مطابق فرم های سازمان، به همراه اظهارنظر حسابرس درموردآن، هر ۶ ماه یکبار و حداکثر ۶۰ روز پس از پایان دوره ۶ ماهه، به سازمان ارسال نماید .

ماده ۹ :درصورتی که عملکرد شرکت در پایان سال مالی منتج به زیان خالص و یا عملیاتی شده باشد، ناشر موظف است حداکثر ظرف مدت دو ماه پس از ارائه صورت های مالی حسابر سی شده سالانه، دلایل زیاندهی و برنامه آتی خود را برای رفع موانع و سودآور شدن شرکت به سازمان ارائه نماید .

ماده ۱۰ -ناشر مکلف است اطلاعات خود را ظرف مهلت مقرر و در قالب فرم های معین، به صورت الکترونیکی و یا کتبی به طریقی که سازمان مشخص می کند، به سازمان ارائه نماید .

بخش دوم -وظایف ناشر در خصوص برگزاری مجامع عمومی

ماده ۱۱ :ناشر مکلف است مکان برگزاری مجمع را به نحوی تعیین نماید که امکان حضور سهامداران به ویژه سهامداران جزء فراهم گردد .

تبصره ۱ :در صورت انتشار آگهیِ دعوت، تغییر تاریخ و مکان برگزاری مجمع منوط به انتشار آگهی جدید، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع می باشد .

تبصره ۲ :در صورتی که ناشر در نظر داشته باشد شهر مکان برگزاری مجمع را نسبت به سال قبل تغییر دهد، باید قبل از انتشار آگهی، مراتب را به سازمان اعلام نماید .

ماده ۱۲ :ناشر موظف است قبل از برگزاری مجمع عمومی فوق العاده به منظور انجام هرگونه تغییر در مفاد اساسنامه، موافقت سازمان را با تغییرات پیشنهادی اخذنماید .

ماده ۱۳ :مدیرعامل و اعضای موظف هیئت مدیره باید در مجامع عمومی ناشر حضور داشته باشند. در صورتی که تصویب صورت های مالی جزء موضوعات مجمع باشد، حضور بالاترین مقام اجرایی بخش مالی ناشر در زمان طرح و رسیدگی به صورت های مالی نیز الزامی است .

● پیوست شماره ۳

تبصره ۱ :عدم حضور مدیران فوق، مانع از برگزاری مجمع نخواهد شد.

ماده ۱۴ :رئیس مجمع باید جلسه را به نحوی اداره نماید که در چارچوب دستور جلسه، امکان طرح سوالات و نظرات سهامداران و نماینده سازمان فراهم شود. در صورتی که به تشخیص نماینده سازمان مفاد این ماده رعایت نشود، نماینده سازمان به هیأت رئیسه مجمع تذکر خواهد داد و مراتب باید در صورتجلسه مجمع ذکر گردد .

ماده ۱۵ :تصمیمات اتخاذ شده در مجامع عمومی ناشر باید در جهت حفظ منافع و رعایت حقوق تمام سهامداران به طور یکسان باشد .

ماده ۱۶ :کلیه مجامع عمومی باید با حضور حسابرس/ بازرس قانونی شرکت تشکیل شود و به این منظور ناشر مکلف است بصورت کتبی از حسابرس/ بازرس قانونی دعوت به عمل آورد .

ماده ۱۷ :ناشر مکلف است با توجه به وضعیت نقدینگی و توان پرداخت سود و با ارائه دلایل و توضیحات کافی، «حداکثر سود قابل تقسیم» را در یادداشت های همراهِ صورت های مالی حسابرسی شده سالیانه، افشا نماید و حسابرس معتمد نیز موظف است درمورد آن اظهارنظر نماید. در شرکت هایی که ملزم به تهیه صورت های مالی تلفیقی می باشند، اعلام «حداکثر سود قابل تقسیم» و تصمیمات تقسیم سود باید مبتنی بر صورت های مالی تلفیقی باشد. ناشر موظف است «حداکثر سود قابل تقسیم» را بر اساس «سود قابل تقسیم طبق صورت سودوزیان تلفیقی یا صورت سودوزیان شرکت اصلی، هر کدام که کمتر باشد» و با لحاظ نمودن توان پرداخت سود، محاسبه و افشا نماید .

ماده ۱۸ :در صورتی که بندهای گزارش حسابرس/ بازرس قانونی در مورد صورت های مالی، ناشی از عدم انجام تعدیلات بااهمیت در سود یا زیان و یا سودقابل تقسیم ناشر باشد، مجمع باید با لحاظ نمودن پیشنهادات حسابرس/ بازرس قانونی و درنظرگرفتن الزامات ماده ۲۴۰ قانون تجارت و ماده ۱۷ این دستورالعمل، درخصوص تقسیم سود تصمیم گیری نماید .

تبصره ۱ :درصورتی که حداکثر سود قابل تقسیم با لحاظ نمودن مواد ۱۷ و ۱۸ این دستورالعمل، کمتر از ده درصد سود خالص شرکت اصلی باشد، به منظور رعایت ماده ۹۰قانون تجارت، تقسیم ده درصد از سود خالص شرکت اصلی بین صاحبان سهام الزامی است.

ماده ۱۹ :قبل از پرداخت هرگونه کمک های بلاعوض به اشخاص خارج از شرکت، موضوع باید به تصویب مجمع عمومی عادی شرکت برسد و در این مجمع سهامداران ذینفع و سهامدارانِ پیشنهاد دهنده کمک مزبور، حق رای ندارند .

ماده ۲۰ :رئیس مجمع مکلف است حسب درخواست نماینده سازمان، خلاصه تذکرات نماینده سازمان را در صورت جلسه مجمع و مشروح تذکرات وی را در صورت خلاصه مذاکرات عیناً درج نماید .

فصل سوم :تنبیهات و تخلفات

ماده ۲۱ :تنبیهات انضباطی شامل موارد زیر است :

۱ -تذکر کتبی به ناشر و مدیران ارشد آن

۲ -تذکر کتبی به ناشر و مدیران ارشد آن با درج در پرونده

۳ -اخطار کتبی به ناشر و مدیران ارشد آن با درج در پرونده

۴ -تذکر کتبی به سهامدار/سهامداران عمده ناشر و مدیران ارشد آنها با درج در پرونده

۵ -اخطار کتبی به سهامدار/سهامداران عمده ناشر و مدیران ارشد آنها با درج در پرونده

۶ -محرومیت از انجام بخشی از فعالیت ها، تعلیق یا لغو مجوزِ ناشر و یا سهامدار/سهامداران عمده ناشر، در صورتی که ناشر یا سهامداران عمده آن نهاد مالی باشند

۷ -سلب صلاحیت مدیرانِ ناشر و یا سهامدار/ سهامداران عمده ناشر، در صورتی که ناشر یا سهامداران عمده آن نهاد مالی باشند

۸ -توقف موقت معاملات اوراق بهادار ناشر در بورس

۹ -تعلیق یا لغو پذیرش اوراق بهادار ناشر در بورس

۱۰ -اعلام عمومی آرای انضباطیِ صادره

ماده ۲۲ :در صورت بروز هر یک از تخلفات موضوع این دستورالعمل، واحد نظارتی مکلف است گزارش تخلفاتی را به همراه نظر خود به مرجع رسیدگی ارسال نماید .

ماده ۲۳ :تخلفاتی که موجب تذکر کتبی به ناشر و مدیران ارشد آن می گردد، عبارت است از :

۱ -تأخیر در افشای اطلاعات موضوع دستورالعمل افشا و سایر مقررات به شرح زیر

● پیوست شماره ۳

۲ -افشا و درج اطلاعات مربوط به زمان، تاریخ، محل تشکیل و دستور جلسه مجامع عمومی در روزنامه های کثیرالانتشار و سایت اینترنتی ناشر و یا اعلام کتبی مراتب به سازمان

۲,۱ -انتشار آگهی دعوت جدید و افشای مراتب، در صورتِ تغییر تاریخ و مکان برگزاری مجمع موضوع تبصره۱ ماده ۱۱ این دستورالعمل

۲,۲ -افشای صورت جلسه مورد تأیید هیئت رئیسه مجمع درخصوص تصمیمات مجامع عمومی

۲ .۳ -ارائه صورت جلسه مجامع عمومی به مرجع ثبت شرکت ها

۲ .۴ -افشای صورتجلسه مجامع عمومی ثبت شده نزد مرجع ثبت شرکت ها

۲ .۵ -افشای اطلاعات پرتفوی سرمایه گذاری های شرکت های سرمایه گذاری و هلدینگ در پایان هر ماه

۲ .۶ -افشای اطلاعات پرتفوی سرمایه گذاری های اشخاص تحت کنترلی که فعالیت اصلی آنها سرمایه گذاری در اوراق بهادار می باشد در مقاطع ۳، ۶، ۹ یا ۱۲ ماهه

۲ .۷ -ارائه دلایل زیاندهی و برنامه آتی ناشر برای رفع موانع سوددهی و سودآور شدن شرکت به سازمان، درصورتی که عملکرد شرکت در پایان سال مالی منتج به زیان شده باشد (موضوع ماده ۹ این دستورالعمل) .

۲ .۸ -ارائه فهرست "اشخاص گزارش دهنده" مطابق دستورالعمل نحوه گزارش دهی دارندگان اطلاعات نهانی و هرگونه تغییر در فهرست مزبور

۳ -عدم حضور مدیرعامل، اعضای موظف هیئت مدیره و یا بالاترین مقام اجرایی بخش مالی ناشر درمجمع موضوع ماده ۱۳ این دستورالعمل

۴ -خودداری از دعوت کتبی حسابرس/ بازرس قانونی ناشر به مجمع عمومی موضوع ماده ۱۶ این دستورالعمل

ماده ۲۴ :تخلفاتی که موجب تذکر کتبی به ناشر و مدیران ارشد آن با درج در پرونده می گردد، عبارت است از :

۱ -تأخیر در افشای اطلاعات موضوع دستورالعمل افشا و این دستورالعمل به شرح زیر :

۱,۱ -برنامه های آتی مدیریت و پیش بینی عملکرد سالانه

۱,۲ -اظهارنظر حسابرس نسبت به برنامه های آتی مدیریت و پیش بینی عملکرد سالانه

۱,۳ -پیش بینی عملکرد سالانه، براساس عملکرد واقعی۳، ۶ یا ۹ ماهه

۱,۴ -اظهارنظر حسابرس نسبت به پیش بینی براساس عملکرد واقعی ۶ ماهه

۱,۵ -پیش بینی عملکرد حسابرسی شده درصورتِ تغییر بااهمیت در پیش بینی عملکرد

۱,۶ -صورت های مالی میان دوره ای ۶ ماهه حسابرسی شده اشخاص تحت کنترل

۱,۷ -اطلاعات بااهمیت درخصوص طرح های توسعه و تکمیل، به همراه اظهارنظر حسابرس درمورد آن هر ۶ ماه یکبار، موضوع ماده ۸ این دستورالعمل

۱,۸ -جدول زمان بندی پرداخت سودنقدی پیشنهادی توسط هیئت مدیره حداقل ۱۰روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی

۱,۹ -جدول زمانبندی پرداخت سود نقدیِ اصلاح شده، در صورتی که مجمع عمومی عادی سود نقدی بیشتری را نسبت به پیشنهاد هیئت مدیره تصویب نماید

۱,۱۰ -دستور جلسه هیئت مدیره در صورتی که موضوع آن تصویب اجرای افزایش سرمایه باشد

۱,۱۱ -صورت جلسه مورد تایید اعضای هیئت مدیره درخصوص تصمیمات افزایش سرمایه

۲ -عدم اعلام خط مشی تقسیم سود موضوع تبصره ۱ ماده ۵ این دستورالعمل

۳ -عدم تطبیق عملیات ناشر با موضوع فعالیت آن، استانداردها و قوانین و مقررات مربوط

۴ -عدم رعایت الزامات مربوط به انجام اقدامات شرکتی از جمله توزیع سود موضوع تبصره ۳ ماده ۵ این دستورالعمل

۵ -تعیین مکان برگزاری مجمع، به نحوی که امکان حضور سهامداران جزء فراهم نگردد (موضوع ماده ۱۱این دستورالعمل) .

۶ -عدم اعلام مراتب به سازمان قبل از انتشار آگهیِ دعوت به مجمع، در صورتی که ناشر در نظر داشته باشد شهر مکان برگزاری مجمع را نسبت به سال قبل تغییر دهد (موضوع تبصره ۲ ماده ۱۱ این دستورالعمل)

۷ -عدم اخذ موافقت سازمان در خصوص تغییر در مفاد اساسنامه، قبل از برگزاری مجمع عمومی فوق العاده (موضوع ماده ۱۲ این دستورالعمل)

۸ -دعوت از مجمع عمومی فوق العاده برای بررسی موضوع تغییر سرمایه، بدون اخذ تأییدیه سازمان مبنی بر رعایت قانون و مقررات

● پیوست شماره ۳

۹ -دعوت از مجمع عمومی عادی جهت بررسی موضوع انتشار اوراق مشارکت، بدون اخذ تأییدیه سازمان مبنی بر رعایت مقررات ثبت و عرضه عمومی اوراق بهادار

۱۰ -پرداخت مبالغی تحت عنوان حق مدیریت، حق الزحمه نظارت و نظایر آن به سهامدار و یا سهامداران عمده، موضوع ماده ۶ این دستورالعمل

۱۱ -پرداخت هرگونه وجهی تحت عنوان کمک بلاعوض به اشـــخاص خارج از شـــرکت بدون تصـــویب مجمع عمومی، موضـــوع ماده ۱۹ این دستورالعمل

ماده ۲۵ :تخلفاتی که موجب اخطار کتبی به ناشر و مدیران ارشد آن با درج در پرونده و اعلام به عموم می گردد، عبارتند از :

۱ -تأخیر در افشای اطلاعاتِ موضوع دستورالعمل افشا به شرح زیر :

۱,۱ -صورت های مالی سالانه حسابرسی شده

۱,۲ -گزارش هیئت مدیره به مجامع و اظهارنظر حسابرس در مورد آن

۱,۳ -صورت های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت های تحت کنترل

۱,۴ -صورت های مالی میان دوره ای ۶ ماهه حسابرسی شده

۱,۵ -اطلاعات و صورت های مالی میان دوره ای ۳، ۶ یا ۹ ماهه حسابرسی نشده

۱,۶ -صورت های مالی سالانه حسابرسی نشده

۲ -عدم افشای حداکثر سود قابل تقسیم در صورت های مالی سالانه، طبق الزامات ماده ۱۷ این دستورالعمل

۳ -ارائه گزارش« مردود» یا «عدم اظهارنظر» حســابرس/ بازرس قانونی نســبت به صــورت های مالی (موضــوع ماده ۴ این دســتورالعمل)، به استثنای مواردی که بعلت وقوع شرایطی خارج از حیطه اختیارات مدیریتِ شرکت، گزارش «عدم اظهارنظر» توسط حسابرس ارائه شده باشد .

۴ -ارائه اطلاعات به تحلیل گران، روزنامه نگاران، سهامداران و سایرین قبل از آنکه طبق مفاد دستورالعملِ افشا، منعکس شده باشد

۵ -عدم کفایت سیستم های مالی و کنترل داخلی ناشر به تشخیص حسابرس / بازرس قانونی

۶ -عدم پرداخت سود نقدی مطابق جدول زمان بندی پرداخت سودنقدی اعلام شده توسط ناشر، موضوع ماده ۵ این دستورالعمل

۷ -عدم انتخاب حسابرس معتمد سازمان برای اشخاص تحت کنترل، موضوع ماده ۳ این دستورالعمل

۸ -عدم برگزاری مجمع عمومی عادی حداکثر ظرف مدت چهار ماه از تاریخ پایان سال مالی

۹ -عدم دعوت مجمع عمومی عادی جهت تکمیل اعضــاءهیئت مدیره حداکثر ظرف مدت یک ماه، در صــورتی که بنا به هردلیل عده اعضــای هیئت مدیره کمتر از حدنصاب مقرر شود و عضو علی البدل تعیین نشده یا وجود نداشته باشد

۱۰ -عدم رعایت مفاد اساسنامه مبنی بر اینکه اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل شرکت و یا مؤسسات و شرکت هایی که اعضای هیئت مدیره یا مدیرعامل شرکت، شریک یا عضو هیئت مدیره یا مدیرعامل آنها باشند، نمی توانند بدون تصویب هیئت مدیره در معاملاتی که با شرکت یا به حساب شرکت می شود به طور مستقیم یا غیرمستقیم طرف معامله واقع و یا سهیم شوند

۱۱ -عدم رعایت مفاد اساسنامه مبنی بر اینکه مدیرعامل، اعضاء هیئت مدیره به استثناء اشخاص حقوقی، اشخاصی که به نمایندگی شخص حقوقی عضو هیئت مدیره، درجلسات هیئت مدیره شرکت می کنند و یا سایر اشخاص ذکر شده در اساسنامه، حق ندارند هیچ گونه وام یا اعتباری از شرکت تحصیل نمایند و شرکت نمی تواند دیون آنان را تضمین یا تعهد کند

۱۲ -عدم رعایت مفاد اساسنامه مبنی بر عدم انجام معاملاتی نظیر معاملات شرکت توسط مدیران و مدیرعامل، که متضمن رقابت با عملیات شرکت باشد

۱۳ -عدم رعایت مفاد اساسنامه در خصوص عدم پرداخت وجه، دارایی و امتیازات دیگر به بازرس، مدیران، کارکنان و افراد تحت تکفل آنها غیر از آنچه به تصویب مجمع عمومی رسیده است و یا انجام معاملات با آنها

تبصره ۱ :در مورد ارائه اطلاعات پیش بینی عملکرد و صورت های مالی سالانه و میاندوره ای در شرکت هایی که ملزم به تهیه صورت های مالی تلفیقی هستند، ارائه همزمانِ اطلاعات و صورت های مالی تلفیقی و اصلی مبنای تصمیم گیری است و عدم ارائه اطلاعات و صورت های مالی تلفیقی در مهلت مقرر به منزله عدم رعایت مقررات و وقوع تخلف می باشد.

ماده ۲۶ :در مواردی که تخلفات صــرفاً مربوط به تأخیر در ارائه اطلاعات حداکثر تا ۱۰روز باشــد، مرجع رســیدگی می تواند برای چند فقره تخلف با توجه به تعداد موارد، اهمیت، دلایل توجیهی و میزان تأخیر در ارائه اطلاعات مذکور، حسب مورد یک تنبیه انضباطی در نظر بگیرد .

● پیوست شماره ۳

۸ -عدم رعایت الزامات مربوط به نحوه تنظیم دستور جلسه مجامع عمومی

۹ -عدم افشای سایر اطلاعات مورد درخواست سازمان

۱۰ -عدم رعایت شرایط اختصاصی پذیرش و یا موارد تعیین شده توسط هیئت پذیرش

۱۱ -عدم رعایت سایر الزامات موجود در اساسنامه ناشر، قانون و مقررات

ماده ۳۰ :مرجع رسیدگی، تمامی آرای صادره در خصوص ناشر را همزمان برای سهامدار/سهامداران عمده آن نیز ارسال می نماید. سهامدار/سهامداران عمده ناشر مکلفند ترتیبی اتخاذ کنند که ناشر نسبت به رعایت کامل قوانین و مقررات اقدام نماید. درصورت تکرار یا تعدد تخلفات ناشر، مرجع رسیدگی می تواند علاوه بر ناشر، به سهامدار/سهامداران عمده ناشر و مدیران ارشد آنها نیز تذکر یا اخطار کتبی با درج در پرونده اعلام نماید .

ماده ۳۱ :چنانچه مرجع رسیدگی عملکرد سهامدار/سهامداران عمده ناشر را در ارتکاب تخلفات موضوع این دستورالعمل مؤثر تشخیص دهد، با توجه به نوع تخلف نسبت به اعمال تنبیه انضباطی در خصوص سهامدار/سهامداران عمده ناشر و مدیران ارشد آنها اقدام می نماید .

ماده ۳۲ :در مواردی که رأی مرجع رسیدگی بدلیل عدم ارائه اطلاعات یا ترک فعلی صادر شده باشد، ناشر ملزم به افشای سریع اطلاعات موردنیاز یا انجام فوری اقدامات مربوطه می باشد. در صورتی که ارسال اطلاعات موردنیاز یا انجام فعل مزبور ظرف۲۰ روز پس از ابلاغ رأی، صورت نگرفته باشد، گزارش تخلفاتی مجدداً در کمیته مطرح خواهد شد. در این حالت مرجع رسیدگی می تواند درجه شدیدتری از تنبیهات انضباطی را اعمال نماید .

ماده ۳۳ :تذکرها و اخطارهای موضوع این دستورالعمل، علاوه بر ناشر و یا سهامدار/سهامداران عمده آن، به مدیران ارشد آنها نیز داده خواهد شد .

تبصره ۱ :در صورتی که هر یک از مدیران ارشد، در حد مسئولیت خود، اقدامات لازم جهت جلوگیری از بروز تخلفِ موضوعِ رأی را انجام داده باشد، با ارائه مستنداتِ مربوطه، حسب مورد مشمول تخفیف یا تبرئه خواهد گردید .

تبصره ۲ :چنانچه تخلفِ موضوعِ رأی، مربوط به تصمیمات هیئت مدیره باشد، عضو مخالف در صورتی مشمول تخفیف یا تبرئه می گردد که نظر خود را صراحتاً در صورتجلسه هیئت مدیره قید نموده باشد و یا در صورت فراهم نبودن این امکان، نظر خود را کتباً به مدیر عامل شرکت و رئیس هیئت مدیره اعلام نموده باشد .

ماده ۳۴ :هر «۳ تذکر کتبی با درج در پرونده» معادل «۱ اخطار کتبی با درج در پرونده «است. در صورتی که ناشر، سهامدار/سهامداران عمده آن و یا هریک از مدیران ارشد آنها ۱ اخطار کتبی با درج در پرونده یا معادل آن را دریافت نموده باشند، مشمول اعلام عمومی می گردند .

تبصره ۱ :اعلام عمومیِ آرای انضباطی که به موجب مفاد این دستورالعمل، صادر می شود از طریق اعلام در فهرست مربوطه در سایت رسمی سازمان انجام خواهد شد.

ماده ۳۵ :در صورتی که ناشر ۵ اخطار کتبی با درج در پرونده یا معادل آن را دریافت نموده باشد، مشمول "لغو پذیرش" می گردد .

تبصره ۱ :چنانچه ناشر به موجب مفاد این دستورالعمل، مشمول "لغو پذیرش" شود، مراتب طی گزارشی جهت تصمیم گیری نهایی در خصوص لغو پذیرش به هیئت پذیرش ارائه می شود.

ماده ۳۶ :مرجع رسیدگی می تواند نسبت به تعلیق تنبیه برای مدت معین یا تخفیف تنبیهات موضوع این دستورالعمل به یک درجه پایین تر اقدام نماید، در اینصورت باید جهات تخفیف یا تعلیق را صراحتاً در متن رأی قید نماید .

ماده ۳۷ :تعدد تخلفات موضوع این دستورالعمل در صورتی که مجازات آنها از یک درجه باشند یا تکرار تخلفات بیش از دوبار به تشخیص مرجع رسیدگی، منجر به تشدید تنبیه انضباطی خواهد شد. مرجع رسیدگی می تواند درصورت تکرار یا تعدد تخلفات، تنبیه انضباطی را به یک درجه شدیدتر تبدیل کند .

ماده ۳۸ :در صورتی که ناشر، سهامدار/سهامداران عمده آن و یا هریک از مدیران ارشد آنها، طی ۳۰ ماه از تاریخ ابلاغِ «تذکر با درج در پرونده»، مرتکب تخلفِ دیگری که مشمول رأی انضباطی (به استثنای تذکر بدون درج در پرونده) می شود، نگردند، تذکرِ کتبیِ مذکور از پرونده آنها حذف شده و پس از آن مورد استناد قرار نخواهد گرفت .

تبصره ۱ :در مورد اخطار کتبی، مدتِ ذکر شده در این ماده برای حذف اخطار، ۴ سال می باشد.

پیوست شماره ۳

ماده ۳۹ :درصورتی که ناشر یا سهامدار/سهامداران عمده آن نهاد مالی یا عضو هیئت مدیره بورس ها، بازارهای خارج از بورس یا شرکت سپرده گذاری مرکزی و تسویه وجوه باشند، آرای انضباطیِ صادره توسط مرجع رسیدگی، به مرجع بررسی کننده تأیید صلاحیت مدیران آنها ارجاع شده و حسب مورد سبب سلب صلاحیت مدیران متخلف می گردد .

تبصره ۱ :متقاضیان عضویت در هیئت مدیره نهادهای مالی، بورس ها، بازارهای خارج از بورس یا شرکت سپرده گذاری مرکزی و تسویه وجوه درصورتی که قبلاً بموجب مفاد این دستورالعمل مشمول آرای انضباطی شده باشند، آرای مذکور در بررسی تأیید صلاحیت آنها جهت عضویت در هیئت مدیره لحاظ خواهد شد و حسب مورد سبب عدم تأیید صلاحیت متقاضی می گردد.

ماده ۴۰ :درصورتی که مدیران شرکت های متقاضی پذیرش در بورس، قبلاً بموجب مفاد این دستورالعمل مشمول آرای انضباطی شده باشند، آرای مذکور در بررسی پذیرش شرکت لحاظ خواهد شد و حسب مورد، تا زمانیکه شرکت نسبت به تغییر مدیران متخلف اقدام ننماید، شرکت در بورس پذیرفته نخواهد شد .

ماده ۴۱ :تنبیهات انضباطی ذکر شده در این دستورالعمل، صرفاً از جنبه تخلفاتی بوده و در خصوص جنبه مجرمانه آنها، موضوع مطابق با فصل ششم قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران پیگیری می گردد .

ماده ۴۲ :هیئت مدیره سازمان می تواند براساس پیشنهاد مرجع رسیدگی و به استناد آرای انضباطی صادره، عدم صلاحیت حرفه ای هر یک از مدیران ارشد ناشر را به صورت محرمانه و یا حسب مورد غیرمحرمانه به مراجع ذیصلاح تصمیم گیری اعلام نماید .

تبصره ۱ :درخصوص مجامع عمومی ناشر، مرجع ذیصلاح هیئت رئیسه مجمع می باشد.

فصل چهارم :سایر موارد

ماده ۴۳ :از تاریخ لازم الاجرا شدن این دستورالعمل، آیین نامه انضباطی شرکت های پذیرفته شده در بورس، مصوب ۱۸دی ۱۳۸۴ شورای بورس، و دستورالعمل اجرایی مواد ۲۵ الی ۳۰ آن آیین نامه، مصوب ۱۴ تیر ۱۳۸۵ هیئت مدیره سازمان لغو می شوند .

ماده ۴۴ :این دستورالعمل در ۴ فصل، ۴۴ ماده و ۱۶ تبصره در تاریخ ۱۲ /۱۱ /۱۳۸۷ به تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.

● پیوست شماره ٤

دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار
مصوب ۸۶/۵/۳ هیئت مدیره سازمان بورس

در اجرای بندهای ۱۱ و ۱۸ ماده ۷ و ماده ۴۵ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، مصوب آذرماه ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی، این دستورالعمل در ۳ فصل، ۲۱ ماده و ۹ تبصره در تاریخ ۱۳۸۶/۰۵/۰۳ به تصویب هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.

فصل اول : تعاریف و اصطلاحات

ماده ۱

اصطلاحات و واژه‌هایی که در ماده ۱ قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران، مصوب آذرماه ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی تعریف شده‌اند، به همان مفاهیم در این دستورالعمل به‌کار رفته‌اند. واژه‌های دیگر دارای معانی زیر می‌باشند:

۱ –ناشر بورسی: ناشری که اوراق بهادار آن در بورس پذیرفته شده باشد.

۲ –ناشر غیر بورسی: ناشری که اوراق بهادار آن نزد سازمان ثبت شده ولی در بورس یا بازار خارج از بورس پذیرفته نشده است.

۳ –ناشر بازار خارج از بورس: ناشری که اوراق بهادار آن نزد سازمان ثبت شده و در بازار خارج از بورس پذیرفته شده باشد.

۴ –افشاء: ارسال اطلاعات به سازمان و انتشار عمومی و به‌موقع اطلاعات مطابق ضوابط این دستورالعمل می‌باشد.

۵ –افشای فوری :افشای اطلاعات به‌محض آگاهی ناشر، با رعایت شرایط این دستورالعمل است.

۶ –اطلاعات مهم :اطلاعاتی درباره رویدادها و تصمیمات مربوط به ناشر که بر قیمت اوراق بهادار ناشر و تصمیم سرمایه‌گذاران تأثیر بااهمیت داشته باشد.

۷ –شایعه: اخباری حاکی از وجود اطلاعات مهمی است که بطور غیررسمی منتشر شده و توسط ناشر تائید یا تکذیب نشده است و احتمال می‌رود بر قیمت اوراق بهادار ناشر تأثیر با اهمیت داشته باشد.

۸ –مقررات: منظور قانون تجارت، قانون مالیات‌ها، قانون بازار اوراق بهادار، استانداردهای حسابداری و حسابرسی ملی، مصوبات هیئت وزیران، شورا، سازمان و سایر قوانین و ضوابط موضوعه در خصوص بازار اوراق بهادار و ناشر می‌باشد.

۹ –کنترل: توانایی راهبری سیاست‌های مالی و عملیاتی یک واحد تجاری به منظور کسب منافع از فعالیت‌های آن.

۱۰ –فعالیت نامتعارف بازار: به هرگونه نوسان نامتعارف در قیمت یا حجم داد و ستد اوراق بهادار ناشر اطلاق می‌شود.

فصل دوم : کلیات

ماده ۲

ناشر موظف است اطلاعات موضوع این دستورالعمل را در مهلت مقرر، مطابق فرم‌های مورد نظر سازمان، بصورت الکترونیکی و یا کاغذی در سربرگ رسمی خود که به تأیید دارندگان امضای مجاز رسیده باشد، به سازمان ارسال و هم‌زمان به طرقی که سازمان تعیین می‌کند جهت اطلاع عموم منتشر نماید.

ماده ۳

سیستم‌های مالی و کنترل داخلی ناشر و همچنین مفاد و نحوه تنظیم گزارش‌های موضوع این دستورالعمل، باید مطابق مقررات باشد.

ماده ۴

موارد، ضرورت‌ها و روش‌های افشاء که در این دستورالعمل تأکید شده است، حداقل الزامات در زمینه افشاء اطلاعات می‌باشد. تعیین و تشخیص سایر اطلاعاتی که مهم است و باید افشای فوری شود، بر عهده ناشر است.

ماده ۵

اطلاعات افشا شده از سوی ناشر باید قابل اتکا، به موقع و به دور از جانبداری باشد .اطلاعات دارای تأثیر منفی باید به همان سرعت و دقتی که اطلاعات دارای تأثیر مثبت منتشر می‌شود، افشا شود .اطلاعات مهم باید صریح، دقیق و تا حد امکان بصورت کمّی ارائه شود.

ماده ۶

● پیوست شماره ٤

ارائه اطلاعات به تحلیل گران، روزنامه‌نگاران، سهامداران و سایرین نباید به صورت فردی و یا انتخابی باشد، مگر اینکه اطلاعات مزبور قبلاً با رعایت مفاد این دستورالعمل افشاء شده باشد.

فصل سوم : موارد افشاء

بخش اول : گزارش‌ها و صورت‌های مالی سالانه و میان‌دوره‌ای

ماده ۷

ناشر بورسی مکلف است گزارش‌ها و صورت‌های مالی زیر را مطابق استانداردهای ملی و یا فرم‌هایی که توسط سازمان ارائه می‌شود، ظرف مهلت‌های مقرر تهیه و افشا نماید:

۱ –صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت اصلی و تلفیقی گروه، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی و حداکثر ۴ ماه پس از پایان سال مالی.

۲ –گزارش هیئت‌مدیره به مجامع و اظهارنظر حسابرس در مورد آن، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی.

۳ –اطلاعات و صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای ۳، ۶ و ۹ ماهه حسابرسی نشده، حداکثر ۳۰ روز پس از پایان مقاطع سه ماهه.

۴ –صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای ۶ ماهه حسابرسی شده حداکثر ۶۰ روز بعد از پایان دوره ۶ ماهه و در مورد شرکت‌هایی که ملزم به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی هستند، حداکثر ۷۵ روز پس از پایان دوره ۶ ماهه.

۵ –صورت‌های مالی سالانه حسابرسی نشده حداکثر ۶۰ روز پس از پایان سال مالی و در مورد شرکت‌هایی که ملزم به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی هستند حداکثر ۹۰ روز پس از پایان سال مالی.

۶ –برنامه‌های آتی مدیریت و پیش‌بینی عملکرد سالانه شرکت اصلی و تلفیقی گروه حداقل ۳۰ روز قبل از شروع سال مالی جدید و اظهارنظر حسابرس نسبت به آن حداکثر ۲۰ روز پس از ارائه توسط ناشر.

۷ –پیش‌بینی عملکرد سالانه شرکت اصلی و تلفیقی گروه، بر اساس عملکرد واقعی۳، ۶ و ۹ ماهه حداکثر ۳۰ روز پس از پایان مقاطع سه ماهه و اظهارنظر حسابرس نسبت به پیش‌بینی براساس عملکرد واقعی ۶ ماهه حداکثر ۲۰ روز پس از ارائه آن توسط ناشر.

۸ –پیش‌بینی عملکرد حسابرسی شده در سایر مواردی که منجر به تغییر با اهمیت در پیش‌بینی عملکرد می‌گردد، حداکثر ۲۰ روز پس از ارائه اطلاعات حسابرسی نشده توسط ناشر.

۹ –اطلاعات پرتفوی سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌های سرمایه‌گذاری و هلدینگ در پایان هر ماه حداکثر ۱۰ روز پس از پایان ماه.

۱۰ –اطلاعات و صورت‌های مالی شرکت‌های تحت کنترل:

۱-۱۰ –صورت‌های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت‌های تحت کنترل، حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی سالانه شرکت اصلی.

۲-۱۰ –صورت‌های مالی میان‌دوره‌ای ۶ ماهه حسابرسی شده شرکت‌های تحت کنترل، مطابق مهلت‌های مقرر در بند ۴ این ماده. در مورد شرکت‌های تحت کنترلی که ثبت‌شده نزد سازمان نیستند، به درخواست ناشر و در صورت تأیید سازمان، ارائه صورت‌های مالی حسابرسی نشده کفایت می‌کند.

۳-۱۰ –اطلاعات پرتفوی سرمایه‌گذاری‌های شرکت‌های تحت کنترلی که فعالیت اصلی آنها سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار می‌باشد، در مقاطع ۳، ۶، ۹ و ۱۲ ماهه، حداکثر ۳۰ روز پس از پایان دوره سه ماهه.

تبصره ۱ –ناشران غیربورسی فقط موظف به تهیه و افشای اطلاعات مورد نظر در بندهای ۱، ۲، ۳ و ۴ این ماده می‌باشند و افشای اطلاعات مندرج در سایر بندهای این ماده توسط آنها اختیاری است.

تبصره ۲ –ناشران بازار خارج از بورس فقط موظف به افشای اطلاعات مندرج در بندهای ۱، ۲، ۳، ۴، ۶، ۸، ۹ و ۱۰ این ماده می‌باشند و افشای اطلاعات مندرج در سایر بندهای این ماده توسط آنها اختیاری است.

تبصره ۳ –شرکت‌های واسطه‌گری مالی که عمدتاً به خرید و فروش اوراق بهادار می‌پردازند (با کد صنعت ۶۵-۹۹ مطابق استاندارد ISIC) از افشای اطلاعات مورد نظر در بند ۷ این ماده مستثنی می‌باشند.

تبصره ۴ –زمان ارسال اطلاعات مندرج در بند ۹ این ماده، در خصوص ناشران بازار خارج از بورس در پایان هر دوره سه ماهه می‌باشد.

● پیوست شماره ٤

تبصره ۵ –در صورتیکه گزارش‌ها و صورت‌های مالی سالانه و میان دوره‌ای موضوع این ماده قبل از مهلت مقرر در این ماده تهیه شده باشند، باید فوراً توسط ناشر افشا گردد.

تبصره ۶ –حسابرسان معتمد سازمان موظفند پس از ارائه گزارش‌ها و صورت‌های مالی توسط ناشر، حداکثر ظرف مهلت‌های مقرر در این دستورالعمل نسبت به ارائه اظهارنظر و صدور گزارش اقدام نمایند.

بخش دوم : مجامع عمومی

ماده ۸

ناشر موظف است زمان، تاریخ، محل تشکیل و دستور جلسه مجامع عمومی را در روزنامه‌های کثیرالانتشار و سایت اینترنتی خود درج و مراتب را حداقل ۱۰ روز قبل از برگزاری مجمع افشا نماید. دستور جلسه مجامع عمومی باید صریح و واضح باشد. موضوعات مهم از قبیل انتخاب اعضای هیئت مدیره، انتخاب حسابرس و بازرس قانونی، تقسیم سود و اندوخته‌ها و تغییر موضوع فعالیت، باید مشخصاً در دستور جلسه قید شود و قابل طرح در بخش"سایر موارد"نمی‌باشد.

ماده ۹

ناشر موظف است علاوه بر افشای فوری تصمیمات مجامع عمومی خود، حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از برگزاری مجامع عمومی، متنی از صورت‌جلسه مورد تأیید هیئت‌رئیسه مجمع را افشا نماید.

ماده ۱۰

ناشر موظف است صورتجلسه مجامع عمومی را حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز پس از تاریخ تشکیل مجمع به مرجع ثبت شرکت‌ها ارائه و نسخه‌ای از آن را حداکثر ظرف یک هفته پس از ابلاغ ثبت، افشا نماید.

ماده ۱۱

در صورتی که افزایش سرمایه در اختیار هیئت مدیره بوده و دستور جلسه هیئت مدیره تصویب اجرای افزایش سرمایه باشد، ناشر موظف است حداقل ۱۰ روز قبل از تاریخ برگزاری جلسه هیئت مدیره، مراتب را افشا و علاوه بر افشای فوری تصمیمات اتخاذ شده، حداکثر ظرف ۳ روز کاری پس از برگزاری جلسه هیئت مدیره، متن صورت‌جلسه مورد تایید اعضای هیات مدیره را افشا نماید.

ماده ۱۲

ناشر موظف است جدول زمان‌بندی پرداخت سود نقدی پیشنهادی توسط هیئت مدیره را قبل از برگزاری مجمع عمومی عادی افشا نماید. در صورتی که مجمع عمومی عادی سود نقدی بیشتری را نسبت به پیشنهاد هیئت مدیره تصویب نماید، جدول زمانبندی پرداخت سود نقدی می‌بایست متناسب با آن اصلاح و حداکثر ظرف ۳۰ روز پس از تاریخ مجمع افشا گردد.

بخش سوم : اطلاعات مهم

ماده ۱۳

ناشر موظف به افشای فوری اطلاعات مهم می‌باشد. برخی از مصادیق اطلاعات مهم به شرح زیر است:

الف (- رویدادهای مؤثر بر فعالیت، وضعیت مالی و نتایج عملکرد ناشر از قبیل:

تعلیق یا توقف تمام یا بخشی از فعالیت ناشر.

تغییر در نوع فعالیت اصلی ناشر.

تحصیل یا واگذاری سهام سایر شرکت‌ها به‌صورت مستقیم یا غیرمستقیم، که تأثیر بااهمیتی بر وضعیت عملکرد جاری یا آتی ناشر داشته باشد.

برگزاری یا مشارکت در مناقصه‌ها و مزایده‌های بااهمیت و نتیجه آن.

تغییر در روش یا رویه حسابداری به‌همراه دلایل و آثار مالی ناشی از آن.

تغییر در ترکیب اعضاء هیئت‌مدیره، تعیین و تغییر نمایندگان اشخاص حقوقی و تغییر مدیرعامل ناشر.

انعقاد، انحلال یا هرگونه تغییرات اساسی قراردادهای مهم.

دعاوی مهم مطروحه له یا علیه ناشر، ورود در دعاوی مهم یا جلب دعاوی مهم یا ارجاع اختلافات مهم به داوری و نیز اعلام نتیجه آرای قطعی دادگاهها و مراجع قانونی دیگر و نیز اعمال و وقایع مهم حقوقی که بر قیمت اوراق بهادار ناشر اثرگذار باشد.

کشف ذخایر و منابع طبیعی یا کشف منابع قابل‌توجه توسط شرکت‌های تأمین کننده مواد اولیه ناشر.

● پیوست شماره ٤

تولید محصولات جدید، ارائه خدمات جدید، دستیابی به منابع اولیه، فناوری، بازار فروش یا مشتریان جدید.
تأیید، تعلیق یا لغو مجوز فعالیت و امتیاز تجاری و انتقال، تحصیل، تغییر یا ابطال اسم یا علامت تجاری.
مشخصات طرح‌های سرمایه‌گذاری و هرگونه تغییر با اهمیت در آن.
توقف فعالیت مشتریان یا عرضه‌کنندگان عمده ناشر یا تغییر مشتریان یا عرضه‌کنندگان عمده ناشر.
عدم توانایی در اجرای تعهدات و قراردادهای ناشر، اعلام ورشکستگی ناشر یا شرکت مادر آن.
اعلام میزان سپرده بابت خسارات احتمالی طرح دعاوی یا جلوگیری از اجرای احکام.
تصمیمات مجامع عمومی ناشر.
ب (- تصمیمات و شرایط مؤثر بر ساختار سرمایه و تأمین منابع مالی ناشر از قبیل:
افزایش یا کاهش سرمایه ناشر یا شرکت‌های تحت کنترل.
انتشار اوراق بهادار جدید.
تغییر در سیاست تقسیم سود ناشر.
عوامل تأثیرگذار در سایر اجزاء ساختار سرمایه از قبیل قراردادهای لیزینگ، تضمین یا ارائه ضمانت‌نامه‌های بانکی بااهمیت و تأمین مالی خارج از ترازنامه.
استقراض یا بازپرداخت مبالغ قابل توجه در مقایسه با گردش عملیات مالی ناشر.
ج (- تغییر در ساختار مالکیت ناشر از قبیل:
تغییر عمده در ساختار مالکیت ناشر به‌نحوی که کنترل شرکت تغییر یابد.
تغییر در ساختار ناشر مانند ادغام، تحصیل و ترکیب.
د – سایر اطلاعات مهم مؤثر بر قیمت اوراق بهادار ناشر و تصمیم سرمایه‌گذاران از قبیل:
انتقال یا واگذاری ماشین‌آلات و تجهیزات به‌منظور تغییر ساختار ناشر.
خرید یا فروش بااهمیت دارایی‌های ناشر.
توثیق یا فک رهن بخش قابل توجهی از دارایی‌های ناشر.
ایجاد یا منتفی شدن بدهی‌های احتمالی با اهمیت.
تغییر بااهمیت در پیش‌بینی عملکرد ناشر یا برنامه‌های آتی مدیریت، به‌همراه دلایل مربوطه.
افزایش یا کاهش بااهمیت درآمدها و هزینه‌های ناشر در آینده قابل پیش‌بینی به همراه دلایل مربوطه.
ورود خسارت بااهمیت ناشی از رویدادهای طبیعی (آتش‌سوزی، سیل، زلزله و...) یا ورود خسارت به واسطه انجام فعالیت‌های عملیاتی و غیرعملیاتی ناشر.
تعدیلات سنواتی بااهمیت.
درخواست برای خروج از فهرست شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس و دلایل آن.
هرگونه رویداد و یا تغییر در شرکت‌های تحت کنترل که اثر با اهمیتی بر فعالیت، وضعیت مالی و نتایج عملکرد شرکت مادر (اصلی) دارد.
تبصره -ناشر موظف است تغییر بااهمیت در پیش‌بینی عملکرد شرکت یا برنامه‌های آتی مدیریت را به‌همراه دلایل مربوطه، بلافاصله افشا و گزارش مربوط را در فرم‌های تعیین‌شده حداکثر ظرف ۲ روز کاری بعد به سازمان ارائه نماید.

ماده ۱۴

در صورت انتشار شایعه یا گزارشی که حاوی اطلاعات خلاف واقع و یا گمراه‌کننده و یا مستندات جعلی باشد، ناشر مکلف است، بلافاصله اطلاعات و توضیحات کافی در خصوص شایعه یا گزارش مزبور را به سازمان ارسال و برای اطلاع عموم افشا نماید.

ماده ۱۵

ناشر می‌تواند در موارد زیر، اطلاعات مهم را با الزام به عدم افشا، با تأخیر (پس از رفع محدودیت‌های ذیل) افشا نماید:
الف (افشای فوری موجب زیان یا عدم‌النفع بااهمیت برای ناشر شود.
ب) ناشر در حال انجام مذاکره بوده و هنوز بر سر اصول آن توافق حاصل نشده باشد.

● پیوست شماره ٤

ج (افشای فوری مزایای قابل توجهی برای شرکت‌های رقیب فراهم کند.
د موضوع مورد افشا پیوسته در حال تغییر باشد.

تبصره -ناشر مکلف است پس از رفع محدودیت‌های فوق نسبت به افشای فوری اطلاعات اقدام نموده و دلایل استناد به هر یک از بندهای این ماده را به همراه مستندات لازم به سازمان اعلام نماید.

ماده ۱۶

در صورتی که تأخیر در افشای اطلاعات موضوع ماده ۱۵ منجر به اشاعه اطلاعات مزبور یا داد و ستد متکی به اطلاعات نهانی یا فعالیت نامتعارف بازار شود، ناشر مکلف به افشای فوری آن اطلاعات است.

ماده ۱۷

به منظور جلوگیری از انتشار اطلاعات افشاء نشده موضوع ماده ۱۶، ناشر ملزم به رعایت موارد زیر است:

الف) دسترسی به اطلاعات مزبور محدود به مدیران و کارکنان ذیصلاح ناشر باشد و این اطلاعات صرفاً در رابطه با وظایف و مسئولیت اشخاص در اختیار آنها قرار گیرد.

ب در صورتی که لازم باشد اطلاعات مزبور در اختیار کارکنان، وکلا، حسابداران، حسابرسان، مشاوران مالی ناشر یا سایر اشخاص ذیصلاح قرار گیرد، نهانی‌بودن این اطلاعات و ممنوعیت استفاده شخصی از آن در دادوستد متکی به اطلاعات نهانی به آنها تأکید شود.

تبصره -اشخاص مذکور در این ماده جزء مصادیق اشخاص دارنده اطلاعات نهانی موضوع تبصره (۱) ماده (۴۶) قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه ۱۳۸۴ محسوب می‌شوند.

ماده ۱۸

کلیه ناشران موضوع این دستورالعمل موظفند سایر اطلاعات مورد درخواست سازمان را حسب مورد افشا نمایند.

ماده ۱۹

سازمان می‌تواند مکاتبات فیمابین خود و ناشر را حسب مورد جهت اطلاع، به عموم اعلام نماید.

ماده ۲۰

در صورت عدم رعایت هر یک از مواد این دستورالعمل، موضوع مطابق با فصل ششم قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران و مقررات انضباطی مربوطه پیگیری می‌گردد.

ماده ۲۱

این دستورالعمل یک ماه پس از تصویب هیئت مدیره سازمان لازم‌الاجرا می‌باشد.

● پیوست شماره ۵

دستورالعمل طبقه‌بندی موسسات حسابرسی و اشخاص موضوع ماده ۱۰ دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار

در راستای حمایت از حقوق سرمایه‌گذاران و ساماندهی و توسعه بازار شفاف و منصفانه اوراق بهادار و در اجرای ماده ۱۰ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار (مصوب جلسه ۱۳۸۶/۰۵/۸ و اصلاحیه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۷ شورای عالی بورس و اوراق بهادار)، این دستورالعمل در ۹ ماده و ۸ تبصره در تاریخ ۹۱/۱۱/۲۸ به تصویب هیأت‌مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار رسید و از تاریخ تصویب لازم الاجرا می‌باشد.

ماده ۱ – اصطلاحات و واژه‌های تعریف شده در ماده‌ی (۱) قانون بازار اوراق بهادار مصوب آذرماه سال ۱۳۸۴، به همان مفاهیم در این دستورالعمل به کار رفته‌اند. واژه‌های دیگر در این دستورالعمل، دارای معانی زیر می‌باشند:

جامعه: جامعه حسابداران رسمی ایران است که به موجب ماده واحده قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به عنوان حسابدار رسمی مصوب ۱۳۷۲ تشکیل گردیده است.

موسسه حسابرسی معتمد: موسسه حسابرسی معتمد سازمان است که بر اساس ضوابط دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار مورد پذیرش قرار گرفته و در فهرست موسسات حسابرسی معتمد سازمان درج شده است.

دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد: دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار (مصوب جلسه ۱۳۸۶/۰۵/۸ و اصلاحیه مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۷ شورای عالی بورس و اوراق بهادار) می‌باشد.

شرکت: شخص حقوقی مشمول ماده ۱۰ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد است. این اشخاص عبارتند از:

الف- شرکتهای ثبت شده نزد سازمان یا متقاضی پذیرش در بورس اوراق بهادار یا بازارهای خارج از بورس،

ب – شرکتهای فرعی شرکتهای ثبت شده نزد سازمان یا متقاضی پذیرش در بورس اوراق بهادار یا بازارهای خارج از بورس،

پ – شرکتهای سهامی عام با عرضه عمومی،

ت – نهادهای مالی موضوع قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران شامل شرکتهای کارگزاری، شرکتهای سرمایه‌گذاری، صندوق‌های سرمایه‌گذاری، شرکتهای تأمین سرمایه، صندوقهای بازنشستگی، شرکتهای هلدینگ، بورس‌ها، بازارهای خارج از بورس، شرکت‌های سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه، و

ث –طرحهائی که متقاضی انتشار عمومی اوراق مشارکت مشمول ثبت نزد سازمان هستند.

ماده ۲ – سازمان، هر سال یکبار موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار را براساس معیارهای مندرج در جدول زیر، ارزیابی و طبقه‌بندی نموده و نتایج آن را به عموم اعلام می‌نماید.

معیارهای طبقه‌بندی موسسات حسابرسی معتمد

ردیف	شرح معیار	حداکثر امتیاز
الف – معیارهای عادی		
۱	معیارهای ارزیابی شرکا	۳۰۰
۲	معیارهای ارزیابی کارکنان موسسه	۲۰۰
۳	معیارهای ارزیابی ساختار و سازمان موسسه	۲۰۰
۴	معیارهای ارزیابی تنوع ارائه خدمات، اطلاع‌رسانی و موقعیت در بازار حرفه‌ای	۱۰۰
۵	معیارهای ارزیابی کیفیت خدمات	۲۰۰

● پیوست شماره ۵

	جمع امتیازات عادی	**۱۰۰۰**
ب – معیارهای تخلفاتی		
۶	سوابق تخلفاتی موسسه (طی ۵ سال اخیر)	-۲۰۰
۷	سوابق تخلفاتی شریک موسسه (طی ۵ سال اخیر)	-۱۰۰
	جمع امتیازات تخلفاتی	**-۳۰۰**

تبصره ۱: معیارهای تفصیلی امتیازدهی در پیوست این دستورالعمل درج گردیده است.

تبصره ۲: امتیاز نهایی هر مؤسسه حسابرسی از حاصل جمع امتیازهای عادی و تخلفاتی حاصل می‌شود. شایان ذکر است که امتیازهای تخلفاتی در محاسبه امتیاز نهایی دارای نمره "منفی" می‌باشد.

تبصره ۳: در صورتی که به دلیل وقوع تخلفات یا سایر شرایط، تغییر طبقه موسسه‌ای طی سال ضرورت یابد، سازمان می‌تواند نسبت به انجام این امر اقدام نماید.

ماده ۳ –جمع امتیازات موسسه حسابرسی بر اساس معیارهای موضوع ماده ۲ این دستورالعمل، مبنای تعیین طبقه موسسه حسابرسی است. موسسات حسابرسی معتمد به ترتیب بیشترین امتیاز، در چهار طبقه "اول"، "دوم"، "سوم" و "چهارم" قرار می‌گیرند. حد نصاب امتیاز لازم برای هر طبقه به شرح جدول زیر است:

امتیازات مبنای طبقه‌بندی

طبقه	امتیاز هر طبقه
اول	مساوی یا بیشتر از ۷۰۰ امتیاز
دوم	مساوی یا بیشتر از ۶۰۰ امتیاز و کمتر از ۷۰۰ امتیاز
سوم	مساوی یا بیشتر از ۵۰۰ امتیاز و کمتر از ۶۰۰ امتیاز
چهارم	کمتر از ۵۰۰ امتیاز

ماده ۴ –درصورتی‌که موسسه حسابرسی معتمد به هر دلیل از جمله عدم ارائه اطلاعات، اسناد و مدارک، امکان ارزیابی را فراهم نیاورد، در طبقه "چهارم" طبقه‌بندی می‌گردد.

ماده ۵ –کلیه اشخاص حقوقی مشمول ماده ۱۰ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد، بر اساس معیارهای زیر، به چهار گروه "اول"، "دوم"، "سوم" و "چهارم" طبقه‌بندی می‌شوند.

معیارهای طبقه‌بندی اشخاص حقوقی مشمول ماده ۱۰ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد

طبقه	معیارها و حد نصاب لازم برای هر طبقه
اول	میانگین جمع دارایی‌ها و درآمد فروش: مساوی یا بیشتر از ۵۰٫۰۰۰ میلیارد ریال ارزش بازار: مساوی یا بیشتر از ۵۰٫۰۰۰ میلیارد ریال تعداد کارکنان: مساوی یا بیشتر از ۵٫۰۰۰ نفر
دوم	میانگین جمع دارایی‌ها و درآمد فروش: مساوی یا بیشتر از ۲۰٫۰۰۰ و کمتر از ۵۰٫۰۰۰ میلیاردریال ارزش بازار: مساوی یا بیشتر از ۲۰٫۰۰۰ و کمتر از ۵۰٫۰۰۰ میلیاردریال تعداد کارکنان: مساوی یا بیشتر از ۲٫۰۰۰ نفر و کمتر از ۵٫۰۰۰ نفر
سوم	میانگین جمع دارایی‌ها و درآمد فروش: مساوی یا بیشتر از ۵٫۰۰۰ و کمتر از ۲۰٫۰۰۰ میلیاردریال ارزش بازار: مساوی یا بیشتر از ۵٫۰۰۰ و کمتر از ۲۰٫۰۰۰ میلیاردریال تعداد کارکنان: مساوی یا بیشتر از ۵۰۰ نفر و کمتر از ۲٫۰۰۰ نفر
چهارم	میانگین جمع دارایی‌ها و درآمد فروش: کمتر از ۵٫۰۰۰ میلیارد ریال ارزش بازار: کمتر از ۵٫۰۰۰ میلیارد ریال تعداد کارکنان: کمتر از ۵۰۰ نفر

پیوست شماره ۵

تبصره ۱: تعیین طبقهٔ هر شرکت بر اساس اطلاعات تاریخ ترازنامه و طبق آخرین صورتهای مالی سالانه حسابرسی شده، صورت می‌گیرد.

تبصره ۲: در صورتی که شرکت بر اساس معیارهای "میانگین جمع دارایی‌ها و درآمد فروش"، "ارزش بازار" و "تعداد کارکنان"، طبق جدول فوق، حائز شرایط طبقات متفاوتی شود، "بالاترین طبقه" ملاک طبقه‌بندی شرکت قرار خواهد گرفت.

تبصره ۳: در مورد شرکت‌هایی که موظف به تهیه صورت‌های مالی تلفیقی می‌باشند، محاسبه معیار "میانگین دارایی‌ها و درآمد فروش" براساس آخرین صورت‌های مالی سالانه حسابرسی‌شده تلفیقی صورت می‌گیرد.

تبصره ۴: معیارها و حد نصاب‌های مقرر در مواد ۲ و ۵ این دستورالعمل، حسب ضرورت، بصورت سالانه مورد بازنگری قرار خواهد گرفت.

ماده ۶ – شرکت مکلف است با توجه به طبقهٔ خود که بر حسب معیارهای ذکر شده در ماده ۵ تعیین می‌شود، حسابرس مستقل و بازرس قانونی را از میان موسسات حسابرسی معتمد که در همان طبقه یا طبقات بالاتر قرار دارند، انتخاب نماید.

تبصره: هیئت مدیره سازمان می‌تواند حسب ضرورت، شخص یا گروهی از اشخاص تحت نظارت را ملزم نماید که صرفنظر از اندازه و طبقه شرکت، حسابرس مستقل خود را از موسسات حسابرسی طبقه اول و یا دوم انتخاب نمایند.

ماده ۷ –موسسات حسابرسی معتمد مکلف هستند بر اساس طبقهٔ موسسه، در صورت برخورداری از توانایی لازم متناسب با اندازه شرکت، و با رعایت سقف خدمات مجاز موضوع «آیین‌نامه سقف مجاز ارائه خدمات تخصصی و حرفه‌ای توسط اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران» و مقررات ذیربط، اقدام به پذیرش کار حسابرسی نمایند. موسسه حسابرسی نمی‌تواند به شرکت‌هایی که در طبقه‌ای بالاتر از طبقهٔ موسسه قرار دارند خدمات حسابرسی ارائه نماید.

ماده ۸ –مسئولیت صحت اطلاعات مربوط به وضعیت فعالیت مؤسسه و شرکای آن و سایر اطلاعات مربوط که از طریق سامانه کدال یا به طرقی که سازمان اعلام می‌نماید، ارسال می‌گردد بر عهده هیئت‌مدیره مؤسسه حسابرسی می‌باشد و در صورت ارائه اطلاعات خلاف واقع، مطابق ماده ۱۶ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد اقدام خواهد شد.

ماده ۹ –در صورت عدم رعایت مقررات این دستورالعمل توسط شرکت‌ها، حسب مورد مطابق فصل سوم دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در فرابورس ایران، دستورالعمل انضباطی ناشران غیربورسی و غیرفرابورسی ثبت شده نزد سازمان عمل خواهد شد. همچنین در صورت عدم رعایت مقررات این دستورالعمل توسط مؤسسات حسابرسی معتمد، مطابق ماده ۱۶ دستورالعمل مؤسسات حسابرسی معتمد اقدام خواهد شد.

منابع و مآخذ

۱- اصلاح زمانبندی اجرای برخی از مواد دستورالعمل حاکمیت شرکتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، ابلاغیه مورخ ۹۹/۱۱/۰۸ سازمان بورس و اوراق بهادار، https://codal.ir/Reports.

۲- باباپور، محمد و سیدحسن جعفری (۱۳۹۷). مجامع عمومی در شرکت‌های سهامی (از منظر حقوقی و ثبتی)، تهران: اندیشه سبز نوین، چاپ اول.

۳- نجفی سیاهرودی، مهدی، علوی سید مسلم و محمد مهدی مومن زاده (۱۳۹۳). مجامع عمومی: راهنمای برگزاری و تصمیم‌گیری. تهران: نشر گندمان، چاپ اول.

٤- دانشجو، علی (۱۳۷۸). مجامع عمومی شرکت‌های سهامی در حقوق ایران. تهران: انتشارات اخوان و آریابان، چاپ اول.

٥- دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت‌های ثبت شده نزد سازمان بورس و اوراق بهادار، مصوب مورخ ۱۳۸٦/٥/۳ سازمان بورس و اوراق بهادار، https://www.codal.ir/Provisions/Disclosure.htm.

٦- دستورالعمل طبقهبندی موسسات حسابرسی و اشخاص موضوع ماده ۱۰ دستورالعمل موسسات حسابرسی معتمد سازمان بورس و اوراق بهادار، مصوب جلسه ۱۳۹۱/۱۱/۲۸ و اصلاحیه‌های مورخ ۱۳۹۵/۰۹/۰۲، ۱۳۹۸/۱۱/۳۰ و ۱۳۹۹/۰۵/۱۵ هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار، https://codal.ir/Reports.

۷- دستورالعمل انضباطی ناشران پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، ابلاغیه مورخ ۱۳۸٦/۰۵/۰۳ سازمان بورس و اوراق بهادار، https://codal.ir/Reports./

۸- دستورالعمل حاکمیت شرکتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران، ابلاغیه مورخ ۱۳۹۷/۰۸/۱۲ سازمان بورس و اوراق بهادار، https://codal.ir/Reports./

۹- دنیائی، حمید (۱۳۹٦). راهنمای گام به گام برگزاری مجامع عمومی و تغییرات سرمایه در شرکت‌های تعاونی زنجان: قلم مهر، چاپ اول.

۱۰- دوانی، غلامحسین (۱۳۹۸). مجموعه قوانین و مقررات تجاری، قانون تجارت با آخرین اصلاحات. تهران: انتشارات کیومرث، چاپ نوزدهم

۱۱- طباطبایی، سید محمد (۱۳۹۷). مدیریت مجامع عمومی شرکت‌ها (سهامی عام، خاص و تعاونی). تهران: انتشارات ترمه، چاپ اول.

۱۲- ممنوعیت تفویض اختیار تعیین حق‌الزحمه بازرس- حسابرس توسط مجمع عمومی عادی به هیأت مدیره، بخشنامه شماره ۱۲۱/۱۱۷۱۳۵ مورخ ۱۳۸۹/۰۶/۰۹ اداره امور کارگزاران سازمان بورس و اوراق بهادار.

۱۳- موسوی، سیداحمد (۱۳۹۰). رابطه مجامع عمومی با مدیران شرکت‌های سهامی در حقوق ایران و انگلستان، فصلنامه بورس و اوراق بهادار، شماره ۱٤.